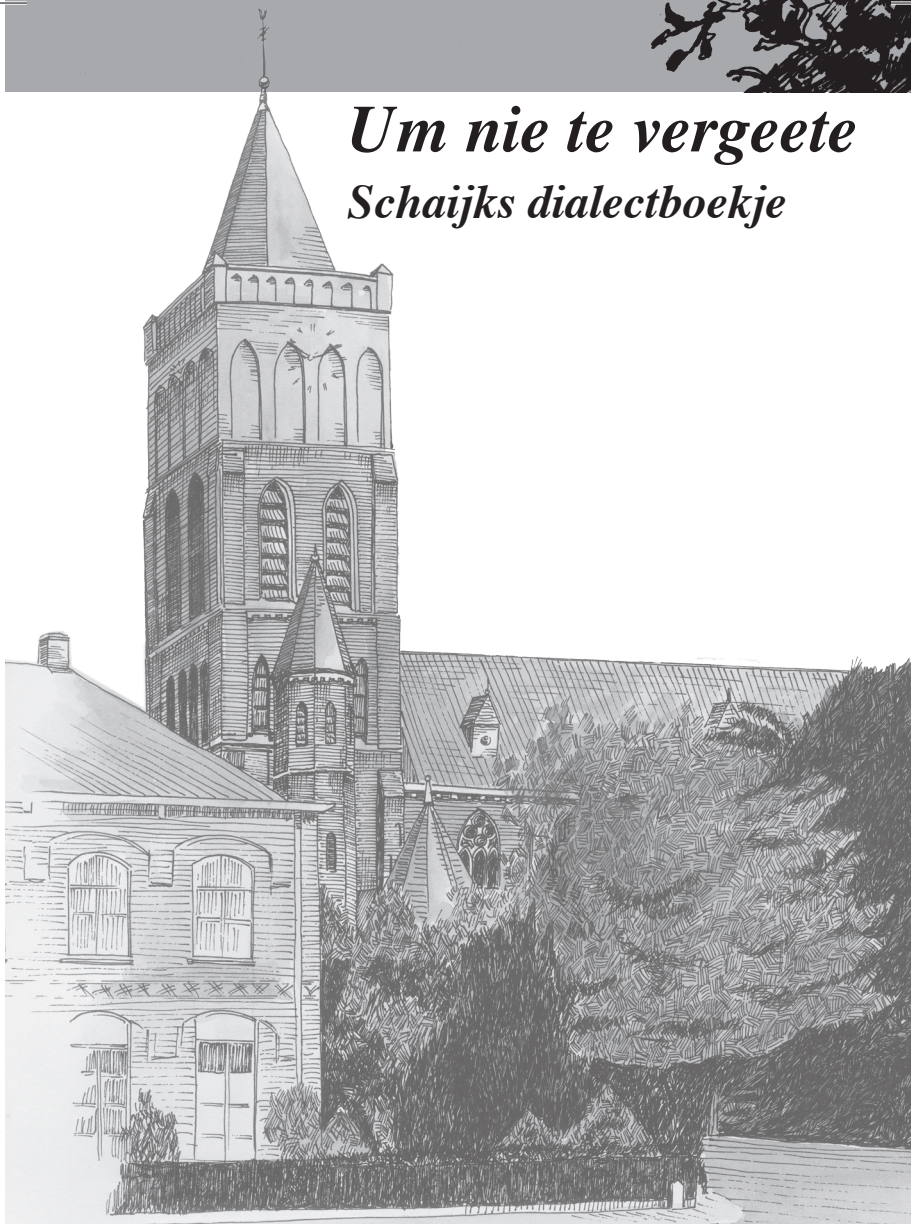
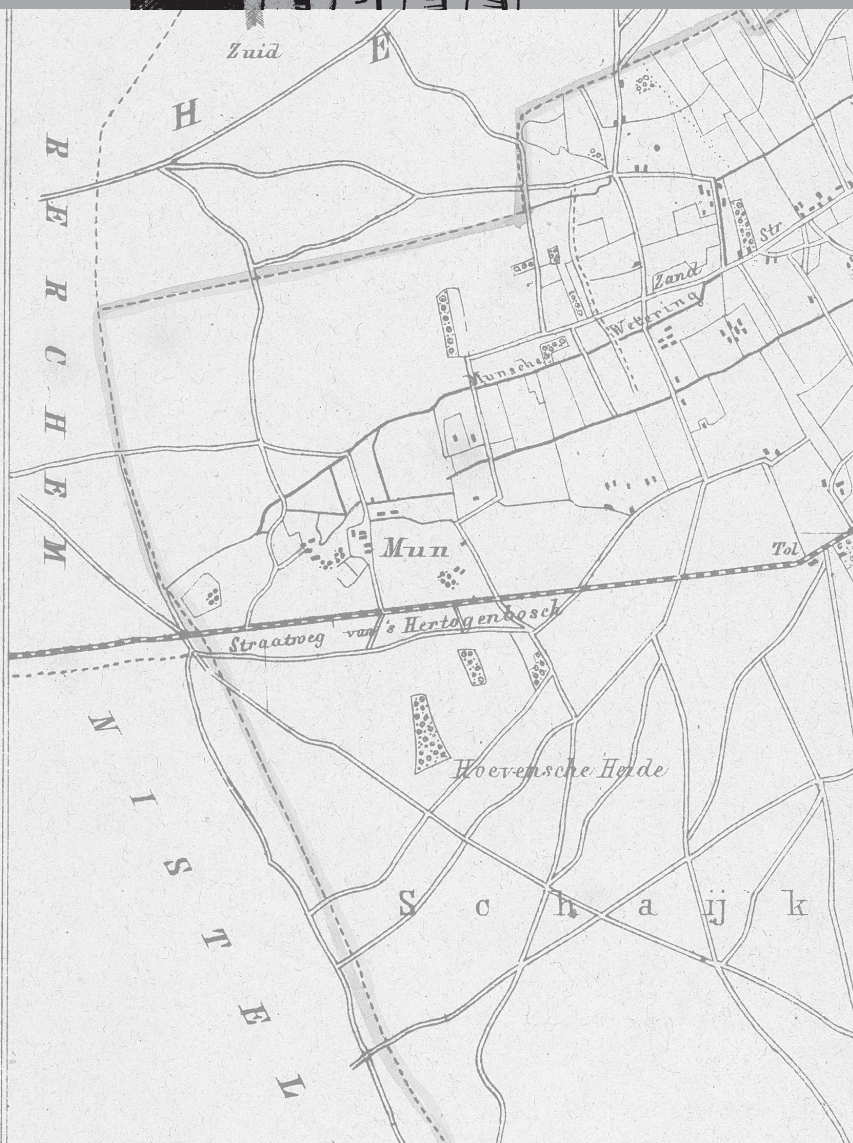
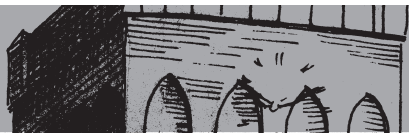

*Um nie te vergeete
Schaijks dialectboekje*

Inhoudsopgave

	<i>Blz</i>
1. Voorwoord voorzitter boekenfonds	<i>1</i>
2. Het dialect van Schaijk Jos Swanenberg	<i>3</i>
3. Inleiding Piet Vos	<i>13</i>
4. Zoewe schrefde ut	<i>19</i>
5. Ès ge ut ojt nie wet	<i>131</i>
6. Werrekwoorde	<i>174</i>
7. Doewepnaame	<i>183</i>
8. Zoewe telde we	<i>189</i>
9. Dörpsnaame	<i>193</i>
10. Geraadpleegde literatuur	<i>195</i>
11. Colofon	<i>197</i>

Voorwoord

Schajjks Dialectboekje *“Um nie te vergeete”*

Als kersverse voorzitter van de Stichting Boekenfonds van de Heemkundekring Schajjk-Reek is het mij een groot genoegen om een voorwoord bij dit Schajjks dialectboekje “Um nie te vergeete” te schrijven.

Hiermee is een systeem voor de spelling van ons eigen dialect vastgelegd voor het nageslacht. Het is een handzaam formaat boekwerkje dat gemakkelijk geraadpleegd kan worden

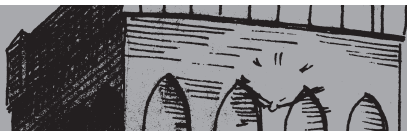
Ik ben ervan overtuigd dat met de uitgave van dit woordenboek Schojks dialect een belangrijk naslagwerk is verschenen dat z'n waarde voor de toekomst zal bewijzen.

De initiatiefnemers, de dialectgroep van de Heemkundekring Schajjk-Reek en de medewerkers wil ik graag complimenteren met dit resultaat en tevens bedanken voor het vele werk dat is verzet.

Een bijzonder woord van dank aan het bestuur van Rabobank Oss e.o. zonder wiens belangrijke financiële steun dit boekwerk niet tot stand zou zijn gekomen.

Ook voor “Ut Groewet Schojks Dikteej”, dat nu zijn 10-jarig jubileum viert, zal dit woordenboek ongetwijfeld menigmaal geraadpleegd worden als een onmisbare informatiebron.

Tot slot spreek ik de hoop en de verwachting uit dat dit Schajjks dialectboekje

“Um nie te vergeete”, door velen zal worden gelezen
en als naslagwerk zal worden gebruikt.
Ik wens iedereen hierbij veel leesplezier.

Schaijk, april 2007.

Stichting Boekenfonds
Heemkundekring Schaijk-Reek

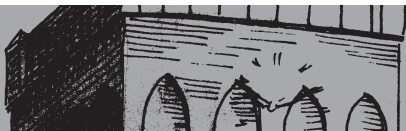
Tiny van den Bogaart, voorzitter.

Het dialect van Schaijk

*Dr. Jos Swanenberg
Streektaalfunctionaris Noord-Brabant
Stichting het Brabants*

Het dialect van Schaijk is niet een platte of foute variant van het Nederlands. Het dialect is ook niet ontstaan als boerentaaltje uit het Nederlands. Het dialect van Schaijk is de lokale, dus aan de plaats Schaijk gebonden, voortzetting van de Brabantse streektaal die vele eeuwen ouder is dan het Nederlands. De standaardtaal kwam pas in de zestiende eeuw tot ontwikkeling als schrijftaal en werd pas in de loop van de negentiende als spreektaal breed in gebruik genomen. Brabantse dialecten vinden hun oorsprong in de Germaanse talen die werden gesproken door de groepen die hier ergens tussen de eerste en vijfde eeuw zijn neergestreken en uit de talen die hier toen al werden gesproken: Latijn en Keltisch. De bevolking, die ontstond uit de assimilatie van migrerende Germanen met de reeds aanwezige bevolking is Germaanse talen gaan gebruiken met daarin veel Keltische overblijfselen en de eerste Latijnse ontleningen. Daarin ligt de oorsprong van de Nederlandse dialecten en de standaardtaal die daar pas een millennium later naast ontstond. Dat maakt het dialect van Schaijk een interessante taalvorm, met wortels diep in het verleden en toch een belangrijke functie in de hedendaagse gemeenschap, die onze aandacht verdient.

Schajks en het Oost-Brabants dialectlandschap

Iedere plaats in Nederland, ieder dorp in Noord-Brabant kent zijn eigen dialect. Het Brabants, als naam van een streektaal, is een verzamelterm voor een groot aantal verschillende dialecten, die veel eigenschappen delen maar waartussen ook vele verschillen zijn te constateren.

De mate waarin dialecten van elkaar verschillen, is echter telkens anders. Sommige dialecten lijken meer op hun buurdialecten dan andere dialecten. In feite zijn dialecten meer of minder verwant aan elkaar. Zoals we dialecten in de tijd kunnen beschouwen als dynamische, veranderende talen, met opeenvolgende stadia (zodat je kunt spreken van taalfamilies met voorouders en nazaten), kunnen we dialecten in het geografische vlak indelen in verschillende taalgroepen (zodat je kunt spreken van dialectgebieden en -grenzen).

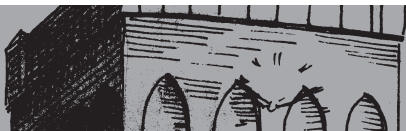
Het dialect van Schaijk maakt volgens de indeling van dialectoloog A.A. Weijnen (*Onderzoek naar de dialectgrenzen in Noord-Brabant, in aansluiting aan geographie, geschiedenis en volksleven*, 1937), welke ook gehanteerd wordt in het *Woordenboek van de Brabantse Dialecten* (1967-2005), deel uit van het Oost-Noord-Brabantse dialectgebied. Dat gebied omvat het grootste deel van oostelijk Noord-Brabant, met de dekzandrug ten zuiden van de Maas als noordgrens, met de heidegebieden bij Oisterwijk als westgrens, met de voormalige Peelmoerassen als oostgrens en met de staatsgrens als zuidgrens met uitsluiting van de gemeente Cranendonck, waar men

dialect spreekt dat aan het Belgisch-Limburs verwant is. Schaijk ligt dus in het noordoostelijke puntje van dat grote dialectgebied, niet ver van de genoemde dekzandruggen. Verderop, op de rivierkleigronden, liggen de oude stadjes Ravenstein en Megen en dorpjes als Haren en Macharen, Dieden, Deursen en Dennenburg, met afwijkende dialecten die tot het Maaskants (of Maaslands) gerekend worden. Ook dichtbij is de oostgrens, de grens met het Land van Cuijk. Voor de tijd van de ontginning en ontwatering liep de Peel, een enorm gebied van onbegaanbaar veenmoeras en onherbergzame heide, precies tussen Reek, Zeeland, Volkel en Gemert met hun Oost-Brabantse tongval aan de westkant, en Grave, Mill, Wanroij en Oploo met hun Cuijklandse tongval aan de oostzijde. De Peel is nu dankzij ontwatering en ontginning al lang ver naar het zuiden teruggedrongen, maar nog altijd ligt er een strook zonder dorpskernen op de plaats van de Peelbarrière, die de dialectgrens veroorzaakt heeft en inmiddels tot Middenpeelweg geworden is.

Schaijk ligt dus zoals gezegd in het noordoosten van het Oost-Brabantse gebied. Als deelgebied spreken we dan, in navolging van Weijnen, wel van Noord-Meierijs of nog preciezer Noord-Oost-Meierijs. Als we terugkomen op de verwantschappen waarover zojuist werd gesproken, dan komt het Schaijks sterker overeen met de dialecten van Heesch en Nistelrode in de Meerij, dan met Grave en Escharen in het Cuijklandse dialectgebied of met Megen, Haren en Macharen in het Maaskantse dialectgebied die toch ook maar enkele kilometers verderop liggen. Behalve met Heesch en Nistelrode is er echter vooral

ook verwantschap met Reek, Herpen en Huisseling. Het Schaijks ligt in dat Noord-Oost-Meierijs dialectgebied tegen of in het overgangsgebied met het Maaskantse dialectgebied dat begint bij Herpen en Huisseling. Waar het ene gebied eindigt en het andere begint, is niet precies te bepalen. Schaijk en Herpen hebben in elk geval minder Maaskantse klanken dan Huisseling en Overlangel.

Elemans (*Woord en wereld van de boer. Een monografie over het dialect van Huisseling*, 1958) beschrijft tal van kleine dialectverschillen in dit gebied, waarbij hij Schaijk overigens ongenoemd laat. Elemans noemt als opvallendste verschil tussen het dialect van Huisseling en de Cuijklandse dialecten de uitspraak van woorden met *ui* en *ij*, die in het Cuijklands als *uu* en *ie* klinken: *Wie.t óp ten diek komt fòòder òn mitte huu.fkar; kiekt em es kie:ke.*

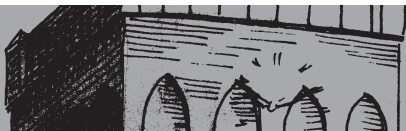
De grens tussen Huisseling en Herpen (en dus ook tussen Huisseling en Schaijk) noemt Elemans niet alleen dialectgrens maar ook karaktergrens: die van Huisseling zijn stug en sober, maar die van Herpen gemoedelijk, spraakzaam en gastvrij. Zij houden van versieringen aan tuig en kar. “Rul tegenover bonkig, wat aarde én aard betreft” (Elemans 1958: 22).

Dialectverschillen zijn onder meer de uitspraak van de *r* (Huisseling en het Maaskants hebben een huig-*r* en Herpen en het Noord-Meierijs een tongpunt-*r*) en het gebruik van woorden als *wèjt* tegenover *tèrw* (tarwe), *bòwlaant* tegenover *teullaant* (akkerland), *röøj* tegenover *stuu.r* (schommel) of *stèkbééze* tegenover *kroe.zels* (kruisbessen).

De dialectgrenzen die we hier hebben benoemd, werden en passant in verband gebracht met de structuur van het landschap, met dekzandruggen, kleigrond en Peelmoerassen. Het is geen toeval dat die dialectgrenzen samenvallen met elementen in het landschap. Ongetwijfeld is de cultuurgeschiedenis van dit gebied echter van groter belang, een gebied dat aan de grens van het hertogdom Brabant lag onder de invloedsfeer van het Land van Ravenstein dat zich net als het graafschap Megen aan andere hertogen dan de Brabantse verbonden heeft, namelijk die van Kleef. Mogelijk is van belang geweest dat Schaijk bij de Maaskantse bestuurskant van het Land van Ravenstein behoorde, in tegenstelling tot Uden, Boekel en Volkel die aan de Heikantse bestuurskant hoorden en duidelijk een echt Meierijs dialect hebben. Naast de natuurlijke gesteldheid van het landschap en de bestuurlijke invloedsfeer speelt de sociaal-economische positie van een dorpsgemeenschap een rol in de wording van het dialect. Zo kunnen de marktplaatsen, waarop de boeren van Schaijk waren aangewezen, een rol gespeeld hebben bij de wording van het Schaijkse dialect.

Dat het dialect van Schaijk tot het Oost-Brabants mag worden gerekend, blijkt uit de aanwezigheid van de Meierijsse verkorting. Deze treedt onder meer op bij een lange klinker voor een onbeklemtoonde lettergreep: meester-*mester*, water-*wôtter*, schaamte-*schèmt*, paling-*pôlling*. Ook treedt die verkorting op bij afleidingen: twee-*twieje*, maar tweede-*twedde* en in de derde persoon (hij/zij) van de werkwoordvervoeging: *ik raak, hij rakt, ik eet, hij et, ik proot, hij prôt*.

Een tweede typisch Oost-Brabants, of meer precies Noord-Meierijs, kenmerk is het gegeven dat de lange *aa* in Schaijk vaak als *oo* (als in *oor*) klinkt, en niet als *oa*. *Praten* klinkt dus als *proote* waar andere Brabantse dialecten alleen *proate* of zelfs *prate* kennen. Elemans noemt dit ook als verschil tussen Huisselings (*oa*, bij hem als *òò* gespeld) en Herpens (*oo*).

Dat het Schaijks bovendien kenmerken van het Maaskants heeft, blijkt uit de verenging van enkele lange klinkers. Verenging van klinkers betekent dat die klinkers meer gesloten worden uitgesproken; de mond is dus niet zo ver open. In Maaskantse dialecten worden de *oo*, *ee* en *eu* gesloten en vaak als tweeklank uitgesproken: *roewes*, *groewet* ‘roos, groot’, *biejen*, *hiejel* ‘been, heel’, *buuwem*, *geluuweve* ‘bomen, geloven’, in plaats van Noord-Meierijs *beum* en *geleuve*.

Niet alleen in Schaijk komen Noord-Meierijse en Maaskantse kenmerken samen in het dialect voor, ook in het dialect van Oss zien we dat. In Oss kan men horen *m’n biejn duu zo wiej* (‘mijn been doet zo’n pijn’). Andere Schaijkse voorbeelden zijn *buuwes* (‘boos’, in het Noord-Meierijs uitgesproken met de *eu* van *deur*), *broewed* (‘brood’, in het Noord-Meierijs met de *oo* van *oor*), *liejer* (‘ladder’, in het Noord-Meierijs *leer*).

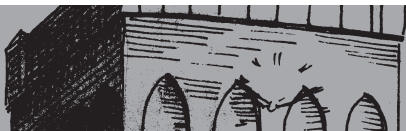

Talen en dialecten bestaan uit verschillende componenten. Een taal bestaat op de eerste plaats uit woorden. Al die woorden samen vormen de woordenschat of het lexicon van een taal. In een woordenboek zoals het bekendste Nederlandse woordenboek van Van Dale wordt de woordenschat zo volledig mogelijk beschreven. In een dialectwoordenboek kan men volstaan met een opsomming van de woorden die afwijken van het Nederlands. Een dergelijk woordenboek noemt men ook wel een idioticon.

Dit boek bevat als belangrijkste bestanddeel een beschrijving van de woordenschat van het dialect van Schaijk, waar deze afwijkt van het Nederlands. Het samenstellen van een woordenboek, de lexicografie, is de meest gebruikelijke manier van beschrijven van het dialect. Een tweede belangrijk aspect aan dialectbeschrijving is de grammatica, maar dat blijft vaak achterwege, omdat het beschrijven van de grammatica veel ingewikkelder is dan het beschrijven van de woordenschat.

Een taal bestaat behalve uit woorden op de tweede plaats uit klanken. Ieder woord wordt gevormd door een combinatie van verschillende klanken. Een dialect verschilt niet alleen van de standaardtaal doordat het bijzondere woorden heeft, maar ook doordat er andere klanken worden gebruikt. Er zijn dus uitspraakverschillen met het Nederlands. In dit woordenboek van Schaijk staat geen volledige beschrijving van de klanken, maar de typische dialectklanken komen natuurlijk toch volop tot uiting. Dat blijkt meteen al uit de beschrijving van de spellingswijze.

Op de derde plaats kun je van woorden nieuwe woorden maken en ook dat, de woordvorming, is een bouwsteen van taal. Van *mus* kun je bijvoorbeeld *musje*, *mussen*, *ringmus* en *mussenveer* maken. Ten slotte wordt taal gevormd doordat woorden op verschillende wijzen samen een zin vormen (zinsbouw). De drie aspecten klankleer, vormleer en zinsbouw noemt men van oudsher samen de grammatica van een taal. De grammatica (of spraakkunst) bestaat in feite uit de regels, volgens welke woorden en zinnen gevormd worden. Dit boek bevat geen beschrijving van de grammatica, maar er worden wel degelijk grammaticale regels uiteengezet. De werkwoordvervoeging krijgt bijvoorbeeld uitgebreid de aandacht. Traditioneel niet als onderdeel van de dialectbeschrijving beschouwd, maar toch zeer nauw met de taal en identiteit van een dorpsgemeenschap verweven, zijn de bijzondere namen die men hanteert voor plaatsen en personen. Dit woordenboek van Schaijk bevat dan ook een beschrijving van de traditionele eigennamen van personen en ook een overzicht van plaatsnamen in de omgeving, zoals zij in het dialect van Schaijk gebezigd worden.

Het boek is dus in feite veel meer dan alleen een woordenlijst voor Schaijk. De woordenlijst zelf is niet uniek maar wel representatief. Daarmee is bedoeld dat de woorden uit de woordenlijst niet enkel in het dialect van Schaijk gebruikt worden. Ze komen ongetwijfeld ook in andere Oost-Brabantse dialecten voor, al worden ze daar misschien iets anders uitgesproken. De lijst is echter wel karakteristiek voor het dialect van Schaijk. Ze geeft een goede indruk van hoe het dialect hier in het dorp Schaijk klinkt.

In 1997 namen Thera Schrijvers namens de Bibliotheek Schaijk en Frans van Boekel namens de Heemkundekring Schaijk-Reek het initiatief *Ut Groewet Schojks Dikteej* (de spelling was indertijd anders) te organiseren. Het werd een succes. De dialectgroep van de Heemkundekring probeerde ieder jaar een leuke, amusante tekst aan de deelnemers voor te schotelen. De samenstelling van de dialectgroep en de ideeën over de Schaijkse spelling veranderden, waardoor de oplettende deelnemers soms inconsequenties en veranderingen opmerkten. Natuurlijk kregen ze ieder jaar Schrèijfonwèijzinge waardoor veranderingen in de spelling zichtbaar waren en konden worden toegelicht.

De noodzaak van een woordenlijst Nederlands-Schojks nam ieder jaar toe.

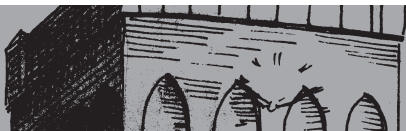
Voor de dialectgroep zelf, die een definitieve keuze moest maken en verantwoorden.

Voor de deelnemers aan *Ut groewet Schojks Dikteej* en andere geïnteresseerden die graag willen weten hoe je een bepaald woord in het Schajks kunt schrijven.

Voor (carnavals) verenigingen die bepaalde teksten en leuzen in het *Schojks* willen “vertalen”.

Het afgelopen jaar heeft de dialectgroep uitgebreid gediscussieerd over de *Schojkse* spelling en gesproken met de dialectoloog Jos Swanenberg. Ook is geluisterd naar rasechte *Schojkse minse* die bepaalde woorden en zinnen, die aan hen werden voorgelegd, wilden voorlezen in het dialect.

Een spelling vastleggen betekent altijd concessies doen; enerzijds niet te ver afwijken van de officiële

spelling, anderzijds recht doen aan de typische *Schojkse* klanken.

De woordenlijst "*Zoewe schrefde ut*"

- Nederlands-*Schojks*- bevat de kern van het boek.

Vijf bijlagen vergroten de leesbaarheid en maken het geheel aantrekkelijker.

Een lijst met uitleg van Schaijkse woorden:

"Ès ge ut ojt nie wet".

Een lijst met de vervoeging van sterke en onregelmatige werkwoorden "*Werrekwoorde*".

Een lijst met typisch Schaijkse voornamen

"Doewepnaame".

Een lijst met telwoorden en rangtelwoorden

"En zoewe telde we".

Een lijst met plaatsnamen uit de omgeving van

Schaijk "*Dörpsnaame*".

De dialectgroep wenst U veel (lees) plezier.

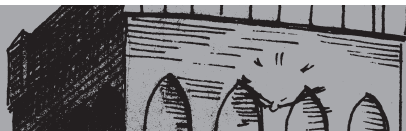
De dialectgroep,

P. Vos, voorzitter.

Een overzicht van Schoijkse klinkers en tweeklanken

a	bekant	(bijna)
à	wà	(wat)
	hà	(had)
aa	raape	(rapen)
àà	làànd	(land)
	zàànd	(zand)
e	kerrek	(kerk)
	errepel	(aardappel)
è	ès	(als)
	genèmmig	(aangenaam)
ee	scheeper	(herder)
èè	vrèèle	(jennen)
	tèène	(andere eind)
o	nogges	(nogmaals)
	bom	(boom)
ô	ônraake	(aanraken)
	bloemkôl	(bloemkool)
oo	blooze	(blazen)
óó	dóód	(daad)
ö	kröske	(kruisje)
	grötje	(grootmoeder)
öö	aftööre	(afranselen)
	kööre	(rustig wandelen)
i	mi	(met)
	hi	(heeft)
ie	kiep	(kip)
	bietje	(beetje)
u	duk	(vaak)
uu	zuuke	(zoeken)

oe	boerremoes	(boerenkool)
óé	goeje dóézele	(goede) (sluimeren)
oa	moale	(malen)
oaj	spoaje beloajtoffele	(spitten) (bedriegen)
èij éij	wèijndèij hogge zéije	(ei zonder schaal) (cilinderhoed)
eu éú	teutele héúnd téúle	(aarzelen) (honden) (telen)
oj	hoj moj	(hooi) (mooi)
áú	náúw gáúw	(nauwgezet) (gauw)
au	gezauwte auwzum	(gezouten) (anders om)
óú	flóúw hóúwmóúw	(flauw) (wervelwind)
ou	houdoe houtwörrum	(tot ziens) (houtworm)
íé	bríéjed vríéjed	(breed) (streng)
oewe	loewepe groewet	(lopen) (groot)

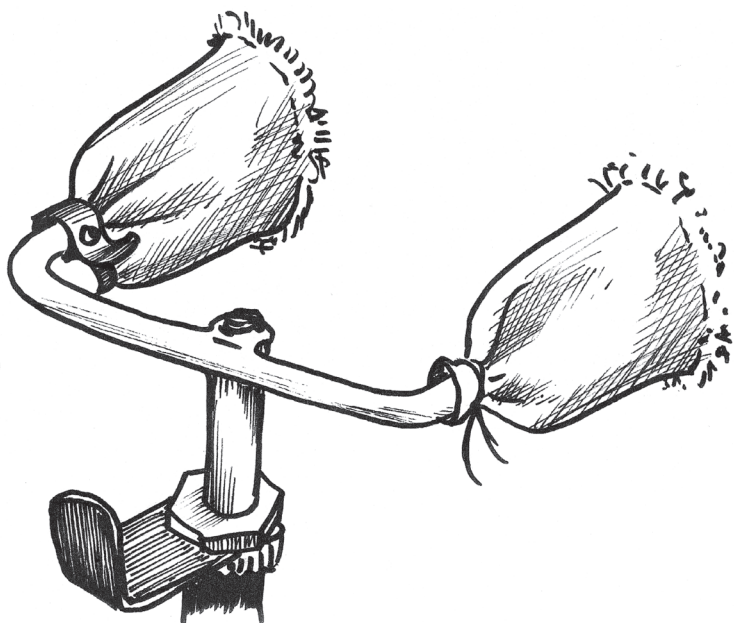

uuwe	buuwek duuweske	(beuk) (doosje)
ùij	thùijs mùijs	(thuis) (muis)
úij	lúije lúijer	(luiden) (luier)
uj	hujje brujje	(hoeden) (broeden)

Toelichting:

1. lange klinkers (aa, oo, ee, uu) schrijven we in open en gesloten lettergreep met 2 letters, bijv. room, roome.
2. met een accent ` en ^ geven we aan dat een Schojkse klank hoorbaar anders klinkt dan in het Nederlands, bijv. ès, gè, dà, ôngerakt.
3. met de letters èij proberen we de klank te benaderen waarin een lichte ai-klank hoorbaar is, maar ook een ij-klank , bijv. hèij, vèijnt, kèijnd.
4. met de letters ùij proberen we de klank te benaderen waarin een lichte oi-klank hoorbaar is, maar ook een ui-klank, bijv. mùijze, hùijs.
5. een verlenging geven we aan met de letters en accenten: íé, áú, óú.
6. àà en èè geven scherpe Schojkse klinkers weer: tàànd, gèèref, vrèèle.

Schojk, april 2007.

Zoewe schrefde ut

Nederlands

A

aaien
aal, alen
aan het
aan komen lopen

aan
aanbetalen
aanbranden
aanbreken
aanduiden
aangenaam
aanhebben
aankleden
aankomen
worre
aanleggen
aannemen
aanpakken
aanplakbord
aanraden
aanraken
aanrecht
aanrollen
aansmeren
aansporen

aanspreken
aanstalten

Schojks

aaje
ool, oole
ôn 't, ôn ut
ônèèreve, ônkomme
loewepe
ôn
ônbetoale
ônbrààne, ônbràànde
ônbreeke
ôndúíje
genèmmig, ôngenaam
ônhebbe
ônkleeje, ôntrekke
ônkomme, dik(ker)

ônlegge
ônvatte, ônneeme
ônvatte
plèkbord
ônrooje
ônraake
ônricht, orrecht
ônwèlle, wèlle
ônsmeere
ônspoore, moane,
ônmoane
ônproote
ônwèèrik, ônstalte,
afferensie, apperensie

aansteken
aansteller
aanstonds

aantal
aapje
aar (koren)
aardappelmandje

aardappelen
aardappelkelder

aardappelloof
aardappelriek
aardappels rapen

aardbei
aardbeien
aarde
aardewerk inmaakpot
aardewerk
aars
aarzelen
aas
abuis

accordeon

achter elkaar

achter gebleven big (in grootte)
achterom
achter

ônstooke
verwônde kwal
meej, daalek,
aachtermekaaare
ôntal
èpke
oor
schelmèndje,
schelmoeske
erpel, errepel, piepers
errepelkèlder,
erpelkèlder
strung
errepelriek, erpelriek
errepel raape, erpel
raape
erbees
erbeeze
eerd, grônd
Kölse pot
breekgrèij, breekwoar
ers
tukke, teutele
ôs (troef ôs)
abuus, ge zit fout, ge
vergist oewèijge
mônніка, trekzak,
trekharmônніка
nô mekaare,
aachtermekaaare
kunninkske
aachterum
aachter

achteraf
achterdeur
achternalopen

achterover
achterstevoren

achterwerk
adem
ader

advocaat
afbrengen
afdingen
afdraaien
afgelegen
afgunst
afkijken
afkomst

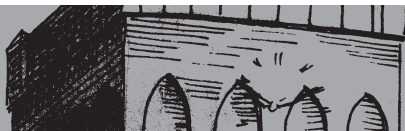
aflaten halen

afleiden
afmaken
afnemen
afpakken

afpellen
afranselen
afrastering
afruimen

afschillen

aachteraf
zèèldeur
aachternoozitte
(loewepe)
aachteroover
auwzum, achterse
vurre
kônt, reet, wan
ojjem
oojer, wôtteroojer,
bloedoojer
avvekoot, advekoot
afheffe
afpingele
afsloon, afdrèije
aachteraf, wèijdweg
kift (de)
afbliêke
komaf, unne goeje
komaf, van goejen tuk
pesjônkele, afloote
hoole, afloote hoale
aflèije
afmaake
afheffe, afvatte
afvatte, weghoole,
weghoale
afblekke, afschelle
afsloon, aftööre
hèmsel, rekètse
afhoale, afhoole, de
tôffel afrùijme
afblotte, afschelle

afschrikwekkend kijken
afspreken
afstotelijk

afval (verbrande kolen)
afvallen in gewicht

afvallen van dennennaalden
afvoer
afwas doen
afwaswater
afwateringsgeultje

achtergevel
akker

akkertje
allebei
alleen
allemaal
Allerheiligen

Allerhoogste

allermooiste

als
altaar
altijd
amateurschilder
amper

vriejed kèijke
afproote, verspreeke
afstoewetelek,
gruuwelek lellek
sintels
maagerder worre,
verslèijte
rèijze
schrôbgat, gutgat
schôttele wàase
schôttelwôtter
grip, dur de grip
wegspuulle
aachtergeevel
't vèld, ut làand,
dun èkker
èkkerke
bèij, mi zun bèije
alliejen, allennig
allémôl, gelèijk
Allerhèllige,
Anderhèllige
Allerhogste (is God in
d'n Himmel)
aldermoijste,
allermojste,
allerschônste
ès
d'n alter, dun altoor
aalt, alzeleeve
vèrver
bekant nojt

andere eind

andere

anderhalf

andersom

anjers

a-paal

apotheek

appelstamppot

april

arbeider

arm (ledemaat)

arm (niet rijk)

arm vol

arme sloeber

armoede

armoedig

armpjes

armstoel

as

asbak

asfaltweg

askruisje

asschop

astma

aszeef

augustus

auto

autoclaxon

avond

geenèend, geenènd,
tèene, dun andere kant

àànder

dordalf

anderzum, auwzum

snuffelkes

bôkpool

appeteek

hiejetenbliksem

grasmônd

èrbèijer

èrrem

èrrem

èllever, èlver, èrvel,

unne vollen èrrem

èrreme sloeber

èrremoej

èrremoejig

èrremkes, èrmkes

èrremstoel, prôst

ààse

ààsenbak

pèkweg

askrùjske, kröske

ààseschup

kort van ojjem

sintelzeef

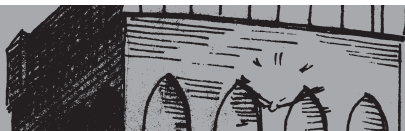
okstmônd

luukse waage,

vrachwaage

tóéter, tuutter

oovend

avontuurtje

azijn

stiekem scharrele

mi un derke

eek, eedik

B

baan (verharde weg)

baan betrekking)

baantje glijden

baas

bagagedrager

bakblik

boan

boan

slibbere, bôntje glèije

bôs

pakkedraager

bakploot, mikblek,

mikvörm

bakje

bèkske

baldadigheid

schevierrighèjd,

schavierrighèjd

balk voor de hagten

hangknuppel,

haamknuppel

balken (hooiopslag)

lâäst, zeul

balkenbrei

brèij

band (van auto of fiets)

bàànd

bandenlijm

sluusion, bàànde plèk

bangerik

bangeschèijterd,

bange zèijkerd

bankjes (kerk)

bènkskes, kiepeveekes

barak

brak

barrevoets

blôtsvoets, bèrrevoets

barrière

brier, tolplôts, tolpôrt,

dun tol

bed

veeke

bedelen

schojje

bederf

schummel, verrot

bedevaart
bedonderen

bedriegen
bedstee
beek

beeldje
beeldenconsole
beeldje gooien (spel)
been
beenstukken van militair
beer (varken)
beest (rond)
beetje

beetnemen
begerig
beginnen te lopen
beginnen

begon
begraffenis
begraven
begroeting
behouden
beide
bejaardenhuis
bekvechten
belachelijk maken
belangstellend vragen

belangstelling tonen

beevert
vur de gèk háúwe,
verneuke
beloajtoffele
krib, bedsteej
wôtterloewep,
revierke
bildje
trontje, troewen
beldje gojje
biejen, bôt
poetjes
biejer
best
bietje, ietskes,
unne krats
ôndersnöwe
begerrig
ôn loewepe
ôngoon, ônde gang
goon
begôs
begraffenis
begraave
goejen dag zegge
beháúwe
bèij
gààsthùijs, 't klôster
stèggele, moelle
vur de gèk háúwe
nèijschierrig zèijn,
ur nor toale
ur nor vroege

belasting
belazeren
beledigd
Belgisch trekpaard

bemesten
ben je
benadelen
benauwd weer
beneden
benen
bengelen met de benen
benige vrouw, man

berg
bericht
berm
beroerte
bes
beschoren
beschuit
bessen
betalen

betrokken lucht
beugelbaan
beuk
beukenhaag
beurt
bevallen
bevalling
bevelen
beven

cèijns, belàasting
un or ônnèije
gerakt
unnen Bèls,
unne Bèlsenbônk
zoeje, strônte, miste
ben de
benôdeele
zoel weer
beneeje
biejen
bêmmele mi de biejen
knookig wèijf, wefke,
knookige mins
unne bèèrig zàand
beschèijt, teng
gróéskant, bèèrem
beslag
bees, kral
beschôrre
plèès
kralle, beeze
afschíète, schokke,
betoale
betrôkke lôcht
beugelboan
buuwek
buuweke heg
burt
kroome
kroom
verordeneere
schibbele, trille

bevestigen

bewaarplaats stooksel

törrefhoek

bewaren

bezem

bezinningstijd (RK)

bezoeken

bezuren

bezwijmd, flauwvallen

bibliotheek

bieden

bier

bierbrouwer

biertonnetje

bieten (voeder)

bietensnijder

biezenpollen

big van ± 1 maand

big

biggen

biggenmand

biggenmarkt

biggentangetje

biggetjes

bij (insect)

bij elkaar

bij lange na niet

bij

vààst maake,

vààst knuuwepe

stèkkerhoek,

bewoare, ôpslôn

bessem, hêjbessem

missieweek

bezuuke

besniéte

kwellek worre,

flóúwvalle

biebeleteek

beejje, bieje

biejer

dun bróúwer

un aachje,

biejertunneke

mangele

mangelmesjien,

mangelsnéjjer

tuft

schötteling

bag

bagge

baggemàand

baggemèrt

baggetèngske

kötjes

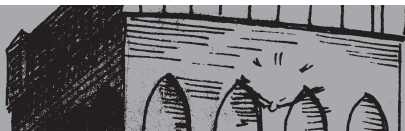
bèij

bèjèn, bè mekaare,

bè mekoare

um trent nie

bè

bijeengaren

bijkeuken

bijlichten

bijna onmogelijk

bijna

bijvoorbeeld

bijzonder

bikkel

binden

binnekant

binnenkort

binnensmonds praten

binnenzak

bips

bisdomblad

bit

blaar

blaas

blaaspijp

bladderen

bladeren

bladluizen

blank persoon

blaten

blazen

bleek

bleekveld voor de was

blij

blijven

blik

bèmekaare krabbe,

bèjèn

geut

bè lichte, bè luchte

‘t mag náúwlukke,

’t kan hôst nie

bekant, hôst, zôwa

bevurbild

bezunder, hiejel apart

stiejen, kèj

bèijne

binnekant, vanbinne

korts, gáuwwèchtig

mummele, mörmele

binnetès

prúút, kônt, bille

St. Jansklokke

höttie, stang

bloojer

bloos

bloospèijp

afblôddere, afblôtte,

afblôttere

bloajer, bloaj

himmelzood

witte mins

blèère, mèkkere

blooze

pierrig

blèijk

bléij

blèijve

blek

bliksem
bliksemen
blind
blinddoek
blindemannetje

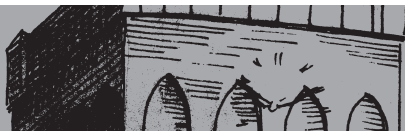
bloeden
bloeien
bloementafeltje

bloemetje
bloes
blok hout
blootsvoets

blussen van kalk
blut
bocht
bodem
boekje
boekweit pap
boekweit
boekweitkoek
boender

boerderij
boeren
boerenerf
boerenkool
boerenkoolstamppot
boeten

werlicht
werlichte, blikseme
blèijnd
blèijnddoek
blèijndemènneke
(bepaald
kinderspelletje)
bloeye
blúije, den blúij
bloemetöfffelke,
hokkertje
bluumke
bazzeloen boezeroen
hóúwpóóst, hóúwblok
bloewete vóéte,
bèrrevoets,
op de vurvóéte
lesse
kèps
drèij
bôjjem
buukske
boekende pap
boekend
boekende koek
schrôbbessem,
buunder
geboert
boerre
misse
boerre moes, boerrekôl
moesstamp
besniéte

bokking

bolster van kastanje

bomen

boodschap

boom

boomgaard

boompje

boos

boot

bootje

borg

borstel

borstelen

borstrok

bos dun hout

bos

bosje

bospeentjes

boterbloem

boterfabriek

boterhammen

botermaker

botervloot

botervlootje

botjes

botten

bouwen

bouwplaats

bukkem

(gerookte haring)

boest, bàast

buuwem

bôdschap

bom

bôggerd, boewegerd

bömke

buuwes

boewet

bôtje

börg, börgt blèjve

buunder, boorsel

borsele, boorstele,

rosse

hemsrok, hemsrökske,

boorsrok

rèijsbôs, rèijshout

èlver, èllever, haffel

buske

wörtelkes

bôtterbloem

bôtterfebriek

bôtterhamme,

bôtterramme

bôtterklètser

bôttervloewet,

bôtterpot

bôttervlötje

butjes

knooke, bôtte

timmere

timmerplôts

bovendeel van een klomp

boven

bovendien

bovenste balken in

een boerderij

box

braaf

braaksel

braambessen

braamstruik

Brabantse muts

braden

braken

bramen (braambes)

branden

brandnetel

brandstof

branieschopper

brede riem (voor paard)

brede

breed

breien

breinaald

bretels

broeden

broeds

broek

broekje

broekriem

broekzak

broer

schölp

boove

bùijte dè

hoane balleke

loeweprek

zuut

kots, kits

brembeeze

bremstrùijk

pôffer

brooje

kotse, kitse, kôllekse,

spèijge

brembees, brembeeze

brààne

brààanneetel,

branneetel, pikker

stôksel, stook

kweekerd

singel

bríéje

bríéjed

brèije

brèijnôld

gallege

brujje

bruuts

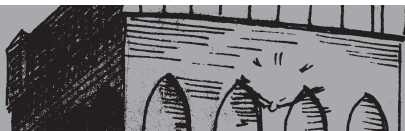
bôks

bökske

bôksenbàànd

bôksetès

bruuwer

broers
bron
brongstigheid

brood
broodje
broodmaaltijd gebruiken
broodpap
brokke
broodschaal

bruggetje
bui
buiten
buitengewoon
bukken
bundeltje
bunzing
burgemeester
burrie
buurtschap

bruuwens
wèl
bôkkig, varrig,
peerdig, berrig, löps,
rits, perdig
broewed, mik
brödje
koffiedrinke
brokkepap, rômmes mi

broewedmèndje,
brôdschaal
brugske, vunderke
búj
bùjje
vremd
bukke, krôm stoon
buske

ulling

börgemester
börrie
gebuurt

C

café
Capucijn
carnaval
castreren
ceintuur
chagrijnig
chauffeur

hèrbèrg, kefee
Kappesèijn
vastenoovend
snéjje
singel, bàand, riem
sjegrèijnig, sjagrèijnig
sjaffeur, sjeffeur

chocoladedrank

cilinderhoed

clown

cognac

collectante

collectebusje

Communie (Heilige)

complimenteren

concentreren

console

contributie

controleren

coöperatie

cowboy

kwattawôtter,

kwattarômme

hogge zéije, hônskoj

kloon, piejas

kejak, kônjak

zilletrieze, zilletries

k'lekte buske,

missiebuske

ôns Hiejer, kemuunnie

komplemente maake,

bestùijte

ôplette

trôntje

kôntrebuussie,

leejegeld

kôntreleere

kôpperaasje

kojboj

D

daad

daalder

daar

daaraan

daarbij

daardoor

daarginds

daarheen

dóód, unnen dóód

stelle

dôlder

door, dor, der

doorôn, dorrôn

dorbè

dordur, doordur

dorginder, geenèend,

ginder

ginderhen, door nor

toe, dorhen, doorhen

daarin
daarmee
daarna (erna)
daarom
daas
dadelijk
dagelijks
dagen
dak, gedekt met stro
dakbedekking

dakdruppel

dakgoot
dakpannenmaker
dakrand
dalen

damp
dan
dapper

dashond
darm
dat is er een van

dat is
dat scheelt
dat
dauw
de hele boel
de voeten niet opheffen

dorrin, doorin
dormi
dornoo, ternoo
dörrum, um dörrum
doas, blèijndoas
daalek, achtermekaaare
alledaag
daag
strojje dak
stroj, riét, panne, lèije,
golfploate
euzendröp,
neuzendröp
dakgeut
pannebakker
euze (de)
zakke, nor beneeye
komme, nor ôndere
komme
wozzum
ès
pèrmantig,
parremantig
taks
dèèrem
dè ister iejen van,
dè ister enne van
dès, dè is
dè schilt
dè
dáúw, damp
d'n helle reut
sloepe, slôffe

de volgende dag

**de zeis scherpen
de zondag na Pasen
december
deed je
deftig praten**

**deftig
dekgeld (bok)**

**dekrijpe zeug
deksel**

**dement
dennen
dennenappel
dennenappeltje
derde
deuk
deurkozijn**

**deurstijl
deze week**

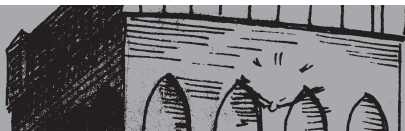
**deze
dialect spreken**

diarree

diarree krijgen

dicht

mèrrege,
saanderdaags
haare, wette, hoare
belooke Pôsse
dizzember
dinde gè
stads proote,
stadse proot
stads
unne bôkkestùijver,
dekgèld
beergèlt, gèlt
dun dek, schèlf,
schèllef
kèijns, verkèijnst
mààste
kroot, toot, foep
krötje
dorde
duts
durgebônt, durstèijl,
gebônt
durpoast
dees week, van de
week
dizze
plat proote,
diejalekt proote
ôn de spel, durloewep,
spelle
ôn dun dunne raake,
ôn de spel raake
tôw, toe

dichtstbijzijnde

dichttrekken

diegene

dienstmeisje

diep

diepe sloot

dier

dik touw

dikke blauwe vlieg

dikwijls

dinsdag

distel

dit

dode man

doe je

doet 't

doet alsof

domme praat verkopen

domme vrouw

dommelen

dommerik, domoor

donder (op je....krijgen)

donker (in het)

donsveren

dood

doodgaan

dooien

dichste bè, noste bè,

te-noste bè

toeremme, ônsnoere,

vàast remme

dieje

mèijd

díép

díépe sloewet

diejer

kartouw

strôntvliég

duk, dukstentèijd,

mestal, mestentèijds

dèijnsdag

dèijsel

di, ditte

doeweje mins

doe de

duugget

duu krèk ès, duu ès of

zeevere, stômme

proot verkoewepe

`bloos, gaap, doewes

dutsele, dóézele,

sóéze

gaaperd, stômmerik

mieter, fôllie

in dun dônkere

dônze veere

doewed

himmele, stèrreve,

doewed gôn

dojje

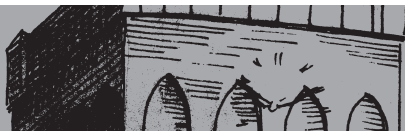
dooier
door de modder gaan
door-de-weekse dag
door water lopen
doorzaniken
door
doorgaan
doorgaans

doorvertellen

doorwaadbare plaats
doorzeuren
doos
doosje
dopen
doppen
dor
dorp
dorpel

dorsen met dorsvlegel
dorsknuppel
dorsmachine
draad
draagdoek (schort)
draai
draaibare verbinding in
ketting
draaien
draaiër aan deur of raam
draaimolen

doojer
dabbe, dabbere
swèrkensdags
klosse, woaje
durnerrikke
dur
durgôn, wèijergôn
deurdeweg, durgôns,
mestal, gôndeweg
durvertelle,
vôrtvertelle,
wèijervertelle
dur 't ôndiépe
durzànnikke
doewes
duuweske
doewepe
dôppe, poole
dor
dörp
dörpel, dölleper,
dölper
vleegele
dorsvleegel
dorskààst
droad, gladdroad
slip
drèij

vrètter
drèije
wellever
mallemeule

draaiorgel
drachtig worden
drassig bosgebied
drassig land
drek
driekoningen
driemaal
driesprong
drinken geven (dieren)
drinken
droefheid
drogen
dronken man
dronken
droog
droogtrekken
drop
dropwater
druivenstruik
druk bewegen
druk bezig zijn
druk praten
drukknopje
drukte
druppel
druppeltje
druppen
dubbel
dubbeltje
duiden
duif (houtduif)
duifje
duikelen

drèijörgel
beháúwe
brôbbelbiés, bíéze
broek, rietbroek
drèk, derrie, drats
driekunninge
driekerres
dun tip, driesprung
wittere
leppe, zùijpe, loette
nojji ghèd, nojji ghèjd
druuwege, drögmaake
zatte mins, zatlap
zat
drög, druuweg
drögtrekke
sèp
sèpwôtter
drùijvewèijgert
kriensele
riddere
kèbbele, klàzineere
drukknöpke
begèkenis
dröp, dröppel
dröpke
dröppe
döbbel, döbbelt
döbbeltje
dùije
kôldùijf
döfke
keukele

duimzuigen
duivel
duizelig
duizend
duizendschonen

dun hout (takken)
dunne mest
dunne vloeistof

dunner
duwen
dwaallichtje
dwarrelwind

tutte
duuvel
dôl
duuzend
lievermènnenes,
duuzendschônne
sléte
zoej
poellie, loerrie,
sloeber
dunder
dóúwe
stalkars
hóúwmóúw

E

eau de cologne
echtpaar
echt waar

eekhoorn
eekhoortjes
eelt
een grote hoop

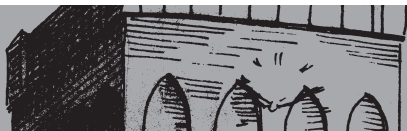
een (lidwoord)
een (telwoord)

een aantal

een halve mand

ônjeklônje
un stel
ècht woor, ècht de
worrend woor
ikhôrrentje
ikhôrrentjes
zwil
veul hôps, unne
groeweten hoewep
unne, enne, un
iejen

unnen hoewep,
un ôntal
un hallef màànd

een doornen haag
een hand vol
een hond

een kwart
een ons
een paar (meer dan een)
een paar schoenen
een pak slaag krijgen

een poosje

een praatje maken
een snuifje nemen
een streep trekken

een tochtige koe
een Vlaamse gaai
eend
eenmaal
eens

eenvoudig huis
eerbetoon

eerbied
eerbiedig
eerder
eerlijk
eerst
eerste melk
(na kalven van koe)
eerste

un dôrre heg
un haffel
unnen hōnd,
unne soek
un vierde part
un ôns
un por
eppor schoene
sleeg krèijge,
ôp oe dônder krèijge
un wèijleke, un stötje,
un lutske, un tèijdje
un prötje maake
snuffe
unne striedep trekke,
unne schraap zette
un varrige kôw
unne motkollever
ènd
emmôl, enne ker
ens, enne ker,
enne kiejer
un höske
bewierrikke,
iejerbetoewen
devoosie
erbiejig
erder, urst, gáuwer
erlek
uurst, urst

biest
uurste, urste

eeuw
eeuwig en altijd
eeuwig
eg
egel

eghaak
egtrekker
ei zonder schaal
eierdop
eieren
eiermand
eikenschorsmolen
einde (afstand)
einde (aan het)
eindelijk
eindje
elite van het dorp
elk
elkaar
elleboog

emigreren
en
eng
enig
enige
enigste
enkels tegen elkaar

eredienst (op zondagmiddag)
erg
ergens aangaan

öw
öwig èn altèijd
öwig
eegt
pineegel,
steekelvèrreke
eghook
lichter, egpors
wèljndèlj
èijerschoal
èijer
èijerkörref
runmeule
hiejel ènd
tèene, ut èènd
onderhàànd
èndje
hog vollek
ieder, iederiejen
mekaare, bekoare
èrremboog,
èlleboewig
immegreere
èn
náúw
ennig
ennige
ennigste
hor-enkele (bij het
dragen van klompen)
ut lof
èrreg, grof
ôngoon, ônloewepe

ergens
erna
eromheen
eronder
erop rekenen
erop uitgaan
eruitzien
ervoor
erwt
erwtensoep
eten dat er niet uitziet
eten
etensbord
eter van groen, niet rijp fruit
evangelie
even (tijd)
evenwel
expres

erges, ernte, ergent
ternoo, nôdderhàand
d'rumhen, dur umhen
durônder, d'r ônder
ur ôp telle, d'r ôp telle
te vèld goon
oewege
urveur, d'r veur
èrt
èrtsoep
brats
eete, bikke
tèller
gróézer
ivvegillie
efkes, eekes, eefkes
evvel
vursprès

F

fabriek
familie
fantasie
fatsoen
fatsoenlijk
fazant
februari

fee
feest
feestelijk

febriek
femielie
verbilding
fesoen
fesoenlek
fezant
fibrewaarie,
sprôkkelmônd
feej, toeweverprinses
fest
festelek

feestvieren

feliciteren

filosoof

flink

flirt

flirten

flits

flox

fluisteren

fluitje

fluweel

fooi

foppen

fopspeen

foto

fotograferen

festviere, brasse

fliesieteere

fielesoof

stèrrek

sjans

sjanse

schiem

kerremisbloem

smiespele

flötje

flewiejel, floers

foj

kulle, vur de gèk

háúwe

tut, frôt, spiejen

p'rtrèt

p'rtrèt(te) maake

G

ga je

gaaf

gaan jullie

gaar

gaas

gaat het

gaatje

gading

gaffelvormig (van tak)

gang

gans

garde

gôdde

gef, giejef

gôdde gellie

goar, gekôkt

goas

gögget

gètje, hölleke

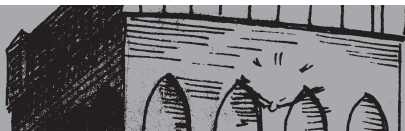
geleg, geliejeg

unne mik

loewep, gank

gààns

timper

garen
garenopwinder
garf
garven aangeven
gast
gat in de staldeur of gevel
gauw boos

gauw
geaardheid
gebaar
gebed
gebieden
geboorte
geboren
gebreide muts
gebroeders
gebruik maken van
gecastreerd varken
gedaante
gedeelte
gedorst graan schonen
gedragen (netjes)
gedroogde witte boon
voor zaad
geelgors
geen zin hebben
geen
geeneen
geest
geestelijk (e)
geestelijkheid

gorre, sjèt
gorre ôpwèijnder
schuuwef, gèèref
hooke
gààst
kiepegat
gáúw buuwes,
koertelig
gáúw
aard
tiejeken
privvelement
verordeneere
gebôrte
gebôrre
kapmuts
gebruuwers
toelegge, tôwlegge
börgt
gedônte
gedelte
wanne
ôppààse

zôdbôn
schrèijverke
nie zuuke
gen
gennenenne
gest
gestelek (e)
gestelekhèijð,
gestelekhèð

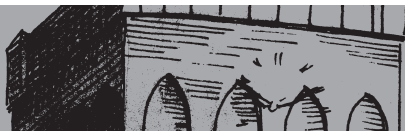

geeuwen
geeuwhonger
geheim afspreken
gehoord hebben
geit
gek
gekleed
gekleurde kousen
gelaat
geld bijeenleggen
gele kwikstaart
gele sperzieboon
geleerd
gelijk

gelijken
geloof
geloven
geluid van een koe
geluk gehad
gelukken
gemakkelijk

gemeenschappelijke akkers
gemeenschappelijke grond
gemeente
gemeentehuis
gemoed (welbevinden)
gemopper
genoeg
gepikeerd
geprikeld
geraamte

gaape
gerhônger
bekônkele
gehörd hebbe
gèijt
gèk, mesjôgte
gekleejd
sjanskouse
ôngezicht
lappe
akkermènneke
bôtterbôn
geliejerd
lekkès, lèijkes,
lekt ôp, lekt ès
stoale ôp
geluuwef, geloewef
geluuweve
ralle, gùijnze
afheffe
lukke
hèndig, hèndig zat,
mèkkelek, gemèkkelek
groewetveld
muntgrônd
gemente
gementehùijs
móéd
kèijve
zat, genôg, genôgt
gerakt, buuwes
nuuwetelig, nuutelek
geramte, gerômte

geraas
geraden
gereed
gereedmaken
gereedschap
geregeld
gerookt worden

gerst
geschild eikenhout
geslachtsorgaan van varken
gesp
gestremde melk
getreuzel
getroffen (schieten)

gevaar
gevaarlijk
gevangenis

gevoel
gevoelig
gewaad
gewaar
gewas
geweten
gewoonlijk
gewoonte
gezanik
gezicht
gezichten trekken
gezin
gezond

geroos
gerooje
kloor
kloormaake
geredschap, grèij
elk hõnsgezèijk
gerökt worre,
ruuweke
garst
talhout
peezerik
gèzzip, gèps
vrõngel
gezóétel
gerakt, õngeschoote

gevoar, gevoor
gevorlek
betoet, petoet,
spinhùijs, kesjot
gevuul
gevuullig
kliejed, gewood
gewoar, gewoor
geteul
gewiejete
gewõnlek
õnwensel, gewõnte
gesèmmel, gezèmmel
bakkes, faasie
brille
hùijsháuwe
kloek

gezouten
giechelend meisje
gier
gieremmer (scheppen)
gieren
gierigaard

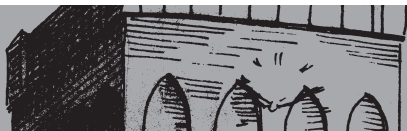
gierpomp
gierput
gierton
gilde
gillen
ginds

glaasje
glad
gladheid

glibberig
glijden
gluren
gluurder
goed milieu
goed naar zijn zin
goed ter been
goed van hart
goed voor elkaar hebben

goed
goede avond
goede
goedemorgen
goedgeefs

gezauwte
giebelkônt
zoej
zoejschepper
zoeje
gierrigerd, pin,
schraaper, zèjkerd
zoejpômp
zoejput
zoejtôn
gild, guld
schreeke, schriése
gins, ginderwèijjd,
door
glèske, glôske
giejef, gef, zaacht
glattig, glibberig,
slibberig
sladderig
glèije, slibbere
blíéke
blíékerd
goejen tuk
goejen doen
gènkig
goejlek, wèèrem hart
góéd vur mekaare
hebbe
góéd
goejenoovend
goeje
goeje mèrrege
scheuterig

goedig
goedkoop
goedzak
golving in zeis
gooien
goot
gootje
gootsteen
gordijnroe
gorgelen
graad (vis)
graag
grafzerk
gras
graspollen
graszode
grendel (op 'n deur)
grens (scheiding)

grensloop
grenssteen

grensweg
gretig iemand
gretig
griebelgrauw
groef
groeien
groen

groenachtig
groene specht

goejig
goejekoewep
laabes
mèmme
gojje
geut
gutje
gutstiejen, gutgat
gerdèijnroej
görgele
groot
geer
grafzèèrek, grafstiejen
gróés
schèijtpolle
graszooj, graszooje
schaaf
geschèijd, meet,
't schèijd
schèijwal
schèijstiejen,
schèijskèij
schèijweg
gröp
greeg, gröppig
griebelgráúw
voor
groeje, wààse
gruun

gruunsig,
gruunèèchtig
merts völle

groene vruchten eten
groenknol
groenling
groenten
groep jonge meisjes
groep
groot lawaai
groot, grote
grootmoeder
grootvader
grote bijl
grote drukte
grote hamer
grote mand

grote stappen
grotere
gruwelijk
gulp
gulzig drinken
gum

gróéze
gruunknol
gruunsel
gruuntes
vrôllievollek
klôcht
hèrrie, leeve, lewèijt
groewet(e)
grötje
grötvôdder
aks
begèkenis
töörhammer
erpelmàànd,
errepelmàànd
schréije, tréije
grôttere
gruuwelek
göllep
kloeke
stuf

H

H. Oliesel toedienen
haagwinde
haak- of breipatroon
haak
haaks
haal (een)

bediene
pispötjes
petroewen, petrôntje
hook
hoks
hoal (over zijn
gezicht, over zijn
arm)

haamhout

haan

haar (bez. vnw)

haard (stookplaats)

haarknot

haarknotje

haas

haasten

haastig lopen

haastig

haat

had 't

had hij

had ik

had je

hadden

hakbijl

hakken van een koe

hakken

hakselbak

hakselen

halen

half ons (50 gram)

half

halsbeugel

halsjuk

halsriem

halve morgen (40 are)

halve stuiver

hamer

ivventer, eeventer,

haamknuppel

hoan

heur, hurre, durre

herd

knôt, vrông, vrônk

knötje, knutje

hoas

hôte

dribbele

hôtig

hoat

hàgget

hàttie

hàj ik, hà'k

hàdde, hàdde gè

hà'n

hiép

schèijthakke

hóúwe

kniebak, kneejbak,

hèkselbak

hèksele

hoale, hoole

un loewed

hallelf

koejebeugel

haam

hèlster

hallevè mèrrege

flapper (oude munt,

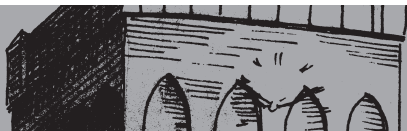
twee en een halve cent)

hammer

hand
handel
handje
handtas
handvat
handveger
handvol
handwarmers (fiets)
hanebalken
hanekam

hangen te roken
hangijzer (in de schouw)
hard rijden
hard weglopen
hard werken

hard werkend
harde bezem
harde plank (voor slijpen van messen)
harde werker
haren (zn)
haring
hark
harken
harmonie
hatelijk
haten
hazen
heb ik
heb ik het
heb je

hàand
negoosie, nerring
poeleke, hèndje
handtès
heft, hengel
stofvèrreke, keerkötje
haffel, èrvel, èrrevel
môf, môffe
hoaneballeke
hoanekaam,
hoanekèèm
hange te ruuweke
hoal
jaage, stíeve
dèijsele
vruute, moore,
bruuweke
vriejed
bamboes

wetplank
vruuter, bruuweker
hoor
herring
griesel
griesele, hèèreke
hèrremenie
hoatelek
hoate
hoaze, hoas
he'k
hek't
hedde

hebben we

hebben

hectare

hectoliter

hedenochtend

heel (bijwoord)

heel erg

heel slecht

heel vaak

heel veel

heen doen

heen

heer

heerbroer

heerroom

heertje

hees

heftig aan toe gaan

heggenmus

hei

heideveld met moeras

heilig

heiligenplaatje

heiplaggen

heiturf

hek

hebbe we, hen we,

hemme, hennoe

hebbe, hemme

buunder

mud

vanne mètterge,

vandemètterge

hiejel, ôlling

verrekkes,

verrekkenis,

hiejel èrrig

verrekt (e) slèècht

hiejel duk,

ieder hõnsgezèijk

hel del, hiejel véúl

hen kloewete,

dursukkele

hen

hiejer

herbruuwer

herrom

herke

hes

‘t krulter, ‘t náúwter

bláúwlegger

hèij

heeze

hèllig

hèllige prentje of

plôtje, sènske

hèijvlagge

hèijtörref

hekke

hekken
hekwerk
helaas

helder
hele
helemaal
helen
helmgras

hem
hemdje
hemel
Hemelvaart
herder

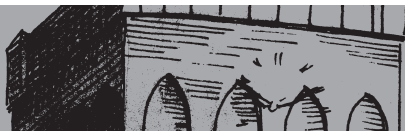
herderschopje
herderstasje
herfst
herkauwen
het spoor volgen
het eerste zijn
het hele span
het kan bijna niet

het lijkt nergens op

het
heten

hevig
hier

hekkes
stekètsel, hekwèèrek
ochèrrem,
jommergenoeg
kloor
hiejele, ôllinge
olling, hellemôl
beeter maake
bunt
hum
lefke
himmel
Himmelvaart
scheeper,
schopsherder
scheeperschupke
leepelbluumke
hèrrist
nerreke, nirreke
speure
afmoane, afwinne
vorring
't mag náúwlukke,
't kan hôst nie
't is
ôngepèrremeteerd,
't lekt nerreges ôp
ut, 't
hèijte, hiéte,
hoe schrefde gè
èrrig
hiejer

hierheen

hij

hinkelen

hinniken

hitte

ho

hoed

hoeden (mv)

hoeden (van koeien)

hoeder

hoedje

hoek

hoekjes

hoepel (zn)

hoepelen

hoestdrank

hoeve

hoeveel

hoeveelheid

hoge damesschoenen

hoge hoed

hoge kar

hond

honden

hondenkooi

honderd garven

hondje

honing

honingraat

hoofd

hiejerhen, distôp,

dizzekant, dist

hèlj

pèèrek hinke, hinkele

briense, grônnikke

hèijt, hêt

huu, huu, hâu

(hoofddekse) hóéd

huu

hujje

hujjer

huudje

tômp

huukskes

riejep

riejepe

sèpnat, sèpwôtter

hóéf

hoeveul

kwak, èlver, moot,

èllever

hog hèkskes, hog(ge)

hakke, hoeweg hakke

hônskoj, hogge zéije

hogkar, langkar

hông, soek

héúnd

hônskoj

vim

hundje, suukske

hônning

root

kop, huuwed

hoofdeinde
hoofdkaas
hoofdkussen
hoofdpijn
hoofdroos
hoog land

hoog
hoogtepunt
hooi bijeen harken
hooi
hooiberg

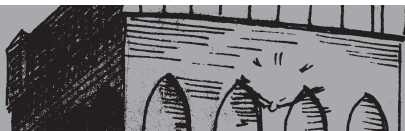
hooien
hooihark
hooiland
hooiluik
hooioogst
hooivork
hooiwagen
hooizolder

hoop hooi

hoop zand
hoop (hoeveelheid)
hoopje hooi

hoorbaar bijten
hoorn (soort plastic)
hoornen van koe
hopen (zn)

kopèènd
zoewere zult, kopkaas
kopkusse
koppèijn
roewes
dônk, hoeweg làànd,
hog làànd
hog, hoeweg
hogtepunt
rèijve
hoj
parrepluu, hojbèrreg,
d'n bèrreg, schèllef
hojje
rèijf
hojlàànd
hojgat
hojokst
gaavel, hojvörrek
hojwaage, hojkar
hojballeke, lààst,
hojzôlder
wôtterhoewep,
wôtteröpper,
wôtteropper
erdhoewep
hoewep, opper, öpper
wôtterhöpke,
wôtteröpperke
knoepere
hôrre
hôrres
huuwep, oppers

horen
horloge
hort (voor de kippen)
houden van
houden
houten beugel
houten constructie (dak)
houten schep

houten stop
houtkers
houtworm
houwen (hout hakken)
hozen
huiduitslag

huilen
huis
huishouden
huishoudster
huisvloer
hulp
humusarme, schrale grond

hun
hurken
huwelijksaankondiging

hörre
lôzzie
veeke
ôphebbe
háúwe
riejep
gebônt
houte schup,
kôrreschup,
kôrreschep
tômp
bôskriék
meutel, houtwörrem
hóúwe
euze
krèts, schörft,
schörreft
janke, brulle, schröwe
hùjjs
hùjjsháúwe
mèijd, dienst
herd
wil (er....van hebbe)
èrreme, schroole
grônd
hullie
hùjjes
gebooj

I

iedereen

**iemand die vaak weg is
iemand van wie geld en
goederen zijn afgenomen
iemand
iemand plagen
iets verprutsen
iets**

**ijlen
ijspegel
ijsschots
ijsschotsje
ijver
ijverig
ijzel
ijzelen
ijzeren lepel
ijzeren poort**

**ijzeren schop
ik niet
imker**

**immers
in de gaten hebben**

**in de gaten krijgen
in de handen nemen
in de lente**

alleman, ieleke,
iederiejen
rètskônt

stadskèijnd gemaakt
iemante, iemeste
plooge
begoaje
ietskes, iets of wà,
'n klèèn bietje
d'r neeve proote
èijspin
schol
schölleke
iéver
iéverig
hèijzel
hèijzele
spoon, spoan
rekètsel, hekke,
èijzere pôrt
schup, bats
ikke nie
bèijenboer,
bèijenháúwer
ummers
èrrig in hebbe
(hèij hitter èrrig in)
gewoar worre
haffele
slentes

in de rook hangen
in de war (zijn)
in de zomer
in een andere wei brengen
van vee
inbeelden
inbeelding
inbinden
indeuken
indopen
ineens

ingang tot weiland
ingewanden
inhalen
inkomen (loon etc.)
inkt
inschenken
insecten
insnijding
inspectie waterschap
irriteren

ruuweke
dutsele, dutselèègtig
sômmers

verschoore
inbilde
inbilding
inbèijne
butse, dutse
soppe
inens, in enne ker,
in enne kiejer
slag, hekkeslag
bulling
inhoale
inkomme, inkomste
int
inschudde
gewörmt
keep, krèp, sneej
schóúwe
ripzakke

J

jaar
jaarlijkse
jaartal
jaarverslag
jack
jagen
jammer

joor
jorleks
jortal, joortal
joorverslag
wèijndjek
jaage
jommer, snéúj

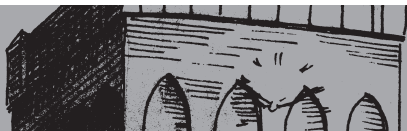

janken
januari
Japanse lelie
jaren
je (bez. vnw)
je, jij (pers. vnw)
jeetje

jenever
jennen, stoken
jeuk
jeuken
Jezus
jokken
jong
jonge koe
jonge meisjes

jongen
jongens
jongensschool
jongetjes
jood
jouw, jou
juist
juli
jullie (pers. vnw)
jullie (bez. vnw)
juni
jurk
jus
jute schort

joenkere
jannewaarie
spikkelillie
jorre
óúw, oew
oe, gè
jemmig, jezzes
merante
sneevèl, unne kloore
vrèèl
juuwek
juuweke
Jezzes, Tjessis, Sjessis
liége
jông, jônk
veers
derkes, vrôllie,
mèijdjies
jônge
jônges
jôngesschool
junkskes
jôd
óúw, oew
krèk
hojmônd
gellie, gullie
öllie, öllieje
zômmermônd
jepôn, kliejed
zeuj, sjuu
slôb, sloof, schollek

K

kaal
kaantjes
kaars
kaart spelen

kaas
kaatsbal
kaatsen
kacheldeksel
kachelpoets
kadaster
kadaver
kadaverhuisje
kado voor kraamvrouw

kaft
kalebas
kalf
kalkoen
kalveren
kam
kameel
kameraad
kameraadje
kameraden

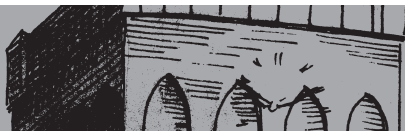
kamertje
kamille
kammen
kanarie
kandelaar

koal
koojkes
kars
kaart speule,
een spulleke kaarte
kees
kôtsenbal, unne kôts
kôtse
(kachel) trômmel
zwartsel, potlôdsel
kedaster, kedaâster
kedaaver, doewej best
kedaaverhöske
unne krômmen èrrem,
krômme slip
kappetunie, umslag
prônkappel
mök, kuuske
kallekoen
mökke
kaam, kèèm
kemeel
kammerood, moot
môtje
kammerooj,
kammereuj
kemmerke
hemdeknöpkes
kèème
kenaariepietje
luchter

kantenkrabber
kantoor
kapelaan
kapitaal
kapmes
kapot maken
kapot
karbonade
karnemelk
karnemelkseppap
karnen
karnmachine
karnton
karploeg
karrevet
karwei
karwiel
kast
kastanje
kasteel
kater
katoendrukker
kattenkwaad
kauw (vogel)
kauwen (w.w.)

kazuifel
keek (hij)
keer
keilen
kelderraam (pje)

kenbaar

krabzèijssie
kantoewer
kaploon
kappetaal
hiép
verrinneweere
kepot, nô de kloewete
karmenaai
mölkl, zoewer romme
mölkepap
kerre
kermeule
kertôn
stellingploeg
karresmeer
kerwèij
karrad
kààst
kestanje
kestiejel
koater
blóúwvèrver
kattekood
káúw, karrekáúw, tjan
knáúwe, nerreke,
nirreke
kesùijvel
blikte
kiejer, ker
smèijte
kèlderroom,
kèlderrömke
kenber, kenbar

kerel
kerk
kerkmeester
kerkelijk feestdag
kerkland
(gronden van de kerk)

kerkschaal

kermis
kern
kersenboom
kersenboomgaard
kersenmand
kerstboom
Kerstmis
kervel
ketellapper
ketting (paardentuig)
kettingkast
keurslijf, korset
kiel
kies (znw)
kieskeurig
kiespijn
kievit
kiezen (w.w.)
kijken
kikker
kikkervisje
kikkervisjes
kind (bij anderen
grootgebracht)

kèl
kerrek
kerrekmeester
hèlligendag

èrreme grônd, làànd
vur d'n èrreme
school (mi de school
rônd gôn)
kerremis
't midde
kersenbom
kersenboewegerd
kersemàànd
kersbom
Kersmis
kèrrevel
keetelbuutter
hacht
kettingkààst
rèllef, korsjet
bazzeloen
bakstàànd
náúw
tààndpèijn
kieviet
kiéze
bliéke
kikbil, kikvors
pannestart, dikkop
pannestarte, dikkoppe

háúwkèijnd

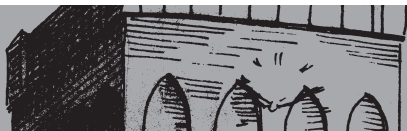

kind
kinderachtig
kinderen
kinderhoofdje
kinderstoel
kindje
kinkhoest
kip
kippenkooi
kippenren
kippenuitgang
kippenziekte

kist
klaar
klagen
klank (mooie)
klap
klaproos
klaprozen
klaprozenrood
klauteren
klaver
kleed
kleermaker
klein beetje

klein kind
klein soort pruim
klein
kleine bijl
kleine boerderij

kèijnd
kèijnderèèchtig
jông, kèijnder
kèijnderkôpke
kakstoel, kèijnderstoel
kiendje
koojen hoest
kiep
kiepekoj, hennekot
kiepeloewep
hennegat, kiepegat
de pip, 't snot,
wôtterkônt
kiest
verrig, kloor
lammenteere
toewen
un peer, wats, lèl
klaproewes
klaproeweze
klaproewezeroewed
klaavere
kliejever
kliejed, jepôn
klermaaker, snéijer
iets of wà, 'n bietje,
'n klèèn bietje
snotneus, snotpin
sliejen
klèèn
bèijleke
keuteréij,
klèèn gedoejke

kleine kinderen
kleine pruimen
kleine varkenstrog
kleine vliegjes bij onweer
kleinigheid
kleinkinderen
kleinste
klepbroek
kleren aantrekken
kleren aantrekken bij
kleine kinderen
kleren afdragen van
een ander
kleren

klerenkast
kletsen

kletser

kletsnat
kleuren
kleuterschool

kleven, plakken
klokhuis
klomp
kloof
kloofbeitel
kloofbijl
klooster
kloven
klungelen

kortorre
kriéke
baggebèkske
dônderbeesjes
klènnighèd
kèijndskèijnder
klènste
klepbôks, vurloajer
ôntrekke

ônpiépe

vôrt vatte
dinge, klërroazie,
kliejer
klèrkààst
buurte, sáúwele,
áúwhoere
lulbôks, áúwhoer,
zwètser
zèijknat
kleure
kakschool,
bewaarschool
plèkke
kroewes
klômp
kluuwef
kluuwefbèijtel
kluuwefbèijl
klôster
kluuweve
hen ottere

kluts kwijt

knap

knarsen

knekelhuis

kneu

knie

knieën

knieholte

knielbankje (kerk)

knijpen

knikkerkuiltje

knikkers (grote)

knoeien

knolgroen

knoop (knopen)

knot (haar, garen)

knotwilg

koe

koe, die een keer

gekalfd heeft

koehoeder

koeien

koeienvlaai

koekje

koffiedrinken

koffiemaaltijd

koffiesurrogaat

koffiewater

kolk

kom eens

komen

dutsel, er af zèijn

(hèij ist'r af)

moj, gef, giejef, schôn

knoerepe, knoepere

kreekelhùijs

kneuter

kneej

kniejes, kneejes

woaj

kiepeveeke

nèijpe

knikkerkölleke

schutse, bölders

ottere

gruunknolle,

knöllekes

knuuwep

knut

knoewet

kôw, kuus

mool

koejehujjer

koej

flats

kuukske, möpke

koffieje

koffietoffel

peejkoffie, sekréij

koffiewôtter

wiel

kommis

komme

kon je
konijn (ram)
konijn (voedster)
konijn
konijnen
koning
koningin
kooi
kool (groenten)
koolmees
koolraap
koolrapen
kooplieden
koopman
koopwaar
koor (zang)
koorts
koortsig
kopen
koper (metaal)
kopje
kopjes
kopschuw
koren
korenbloem
korenbloemblauw
korenbloemen
korenschoof
korf
korset
kortaangebonden
kort stro
kortademig

kôste
rèmmelder
moerrie
knèijnt, troekie
knèijnt, troekies
kunning
kunnegin
koj
kôl
bèljemees, biejemees
knolderaap
knolderaap
koplúj
kopman
negoosie, negôssie
koewer
kôrts, roewes
kôrtsèèchtig
koewepe, ônschaffe
kôpper
köpke, kumke, tas
köpkes, kumkes, tasse
kopschóuw
kôre
kôrrebloem
kôrrebloembláuw
kôrrebloeme
kôrreschuuwef, gèèref
kôrref
kerset, rèllef
koertelig
hèksel, snèijsel
dèmpig, kortojjemig

korte das
korte kar

kortwieken
korzelig
kost (eten, prijs)
kostuum
kostwinning
koud

koude schotel
koukleum

kous

kousen

kousenband

kousenvoet

kousophouder

kraai

kraaien

kraakbeen

kraaltjes

kraambed

kraan (water)

kraanwagen

krabzeis

kramen

krassen

krediet

kreeg je

kreng

krent

krentenbrood

kreunen

kazzenee

erdkar, eerdkar,

mistkar

töppe

koertelig

koost, koast

pak

nerring

káúw

káúw schöttel

káúwleíjjer

hoos

hooze

stiek, kousenbàànd

vurvóét

hoozenbèijnder

kréíj

kréíje

knoers, knoersel

krèllekes

kroombed

kroon

kroonwaage

krabzèijssie

kroome

krààse

ôp de pôf

kreede, kridde

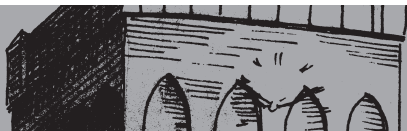
knàllie

krint

krintemik,

krintebroewed

steune

kreupel (e)	laam, laame
kreupel lopen	hoempe, hômpe
kreupelhout	stèkke, kwoas
krijgertje spelen	leste
krik	wèijn
krioelen	wiemele
kromming	bôcht
kruidachtige plant	ôlst
kruimel	krummel
kruimelen	brussele, kruummele,
	krussele
kruimeltje	krummelke,
	kruummelke
kruisbeeld	krùijsbèld, krùijsbild,
	lievenhiejer
kruisbeeldje	kröske
kruisbes	kroesel, knoersel
kruisbessenstruik	kroeselpol,
	knoerselpol
Kruisheren (relig. orde)	Krùijsherre
kruiwagen	kreuge, kröwaage
krulhaar	krulhoor, krôlhoor
krullen	krôlle
kuikentje	tietje
kuikentjes	tietjes
kuipenmaker	kùijper
kun je	kunde
kunsten	fratse
kussen (peluw)	pulling
kussensloop	oovertrek, sloop,
	kussestruuwep
kwaad en luidruchtig zijn	brienze

kwaad
kwaadaardig
kwalijk
kwade
kwartaal
kwartel
kwartier
kweekgras
kwijlen
kwijtraken
kwikstaart

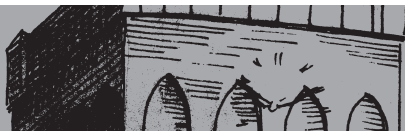
kwispedoortje

kood, buuwes
gemiejen
kwôllek
kooj
'n vierdejoor
utkedut
ketiejer, kwetiejer
pèen
zèijvere, zeevere
verliéze, verspéúle
kwikstart,
akkermènneke,
ploegdrèijverke
spóúwbèkske

L

la
laag gelegen gebied
laag gelegen grond
laag
laagte tussen twee heuvels
laagte
laars
laarzen
laat (tijd)
laat maar
laatst
laatste gras in de herfst
laatste stukje van
gerookt vlees
ladder (rietdekker)

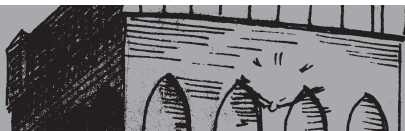
loaj
slènk
broek
leg, liejeg
keel
legte, dèl, zink
lers, leers, liejers
lerze, leerze
loat, loot
lô mor, lô mar
leest, lôts
èijmend

krèbèènd
dekliejer

ladder	liejer
laden	loaje
lammetje (vr)	gerremke
lamp	bràànder
lampje	lèmpke
land (spits toelopend)	timp
land	làànd
landarbeider	lààndwerker
landloper	lààndloeweper
landweer	landerd
lang	lank
lang, dun hout	slíét
lang oevergewas	biéze
lange benen	lang biejen
langgerekte strook land	langstrek, rakt, striemke
langpotig insect (spin)	hojwaage, langbènder
langzaam vooruit komen	zóétele
langzaam	langsaam, lanksaam
langzamerhand	allengskes, zuutjes òn
lantaarn	lampter, lanter
lantaarnpaal	lichtpool, lampepool
lariks	larks
larve van de kniptor	ritnôld
lastig	lààstig, kummelek
lastige kinderen	klôtjông
lat	réij
laten	loote
later	lôtter, nôdderhàànd
latjes	lètjes
lauw	lóúw
lawaaï	leeve, lewèijt
ledikant	liddekant, liddiekant

leed	liejed
leegmaken	losse
leer	leejer
leeuw	lōw
leeuwebekje	lōwebèkske
leeuwerik	lōwerik
lege kist	leeg kiest
lei	lèij
leiden (richting)	lèije
leidsel (paard)	lèijnd
lekken	lèijke
lekkers	lèkkers
lelie	lillie
lelijk	lellek
lelijkerd	lellekerd
lendenen (lichaam)	lèene
lepel	leepel, spoan
lepeltje	lippelke
leven (herrie)	lewèijt, lawèijt, leeve
levendig	hèl
levenslust	móéd
libel	glassnéíjer
lichte haver (kleine korrel)	wèijnd haaver
lieden	lúij
liefskozen	vréíje, aaje, haffele
lieveheersbeestje	liefvrouwemènneke, liefvrouwebesje
liever koekjes,	lieverkuukskes
iets graag hebben	léíje
lijden	stòle ôp
lijken op	lèijnzood
lijnzaad	lèkke
likken	

lindeboom
linkerkant
links
linnen
linnengoed
linnenzak
lint
lisdodde
loeien van koeien
lollie
longen van een varken
longontsteking
lood
loof
loon
looprek
loops
loopse hond
lopen (snel)
lopen
los stro (bijeengebonden)
losbandige vrouw
losse plank
loten
lucht, luchtig
luchtig gekleed
luchtpijp
lui
luiden
luidruchtig eten

luie stoel
luier

lèijndenbom
horrekant, linksekant
aarôp, horrôp
lèijne
ùijtzet
spierzak
lèijnt
lampepoetser
ralle
lèksteel
loewes
bezetting
loewed
lof, strung, loewef
loewen
loeweprek, lèij
löps
unne löpsen hõnd
stieffele
loewepe, tréije
krômbôs
un bèmmel
bret
loote, loewete
lôcht
lôcht
lèchter
lúij
lúije
slôbbere, sloebere,
slörrepe
zörrig, prôst
pisdoek, umslag

lupinen
lusten
luxe

fielepiene
lusse
luuks

M

maagzuur

't zoewer,
maagbràànd

maaien

mèlje

maan

moan

maand

mônd

maandag

môndag, môngdig

maanden

mônde

maanzaad

moanzood

maar

mar, mor

maart

lentemônd, mèrt

Maas

Moas

Maas-Waal

Moas-Woal

maat

moot

maatje

môtje

made

moaj

madeliefje

mèlizuuntje

mag je

maude, maade

mager meisje

germ, spelreet,

schrool derke

mager worden

verslèijte

mager

smoal, spits

mak

zeeg

malen

moale

mallemlen

mallemeule

man

mins

man die ophitst

stuuweker

man die vaak weg is
manchester
mand
manier van lopen
manier
mank lopen
mannen
mannetje
mannetjeskonijn (ram)

manufacturen
Maria geboorte
Maria ten hemel opneming
Mariabeeld
markt
marktkraam
marskramer
masker

medelijden
mee
meer (aantal)
meer dan
meer worden
meest (e)
meestal

meester
meevallen (het valt mee)
meikever
meimaand
meimarkt

rètserd
mesjèster, mensjèster
màànd, bèn, wàn
gank
meniejer
hoempe, hoempere
mins, màànsvollek
mènneke
rèmmeler, rèmmelder,
hans
èllewoar
Liejegliefrouwke
Hôgliefrouwke
Liefrouwke
mèrt
mèrtkroom
krèmmër, teut
bômbakkes,
boembakkes,
moembakkes
miléij, jommer
meej
miejer
grif zô veul, miejer ès
ônjônge, ônúijere
meste
mestal, 't dukst (e),
bekant aalt
mester
't schikt nogal
mölder
blúijmônd, mèijmônd
mèijmèrt

meisje
meisjes

melde (plant)
melk met beschuit
melk

melkbus
melkfabriek
melkgeld

melkkan
melkmonsternemer
melkstoeltje
melkzeef

men
menen
mengen
menigte

mensen van het dorp
mensen

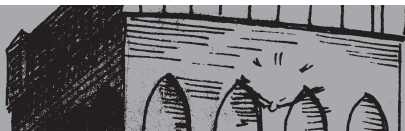
merel
merg
mesje

mest verspreiden
mest

mesten
mestkalf
mestkever
mestopslag
mestvork

met de stoel op en neer gaan
met

un derke
derkes, mèskes,
vròllie
schèijtmilt, milt
lúíjwèijvepap
romme
romtùijt, tùijt
romfebriek
rommegèld, romgèld
rompot, romkan
rom(me)schepper
mèllekstuuulleke
zèijgschòttel
zellie
mèène
husselle, hutsele
mennigte
burgeréij
minse
merrel, malder
mörg (t)
meske
mist breeke
mist
miste
mistkalf
strônthommel
mistvaalt
mistriek, mistvörrek
rúíje
mi

meteen

metselaar

metworst

middagdutje

mier

mij

mijn

mijnheer

mijt van hout

minderen

minderwaardige mensen

miskraam

misrekenen (tellen)

misselijk geworden

mist

mistig

modder

mode

moe

moed

moeder

moederkoorn

moedermelk

moeilijk

moeilijke kinderen

moeizaam werken

aachterèn,

aachtermekaaare,

sebiet, meej

mètseler, mètselder

mètwoorst

schôfte, middagsloop,

middagslöpke

zèljkmeij

mèijn

mèijne, munne

meniejer

rèijsmèijt

afslappe, minder

worre

schoellie

ut is umgeslaage,

miskroom

vertelle (oe èijge.....)

kwellek geworre

mot

mottig

drats, drab

môdde

muj

móéd

môn, moen, moet,

moeke

wôlfstàànd

borstvuujjing,

boorstvuujjing

moejlek

kummeleke kèijnder

haspele

moerassig gebied
moet je
mogelijk
molen
molenaar
molenijzerembleem
molensteenschерper
molenstraat
molenwiek
mond vol
mond
mondharmonica
môndmeziek
monster (voorbeeld)
mooi
mooier
mopperen
mopperpot
grèijnskloewet, grèijnszak
morgen
morsdood
kèijdoewed
motor
muggezifter
muur
muurachtig gewas
muziek

goor, rusven
moete
muggelek
meule
mölder
rèijn
bil, bilhammer
meulestroot
meulewiek
môffel
klep, moel
moeltrôm,

stoal
moj
mojjer
grèijnze, ôpspeule
grèijnzerd,

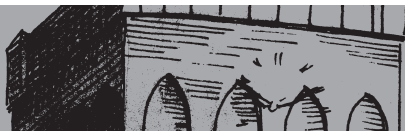
mèrrege
harstikke doewed,

mooter
kreekel
wàànd
spörrie
meziek

N

na de middag

nôdemiddig,
nôdemiddeg

na
naad
naadje
naaien
naaister
naakt
naald (je)
naar de markt gaan

naar evenredigheid
naar rechts
naar
naargelang
naast
naaste
nabij
nabuurschap
nacht
nachthemd
nachtmerrie
nachtschade
nadat
nadeel
nadenken

nageboorte (bij dieren)

najaar
nakaarten
nakijken
nakomertje

nô, noo
nood
néújke, nödje
nèije
nèijster
naks
nôld, nôldje
nor de mèrt gôn, nor
de mèrt goon, merte
novvenant
hôttop, hôtum
nor
norgelang
neve, langs, bezéije
nôste
nôbè
nôbuurschap
naacht
naachtkliejed
buuweze droewem
zwartkral
nô dè
nôdeel, nôdiejel
noodenke, nôdenke,
prakkezeere
bôcht, noogebôrte,
nôgebôrte
nôjoor
nookaarte, nôkaarte
noozien, nôzien
nookèijnd, nôkèijnd,
koffiezetterke

nalopen

namaak

namaken

napraten

narcis (geel)

narcis (wit)

nat gebied (drassig)

natuurlijk

nauwelijks

nauwgezet

navenant

naweide

nederzetting bij bosgebied

nee

neef die priester is

neergooien

neerkijken

neerslag

nergens

nier

niemand

niet al te snugger

niet anders kunnen

niet eens

niet lekker voelen

nooloeuwepe,

nôloewepe

noomaak, nômaak

noomaake, nômaake

nookletse, nôkletse

pôslillie

pinksterlillie

mierhoek, wierhoek,

liesèènd

netuurlek

kwèllek, bekant nie

náúw

novvenant

èijment, tômmer,

twedde sneej

himmelrèijk

níéje

herneef

nergojje, nerkwakke

nerkèijke

nerslag

nernte, nerges,

nerreste

niejer

niemente, niemest,

niemeste

unne lummel, unne

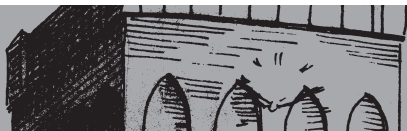
gaaperd, unne toop

ut zôw ok diene

gennens, hellemôl nie

mietterig, ik vuul me

nie gôéd

niet ver

niet vuil

niet zuinig

niet

nietsnutten

nietsnutter

nietwaar

nieuw

nieuwe

nieuwsgierig

nieuwtje

nijdig

nis tussen de kamer

en de stal

nodig

noemen

noest (in hout)

nog niet gegeten

nogmaals

nok (van een huis)

noodstal

nooit

november

nukvig

nummer

nie wéíjd, unne goj,

dich bè

gef, giejef, schôn

genne zèljkerd

nie

klinkrieme

klaploeweper,

doddoener, kôljakker

niewoor

néíj, nèljt

néíje

nèljsschierrig

néíjke, nèíjs

venèljndig, buuwes

koegat

nôddig

noeme

knook, knoest

nuchtere

nogges, nog enne ker,

nog enne kiejer,

wer ens

nôld

noewedstal

nojt

slachtmônd,

nevèmber, nôvèmber

hømmig

nômmer, noemer

O

och toch
ochtend
ogen
oktober
olie persen
olie
olifant
om de andere dag

om de andere
om de beurt
om het even

om
oma
omdat
omgang
omheinde tuin

omheining plaatsen
omhoog

omkeren van gras
omkeren
omlaag
ompraten
omslagdoek

omstreken
omtrent
omvormen

oegotte, ochgotte
mèrrege
oewege
wèijnmônd
ôllie sloon
ôllie
ôlliefant
dun oovernàànst
dag
oovernàànst
umsteburt
nètender, krèkender,
ender
um
grötje, grötmoeder
umdè
umgang
gaard, gerd,
afgemakten hof
afmaake, hèmsele
umhog, umhoeweg,
in de högte, in de högt
umwèene, wèene
umdrèije, umkiejere
umbleg, nor umbleg
umproote
nuuzik, nuzzik,
pellerien
umstreeke
umtrent
umvörreme

omwoelen

onaardige vrouw

onbehaaglijk

onbeschaamd

onbevoegd jagen

onder elkaar

onderbroek met pijpjes

ondergesneeuw

onderkaak

onderkant van brood

onderrok

onderspitten

ondertrouw

onderweg

onderwijzer

onderzetter

ondeugend kind

ondeugend persoon

ondeugend

ondiep ploegen

oneerlijk

ongeduldig

ongehuwde moeder

ongekookt

ongepast

ongerechtigheid

spolle, umwuulle (bv.
kinderen in het koren)

loetter, 'n kooj wèljf

ôngedôn

strant

struuwepe

ônderèn, ônder

mekaare

ossenhaam

ôndergesnôwd

kinnebak,

kinnebakkes

kuntje

baaj, hèmssrok, pèls

ônderspoaje,

ônderschiéte

gebooj

ônderweeges

mester

treefke

klôtjông, vleegel,

'n rotzèkske

doerrak, pluutuske

schevierrig, ônnut

schraape

orrèns

tristig, ôngetierrig

heggewôwke

róúw, gruun, ongeçokt

ôntig, 't lekt nerreges

op, dè hõrt nie,

dè doede nie

ôngedônighèijd

ongeregeld
ongesteldheid (vrouw)
ongeveer

onguur type, bedelaar
onhandelbaar
onhandig bezig zijn
onhandig lopen
onkruid

onmiddellijk

onontgonnen bosgrond
onophoudelijk praten
onrein, smerig
onrijp
ons
onscherp zien

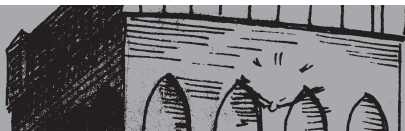
onschuldig
ontbieden
ontfutselen
ontgelden
ontijd
ontkiemen

ontroomde melk
ontsteking
ontzettend

onverstaanbaar praten

ontzien

ôngerakt
de reegels
bekant, fel ender,
fel enter, te nôste bè
schojjer
steeg
mojjeke
stöllepe
bôcht, pluksel, pèèn,
peun
aachterèn,
achtermekaare, meej
hèij
rèbbele
rèèn
gruun
ôns
schiemmere,
schiebere
ônnuuwezel
bè oe roepe
afneeme, aftroefele
besníète
ôntéij
ùijtschiète, schiète,
scheute maake
fiets
hônðsbloojer
gruuwelek,
verdöllemes, verdölds
mômpele, moempele,
mummele, tootele
spoore

onvruchtbaar stuifzand
onweersbui
onwillig
Onze Lieve Heer (tje)

Onze Lieve Vrouw (tje)

Onze Vader (gebed)

onzin vertellen
onzinverteller

onzin
oog
oogkleppen
ooglid
oogst
oogstmaand
ooievaar
ooit
ook
oom die priester is
oom(pje)
oor
oorlog
oorvijg
oorworm

oosten
op de hurken
op een drafje
op krediet kopen

stíefzàand, klapzàand
dônderschoewer
steeg
Slieven Heer,
Slief Herke,
Ôns Lieve Hiejer
Slieve Vrouw,
Slief Vrouwke
Vôdderôns,
Vôdderônzer
lulle, leutere
lulkloewet, lulbôks,
lulfiép, áúwhoer
kwats, kloore kwats
oeweg
scherlappe
scheel
okst
okstmônd
ùijver
oijt
ok
herrom
om, òmke
or, oewer
orlog
peer, fleer
orwörrem,
oewerwörrem
ôste, ôst
hùijkes
ôp un schökske
pôffe

opnieuw doen

opbergplaats (klein kastje)

open plaats in het bos

open veld

openbare verkoop

opening naar de balken

opening voor de lamp

openstaande ramen

opfrissen

opfrommelen

opgedaan

opgedroogde (koe) mest

opgelegd

opgeschoten jeugd

opgeschoten lummel

opgestookt

opgestoven (zand)hoogte

ophitsen

ophopen

ophouden (stoppen)

opjagen

opjatten

opkamerraampje

opklaren

opknappen

opleggen

oplossing

opnieuw

opperen

opperhuid

opperman

nog ens doen,

nog unne ker, nogges

spintje

ut loo

laar

èèrefhùijs

hookgat

lampegat

oopestônde roome

ôpkwikke

ôpfroemele

ôpgedôn

klóéters

ôpgeleed

hèrristhoane

laabes

ôpgestôkt

bèrrig, bèèrig

ôphisse

ôphoewepe

ôpháúwe, eraf schèije,

d'r ùijtschèije

hisse

ôpjùijne

ôpkaamerrömke

ôpkloore

ôpkalefaatere

ôplegge

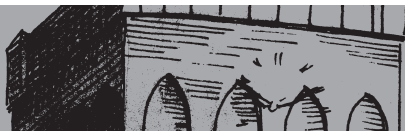
ùijtsleutel

ôpnèijd

uuppere

vèl

uupperman

opruien
opscheplepel
opscheppen
opschepper

opschieten

opschieten

opstappen

opwarmen
opwinden

oranje
oren
organiseren
organist
oud boerenhemd
oud koren
oud

oude vrijgezel (man)
oude vrijgezel (vrouw)

ouderdom

ouders

ouderwets

oudtante

ovenshotel

overkoken van eten
(of van woede)

over

overdrukke vrouw

ôpstuuweke, stuuweke
schöplepel
ôpscheppe
zwètser,
zwètskloewet,
zwètserd
afferensie maake,
hekse, vòrtdoen
plakwèrrek maake,
plakke, avveseere
goon, weggoon,
weggôn
ôpwèèreme
ôpwèijne,
buuwesworre
ôranjese
orre
riddere, beriddere
örgenist, örgelist
boezeroen, boezeloen
áúw kôrre
auwt
unne bôk
un schot
(leeftijd) áúwer
áúwers, áúwlúij
áúwverwets
tante moej
mojjekpot

tisse
vurbè
wuullige vrouw

overeind komen
overgeven, braken
overhangende dakgoot

overhoop halen

overschot

ooverènd komme
kotse, kitse, krotse
euzendröp,
neuzendröp
umschômmele,
ooverhoewep zette
orte, kliek

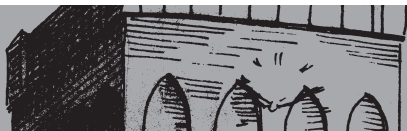
P

paadje
paal
paar
paar (aantal)
paard

paard aansporen
paardenbloem

paarden
paardenstal
paardentuig
paardje
paars
pachtboer
pad (weg)
pak slaag geven
pakken
palen
paling
Palmpasen
palmtakje

pèdje
pool
stelleke, stel
por
perd, bônk, knol,
ros, hit
vôrt, juu
erdgal, perdsbloem,
peerdebloem
peerd
perdstal, peerdestal
achterbôks, bôks
perdje, hitje
pers
paachter
vorweg, karweg
afsloon
vatte
péûl, poole
pôlling
Pallempôsse
pallemtêkske

papier
parallelweg
parel
parelhoen

parochiehuis
pas

Pasen
pasgeboren kuikens

pasgeboren
passen (betamen)
pastoor
pastorie
pater
peettante
pek
pellén
per maand
pers (stro)
persen
persoon

perzik
perzikkruid
petroleum
petroleumstel

petunia's
peul
peulen (jonge erwt)
peuteren

pepier
prèlweg
perrel
pullepetaat,
poelepetaat
patternaat, pattrenaat
korts, kort geleejje,
krèk geleejje
Pôsse
kiepkés, kiekés,
kùjjes, tietjes
nuchtere
pàase, vuuge
pestoewer
pasteréj
pooter
petemoej
tar, teer
afblèkke, afblotte
per mônd, môndeleks
pors
porse
iemante, iemest,
iemeste
pierrik
vitse
stinkôllie, brômôllie
ôlliemesjientje,
ôlliestelleke
pittertunnekes
schoal, huls
hóuwkes
peukele

pijn in de zijde
pijn
pijpenstrootje
pikhaak
pinda
pioenroos

pips
pissebed
pitrus
plaag
plaat
plaats voor loslopend vee
plaats
plaatsvervanger

plag
plagen

plaggen steken
plaggenschap
plakjes hout
plank in de bedstee
plank voor op een kar
plankjes
plannen smeden
planten
plas (urine)
plassen (urineren)

platte lepel (houten)
platte schop
platzak

stéék in de zéij
pèijn, wíéje
smeele
pikhook
ôllienôtje, pindanôtje
sunterknillesroewes,
knillesroewes
pierrig
kelderzôg
biezepolle
ploog
plaat
schuts, schutskoj
plôts
plôtsvervanger,
rammelessant
vlag
eezele, koejeneere,
nètse, plooge
vlagge steeke
vlaghak
spaan
beddeplank
huubred, hoobord
sleegerkes
kônkele, bekônkele
zette, poote
zèijk, pis
afzette, pisse,
klóétere, zèijke
bôtterklétser
schoep
kèps

plavuis
pleegkind
pleister
plezier
ploegen

ploegmes
ploegstok

ploeteraar
ploeteren
plukken
po
poepen
poesje
poetsen
poetsvrouw, poetst altijd
poffer met strikken
poken
politie
pook
poort
poos
poosje
poot, poten (zn)
pootstok

pop
populier
porren
porselein

portefeuille

plevùijs
háúwkèjnd
plôster
schik
umbouwe,grôndkeere,
grôndkiejere
kouter
ploegsteeker,
schoorsteeker
vruuter
èrremoeje
plukke
wôtterpot, zèijkpot
schèijte
haffelkètje
wiekse
un poets
strikkepôffer
rookele
pliesie
rookelèijzer
pôrt
stoewet
stôtje, wèijleke, lutske
poewet (e)
errepelpooter,
erpelpooter
pôp
kannidas
poerreke, pooke
breekgóéd,
breekwoar, breekgrèij
portefullie

portemonnaie

post

postbode

poters

potgrond

potlood

praatjes

prakken

praten

precies hetzelfde

preekstoel

prent

prentje

prieel

prieeltje

priem

priesterkoor

prikkeldraad

probeersel

proberen

processie

proeven

pronken

pruilen

prutsen

puistje op oog

pukkel (puistje)

punaise

puntzak

knibbeurs

poast

posbooj

zetters, pooterpel,

pooters

bômeerd, wulgeneerd

potloewed

prôts

dabbere, bratse

proote

krèkender, hoorender,

nètender

prikstoel

ploat, afbiling

plôtje, hëlligske,

senske

zômmerhùjjs

zômmerhöske

klômpels, els

hogkoewer, koewer

pikkedrood, pikdrood

perbeersel, prebeersel

perbeere, prebeere

presessie, persessie

pruuve

spiegele

pratte

frôtte, pielle

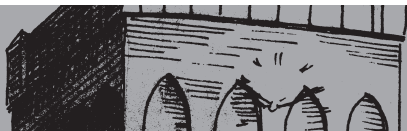
weegescheet

butsel

puunèès

tuut, puntbúijl,

puntbööl

purper
putstok

pulleper, pulper
putmik

R

raad
raadgever
raadsel
raam in stalmuur
raam
raampje naar de stal
raampje
raapkool
raapstelen
raar iemand
raar
raden
rafelen
ragebol

rails
rakelen
ram

rand
randen
randje
ranzig
rare snijboon
rare
ratelen
ratelpopulier

rood
roodgever, rôdgever
rôdsel
spinnekop
room
veziejerhool
römke
knolderaap
keele
toop, doep, aarige
aarig
rooje
rèffele
spinnekop,
spinnejager
spoor, rils, riels
rookele
schoopenbôk,
rèmmelder
kant
kante
stèijperke, rëndje
gààst
kwiebes, piejas
aarige
roatele
rètteler, roatelaar

ravotten

razen

razend

recht

rechtbank

rechtdoor

rechterkant

rechts

rechttuit

redelijk

reden

redetwisten

reep stof

regenbui

regenwolkjes

regenworm

rein

relikwie

rem van een molen

rennen

repareren

restje eten

retraite

rietbegroeid land

rietgras

rij garven

rij

rijden met paard en wagen

rijden

baldùijne

rooze

roazend, roozend,

rozzend

rèècht

rèèchtbank, gericht

rèèchtdéúr

hôttekant

hôt

stèèlvurùijt,

rèèchtvurùijt

rillek

reeje

stréije

bèmmel, riejep,

rèijfel, rèffel

bùij

schöpkes,

schoopekrulleskes

piejer, reegenwörrem

schôn, kloor

rillekwie

vank

hard loewepe

maake

klèdje, klijedje

retrèèt

knookerd

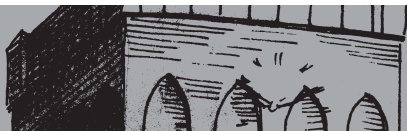
bunt, buntgras, rus

réij gèèreve

réij

voare

réije

rijke boer
rijksdaalder
rijtuig
rijtuigje

rillen (van de kou)

ring
roddelaarster
roddelen

rode huid (ontstoken)
rode kool
rode perzik

rode
roe (roede)
roemer
roepen
roeren
rogge
roggebrood
roken
rokje
rol
rolblok
rollen
rommel, rotzooi

rommelpot
rondhangen

herboer
riksdôlder
réijkar, sjees, brik
réijkarke, sjeeske,
brikske
èijze, réijere,
schibbele
rink, schaakel
bôllie
bôllieje, kleppe,
koodspreeke
roewes
roewej kôl
roewej pierrik,
merketôn
roewej
roej
ruummer
kieuwe, kweeke
ruure
rog
roggebroewed
roeweke
rökske
rôl
wèl
drölle, rôlle
broellie, knéút, zooj,
rouwighèd,
rouwighèjd
foekopot, rômmelpot
schôbberdebônk,
schuupe

rondje
rondneuzen
rondom
rondrennen

rondvertellen
rondverteller
rondvormig land
rood

roofvogel
rooien

rook
rookvlees
rooms
roos (bloem)

roosje
rooster
rouwsluier
rozen
rozenkrans

rozenkransgebed
ruif
ruimte in 'n schuur
ruimte tussen twee staanders
rund
rundervet
rups
rustig wandelen
ruw
ruwe wind

rundje
smierreke
rôndum
rônbeeze, beeze,
besseme
klappèije, klabbèije
klappèij, klabbèij
rôndeel
roewed
krèmpvoogel
ùijtdeen
roewek
krèp, ruuwek vles
roms
roewes
ruuweske
rôster, rôster, russel
fôllie
roeweze
pôtternôster,
rôzzekrans
rôzzenhuudje
hojrek, hojriejep
làast
gebônt
best
ruut
riepe
kööre
róúw
róuwe wèijnd

S

's avonds
's middags
's zomers
saaie vrouw
sabbelen
sacristie

salie (persoon)
salmiakpoeder
samen
saus
savooie (kool)
scapulier
schaamte
schaap, schapen
schaapherder

schaar
schaars
schaats
schade
schaft
schakel

schandaal
schandalig
schande
schapen
scharen- en messenslijper
scharnier
schede

sooves
smiddes, noen
sômmers
tut, tóét
zoebele
gèèrefkamer,
sacrestéij
dröggloewet
mùijzepeeper
bè mekaare
zeuj, sjuu
sevojje kôl
lùijzelèpke
schènte, schènt
schoop
schopsherder,
scheeper
schiejer
schars
schôts
schoaj
schôft
brak, wellever,
wullever
schandool
schandôllig
schàànd
schoop
schaaresliep
geheng
schéij

scheef
scheermes
scheiden
scheiding
schelden
schelen
schelm

schelp van een klomp
schemer
schemerdonker
schemeren
schenden

schenken
schep
scheppen
scherf
scherfjes
scherp
scherper (zeis, mes)
scherpplank
scherven
scheur in kleding
schiften (melk)
schil
schilder
schillen
schilmes
schimpscheut
schoenen
schoenlepel
schoenveter

schùijns, slim
schars
schèije
schèijjing
schèlle, schèène
schille
schavierrige,
schevierrige
schôllep, schöllep
schiemmer
griebelgróúw
schiemmere
schèène,
verschènderiseere
geeve, schudde
schup
schöppe
schèèref
schèrfkes
schèèrep
wetstreekel
wetplank
schèèreve
winkelhook
hotte
schel
vèrver
schelle
schelmes
smoale
schoene, schoen
schoenetrekker
rèijnààsel

schoffel	schoeffel
schoft	schôft
schommel	schômmel, stuur
schommelen	schômmele, stuure
schoof	gèeref
schooier	schojjer
schoonmaken (stal)	ùijtschiéte
schoongemaakt	schôngemakt
schoorsteen	horst, schóúw, schôrstiejen
schoot	slip
schop	schup, bats, schep
schoppen	schuppe
schors	blek, looj
schort	schollek, slôb, vurslip
schotel	schôttel
schouder	schóúwer, schôft
schraag	eezel, waseezel
schraal	schrool
schrale billen	blek-ers
schrale grond	trent
schram	krèb
schrande	bèdehàànd
schreeuwen	bölleke, schreeke, schriése, kweeke
schreeuwend iemand	schreekerd (m), schreek (vr)
schreeuwerig manspersoon	kweekerd
schreeuwerige vrouw	kweek
schrijfbordje	lèij
schrijlings	schriks, schréijes
schrobben	schrôbbe, buundere

schrobber

schroef

schroefje

schudden

schuin

schuin, dwars (fig.)

schuren

schurft

schutkooi

schuurpoeder

schuurtje

schuw

secretaris

seguur

seizoen

seminarie

seringen

serviesgoed

shag

sierappel

sierspeld

sierspeldje

sigaar

sigaret

simpel

simpele man

simpele vrouw

sinds

sint

sintels

schrôbbessem,

buunder

schróéf

schruufke

schudde, poellieje

schuïjnsweg

schriks, schiejef

schoewere

schörreft, krèts

schutskoj

schuurpoejer

schuurke

schóúw

lààndschrèijver, sik

prônt, náúw

seizoen

simmenarie,

priesterfebriek

krùijnaagels

breekwoar

sjek

prônkappel

bros

bröske

segaar

segrèt

ônnuuwezel

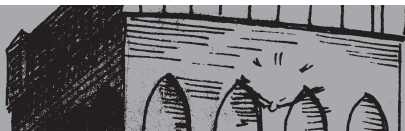
doep

doewes

sèijns

sunt

kachelgrùjjs

Sinterklaas

sjacheraar

sjalot

sjerp

sla

slaag

slaap

slaapkamer boven kelder

slaapmannetje

slaapplaats

slabroek

slagboom

slak

slakkenhuis

slampamper

slampamperen

slank persoon

slap

slapen

slecht

slecht pad

slecht persoon

slecht weer

slecht zien

slechten

slechterik

slechts

sleedoorn

slenteren

Suntekloos,

Sunterklôs

jôd

slot, sèlot

sjèèrep

sloaj

sleeg, beure

sloop

ôpkaamer

sloopmènneke

allekoof, bedsteej

slôbroek

schutsbom,

schutspool, slagbom

slèk

slèkkehùjs

leegloeweper

leegloewepe

dun slíét

kwèps, ôngedôn

sloope

slèècht

kooje pad, kooje weg

un kooj of slèècht

iemest

kooj weer

miére

slichte

køjjerik

slès

sliejendôrre,

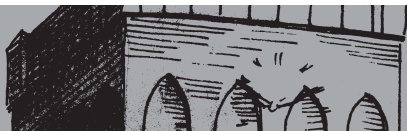
sleejdôrre

bèmmele

slepen
sleutelbloem
slibberen
slijm opgeven
slijpen
slijpsteen
slingerspelletje
sloffen
sloot

slootje
slot op venster
sloten (op deur)
sluier
sluimeren
sluithout (op deur)
slurpen
smakken
smal
smart
smeden
smederij

smeerlap
smeerpoes
smeren
smerig
snauwen
snee
sneeuw
sneeuwballen
sneeuwbes
snel ergens heen gaan

slèijpe, slèèpe
pittertunneke
slibbere
ùijtgojje, spiertse
wette
wetstiejen
kierrieje
slôffe, sloefe
sloewet, wettering,
graaf, loewep
slötje
scherke
sléúj
slúíjer
dóézele
wellever, welver
slörrepe, slôbbere
smèkke
smoal
smèrt
smeeje
smees, smis,
smeejeréij
smerlap, vùijlek
smerdèl
smeere
rèèn
snáuwe
sneej
snöw
snöwballe
klab-bes
stíéve, stieffe

snelbinder
snert
snijboon
snijden
snijgereedschap
snikken

snoepen
snoepje
snoepjestrommel
snoepjestrommetje
snoepkraam
snotaap

snuït
snurken
soda
soldaat
soms
soort kachel
soort ploeg

soort snoep
soort stal

soort
spaak
spaan
spaanders
Spaans
Spaanse
Spanjaard

snelbèijnder, stiek
èrtsoep
snéijbôn
snéje
snéíjtùijg
snuffe, snotte, snôffe,
snottere
snolle
snuupke
snoeptrômmel
snuupkestrummelke
snoepkroom
klôtjông, klôtveeger,
kortor
snuut
snörreke
kunstziejep
saldoot, soldoot
sômwèijle
plattebùijs
karploeg,
enkelschörrig
jôddevèt
groepstal, potstal,
vèrrekesstal,
peerdestal, perdstal
sôrt
spíéjek
spônder, spoan
spônders
Spôns
Spônse
Spônjerd

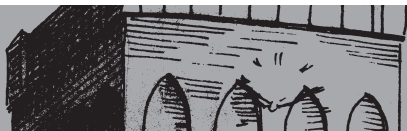
sparen
spatlap
speculaas

speeksel
speelgoed
speelplaats
speels
speen (uier van koe)

speen
speld
spelen
spellen (zn)
spelletje
spencer
sperwer
sperzieboon
spijker
spijkeren
spijkerke
spijt krijgen
spits toelopend land
spitsroeden lopen
spitten
splijten
splinteren
spoelen
spoelkeuken
sport (stoel)
sporthemd

spreeuw
spriet (gras)

spoore
slèijklap
spikkelaasie,
spikkelaas
spóúw, spierts
spulgoed
spulplòts
spuls, dròls
streekel
tut
klem, spèl
spéúle
spèlle
spulleke
slipoover
klemvoogel
breekbôn
naagel
naagele, nèggele
nèggelke
ôpbreeke, beróúwe
geerend làànd
ôp 't rëndje loewepe
spojje
kluuweve
heeterdefleeter sloon
spuulle
geut
spréút
boezeroen,
hemsmóúwes
spröw
spier

sprietje
sprokkelhout

spurrie
spuwen

staal
staan
staande
staart
staartbeentje

staartje
stallamp
stalpaal
stalpalen
stamboekkoe

stamelen
stamppot
standaard
standbeeld
stap
stapvoets rijden
star
steeds

steekvlieg
steelpan
steelpannetje
steen
steenfabriek

steentje
steentjes

spierke
dorshout, dunhout,
kwoas
spörrie
spóuwe, kliekke,
spiertse
stoal
stoon, stôn
stônde, stôndebens
start
startbutje
startje
lantèr
staliejep
staliejepe
registerkoe
staamele
petoazie, betoazie
standerd
stanbeld, stanbild
treej, tréj
voare
strak
ààlt, geduurrig,
gereegeld
doas
startpan
steelpènneke
stiejen
stenoove,
stiejenfebriek
kietelkèijke
stentjes, kèijkes

steil
stelen

stenen
sterk
stiekemer

stiekem doen
stiekem

stier
stikken
stimuleren
stofdoek
stok bij ploegen
stok om water te putten
stok

stola
stolp
stompen
stookplaats
stookselbewaarpplaats

stoomboot

stoot (in je ribben)
stoot (mooie vrouw)
stop
storen
storm
stoten
stoter

stèèl
jatte, wegchoole,
wegchoale
stiejen
stèèrek
smierrekerd,
schuuperd
fóézele
behèijmd, hèmmelek,
behèmd
var, stiejer
afpikke, himmele
ôniévere
stofnuuzik, stofnuzzik
riejeper
putstok, putmik
staak, bônnestaak,
bônstaak
stool, umslagdoek
stöllep
dôffe, stoempe
stookhok
stèkkerhoek,
stookhoek
stomboewet,
stoewenboewet
stoewet
stoewet
hôw, huu, huu
aflèije
störrem
stoewete, bökse
stoeweter

straal
straat
straatweg
straks

stram
streep

streepje
streng
strijden (mondeling)
stro snijden
stro
strobloem
stromen
strooien
strooier
strooisel
stroom
stroomt
stropdas

stroper
strot
strowis
pan
strozak
struikelen

struikgewas

stuitbeen (tje)

strool
stroot
strootweg
daalek, zoewe,
strakke
krèmmig
striejep, schrap,
schraap
strepke, striepke
vriéjed
stréije
haksele, hèksele
stroj
strojbloem
stroeweme
strúije
strúijer
strojsel, strúijsel
stroewem
stromt
slieps, strik,
zèlfbèljner
struuweper
keelsgat, kèlsgat
pannepôp, stroj ônder

strojzak
stöllepe

rewoazie,
rouwighèjld,
rouwighèd
startbôt, startbutje

stuiter

stuiven

stuk rookvlees

stuwen

sufferd

suikerbiet

sukkel

sukkelaar

surrogaatkoffie

schuts, groewete

knikker

stíéve

krèp

stóúwe

gaaperd

sùjkerpeej

hannes, knillis, soules

sukkeler, sukkelder

sùjkeréíj, sekréíj,

peejkoffie

T

taai

taak

taal

tafel afruimen

tafel dekken

tafel

tafelkleed

tafellade

taille

tak

takel

takje

takkenbos

takkenbrug

talen (reageren)

tèlj

wèèrek

toal

toffel afhoale,

toffel afhoole

toffel ôphoale,

toffel ôphoole

toffel

toffelkliejed,

toffellaake

toffelloaj

tallie, tóllie

geerd, گرد, slíét

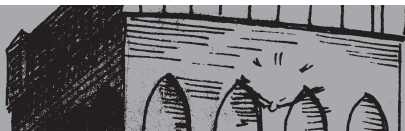
ketrol

tèkske, zwiepeke

rèijsbôs, schans

knipperdöl

toale

talmen
tam
tamme kauw
tand
tandbederf
tanden
tandwielen
tandwieltje
tangetje
taptemelk
tarwe
tasje
te veel willen dragen
teder
teen
teer
tegelijk
tegen de draad in
tegen
tegenaan
tegendraads
tegendraaiing van haren
tegenhouden

tegenvallen
tegenwoordig

tegenzin

tekeergaan

telen
tenen

talleme, droale, taâse
taam, zeeg
tjan
tâand
tâandbedèèref
tâand
kamroaj
kamrèdje
tèngske
fiets, spuulling
tèrrewe
tèske
èllevere, èlvere
tiejer
tiejen
tar, pèk
meejpesant, impesant
teege kröps in
teege
teegenôn
kröps, auws
werborsel
dwarsbomme,
teegeháuwe
voore
tiggewôrrig,
tiggewôrrig
noewej

ôngoon, krulle,
spörrieje
téúle
tiejen

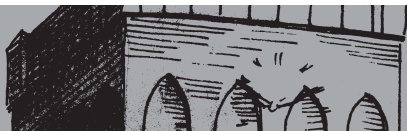

tepel
terug
teugel
tevoren
tevredenheid betuigen
thee
thuis
tiende deel van opbrengst
tijd tussen dood en begraven

tijd
tijd
tijden
tijdje

tijdschrift
tikkertje
tobber
tochtig (dieren)
tochtige zeug
toe
toegeven
toen
toeslag
toffee
tol (barrière)
tol (speelgoed)
tonen
top
topje
toppen
toren
torensplits

mèm
trug
lèljnt
tevurre
bestùijte, stùijte
teej
thùijs
tiend
boove d'eerd
stoon (stôn)
tèjld
unne stoewet
téíje, téj
lutske, wèijleke,
wèlleke, stötje
blèdje
leste
sukkelder
(zie bronstig)
bèrrige zôg
tôw
bèdréíje, tôwgeeve
toe
tôwbod
tefee, babbel
d'n tol, tolhùijs
dol, drèijtol, pindol
tuuvene
tômp, toemp
tumpke
töppe
tôrre
de spitse

tornen
tortelduif
tot kwaad aanzetten
tot ziens
tot
touw
touwslager
toverballen
traag
traan
tralie
tram
trap naar hooizolder
traptrede
trein
trek- of mondharmonica
trekketting
treuzelaar

treuzelen
trillen
troep (aantal)
troffel
troost
troosten
tuberculose
tuieren
tuig (paarden)
tuinboon
tuinhark
tuinieren
tulp

torre
roewesdùijf
ôpstuuweke
houdoe
tôw, wies
lèijnt, streng, wis, zèèl
zèèldréijer
toeweverballe
troog
troon
trôllie
trem
hojlerke, hojliejer
treej
spoor
mônніка
hacht, streng
frôtkônt,
zimmelezèijkerd,
frôtterd, trekkerd
fiemele, frôtte
bibbere, schibbele
klôcht, trôp
trùijfel
trôst
trôste
terring
tööre
achterbôks, bôks
flodderbôn, labbôn
griesel
heuve, huuweve
töllep

turf
tussen de middag
tussen groot en klein

twee handen vol
 twee honden
 tweedehands
 tweeën (met zijn)
 tweeling

törref
schôft
tusse de fip èn de
fallie (föllie)
twieje hàànd vòl
twieje héúnd
tweddehans
twejje, mi z'n twed
twellling

U

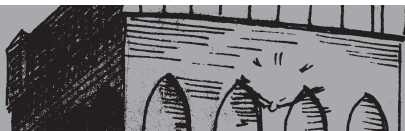
U, uw
ui
uien
uit elkaar
uitbeelden
uitdagen
uitdenken
uiteinde

uiterwaarde
uitgebreide broodmaaltijd
uitgehaald
uitgeholde vliertak

uitgestrektheid
uithollen
uithoren
uitkleden

uitlachen

óúw
jùijn, sjelot
jùijn
ùijterèn
vurdoen, ùijtbilde
ôpjùijne
prakkezeere
ùijtèènd, tômp,
ôn 't ènd
ùijterdèijk
koffietoffel
ùijtgehôld
proppebus,
proppeschiéter
groewete plak
ùijtheule
hörreke, ùijthörreke
ùijtkleeje, ùijttrekke,
ùijtpiépe
ùijtsliépe, slíépe

uitnodigen voor begrafenis
uitnodigen
uitslag (huid)

uitvlucht
uitzaaien
uitzetten
unster
uren

ônzegge
verzúúke
blôsters, krintebaard,
roove
ùijtmaak
zeuje
ùijtdéije
punder, punter
uurre

vaak

vaal
vaan
vaandel
vaandrig
vaars (jonge koe)
vaas

vaatdoek

vadem

vader

vagina

vaker

vallen

valsspelen

van de bast ontdoen

van de ene ijsschol

op de andere springen

van de wijs

van draad ontdoen (bonen)

duk, dukstentèijd,
mestal

voal

voan

vèndel, vòndel

vènderik

veers

voas

schòttelslèt

vojjem

vôdder, at, vôt, tat

voazel, vôzzel

dukker

nerklètse

kóétele

blèkke, boestele

schölleke jatse

in (ôn) den dutsel

renge

van hout
van kleur veranderen
van plan zijn

van verre
van zich afbijten
vanavond
vanboven
vandaan
vandoor (weggelopen)
vaneen

vanmorgen
vannacht

vanzelfsprekend
varen
varenplant
varken
varken, iets groter dan big
varkensblaas
varkensbos
varkensketel
varkenskooi
varkenslongen
varkensoren
varkensvoer
varkensvoermaler
varkensvoerstamper
vast
vastbinden
vastbinden (dieren)
vasten

houtere
verschiète
téíje, vurneeme,
getéíjd hebbe
wèíjd (weg)
ônkeere
toovend
vanbôvvene
vandôn, vandoon
d'r van dur gegôn
vannèn, ùíjterèn,
ùíjtmekaare
vandemërrege
vannaacht,
afgeloewepe naacht
dè sprikt, van èíjges
(ww) voare
hoanekèèm
vèrreke, kéúje, kôt
schötteling
vèrrekesbloos
zôggel
soppot, sopkeetel
vèrrekeskoj
loewes
vèrrekesorre
sloeber
drankmesjien
vèrrekesstamper
vâàst
vâàstbèíjne
knipoewete, tööre
vâàste

vastenavond
vastentijd

vastknopen
vat (plm 26 ltr)
vechten
vee
veehandelaar
veel dragen
veel drinken (alcohol)
veel op bezoek gaan
veel te
veel
veen
veerkracht
veerman
vegen
veiligheidsspeld
velg
ven
ver
verachterlijke vrouw
veranderlijk weer
verbeelding
verbieden
verbinding
verboden
verbolgen
verbruien
verder
verderop
verdorie
verdraaid

vàastenoovend
vàastentèijð,
fertigdaagetèijð
knuuwepe, knuppe
vòtsel
vèèchte, afsloon
víéje, veej
mèrtkopman
èllevere, èlvere
liemmeneere, loerrieje
rètse
veuls te
veul, hellenhoewep
ven
rek
verman
keere
slùijtspèl
vèlling
dèl, wiel
wèijð
loeter, kooj wèijf
kwakkellôcht
verbilding
verbeejje, verbiejje
schèij
verbôjje
buuwes, kood
begoaje
wèijer
wèijerôp
verdölleme
gors, verdöld

verdraaide (vlegel)

verdraaien

verdragen

verdrogen

verdwaasd

verdwalen

verfrommelen

vergeetachtig persoon

vergiet

verhogen

verhouding

verjaardag

verjaren

verkeerd

verkiezen

verklaren

verkleuren

verlangen

verlegen

verlegenheid

verliezen

verloofde (m.)

verloofde (vr.)

vermeerderen

verminderen

vermolmen

veroorzaken

verplichten

verraad

verraden

verdikkemese,

verdikkese

verdrèèje

veele

verdruuwege

verdwoasd

verdwoale

verfroemele

dutselig iemand

durslag

ôphoewege,

ôphuuwege

nôvvenant

verjoordag,

verjeurdag

verjoore

auwsum

begeere

dúíje

verschiéte

toale nor

bleuj, schóúw

verleegendighèìjd

kwèìjtraake

vréíjer

mèìjd

ôngroeje, ônúíjere

afúíjere

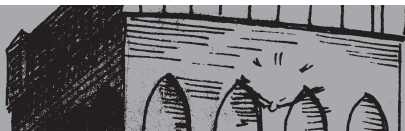
vermeutele

vuujjing geeve ôn

moete

verrood

verrooje

vers
verschillende
verschoten
verschrikkelijk

verschrikken
versieren
versiering op de boter
versierend in metselwerk
verslaan
verslapen
verspelen
verstaan
verstand
verstellen

verstoppertje (spel)

verticale plank
veruit
vervaldag van de jacht
vervelen

vervelend persoon

vervelende streken
verwaand persoon
verwaand
verwaarlozen

verward
verwarmen

vors
verschéijende
voal
gruueluk,
verdölmes,
vergimmenis
verschiéte
piejele
bôtterprent (je)
mùijzetàànd
versloon, verslôn
versloope
verspeule, verbeure
verstoon, verstôn
verstàànd, hêrses
ùijtstukke, ôlling
maake
verschùijle,
wegkrùijpe, afbuute
stônder, stônde plank
wèijdhén
lichmis, peggedag
kloewete (litter nie
te....) vrèèle
lamzak, kliejer,
vrèèlerd, zeeverzak
nukke
verwônde kwààst
stréijlek, grôts
verbèllemônthe,
aachterstelle
in d'n dutsel, wôrrig
hèijte

verweiden
verwelken
verwensingen
verwering

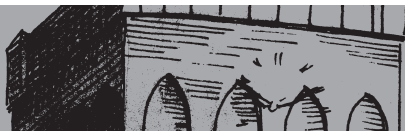
verzamelen

verzekering
verzocht
verzorgen
vetmesten
veulen
veulentje
veulenweide
vier
vier of zes garven

vies
vind je
vingerhoedje
Vlaamse gaai
vlechten
vlechtwerk

vleermuis
vlees
vlek
vlieg
vliegen
vlierhout
vlierstruik
vlinder
vlo

verschoore
verslèttre
ge kunt verrekke
't weer of 't vuur zit
erin, verweere
bèjèn zuuke,
bèmekaare zuuke
asteransie, asseransie
verzoogt
noozien, verzörrege
vètmiste
völle
völleke
voalendries
viejer
gèèrevebôs,
unne gàast
smerrig
vèijnde
vingerhuudje
motkollever
slintere
fitselstèk,
vlèchtwèèrek
vlermùijs
vles
plèk
vlíég
vlíége
flierhout
flierbôs, flierpol
zômmervoogel
vloj

vloeitje
vloek (soort)
vloer
vlonder (tje)

vlooienstoken
vlucht (vogels)
vlug
vochtig weiland
vochtig
vochtige grond
vod

voddenkoper
voddenmand
voeden
voederbakken
voederbiet
voedergewas
voelen
voer
voergoot

voering (in kleding)
voet
voetstuk van een molen
vogelmuur
vogeltje
vogeltjes
vogelverschrikker

vol
volbrengen
voldoen

vloejke
gordjuu, nôndejuu
vloewer
vunder (vunderke),
vônder
vlojjestooke
klôcht
schierlek
bèmd
vôcht ('t hùijs is....)
wèijst
tod
toddekrèmmmer
toddemàànd
vuujje
vèrrekesbakke
mangel
voejerwikke
vuulle
voejer
voejergeut, voejerbak,
koesbak
voejer
vóét
standerd
miejer
vuggelke
vuggelkes
bangmaaker,
perke verschiet
vôl
rooje
beschiéte

volgende
voltoeien
vond je
vonken (vuursteen)
voor de dag komen
voor de gek houden

voor de middag

voor echt

voor

vooraan

vooraf

voorafgaand

vooral

voorbij

voordat

voorechtelijk kind

voorgevel

voorhuis

voorjaar

voorkomen (ook uiterlijk)

voorop

voorouders

Voorpeel

voorraad

voorschoot

voorschot

voerspraak

voorst

voorstal

voerste

voortaan

kommende

afmaake

vônde

vuurslag, vuurkêtsen

ten blakke komme

kulle, d'r durhoale,

kloewete

zur de middig

zur háúwes, zur ècht

zur, veur

zurôn, veurôn

zuraf, veuraf

zurafgônd

zuréal, zurál

zurbe

zurde

zurkèijnd

zurgeewel

zurhùijs

zurjoor

zurkomme

zurôp

zuráúwers

Zurpiejel

zurrood

sloof, slôb,

zurschollek

zurschot

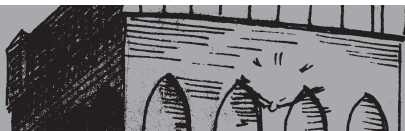
zurspraak

zurst

deel, zurstal

zurste

vôrt

voortijdig
voortmaken
vooruit
vooruitgaan
voorzichtig lopen
voorzichtig
voorzorg
vorderen

voren (van)
vorige
vork
vorm
vormen
vouwen
vraag
vragen
vreemd
vreemde praat
vrijen
vrijgezellenstrikje
vroeg
vrouw die ophitst
vrouw die vaak weg is
vrouw
vrouwtje
vrouwelijk konijn
vrouwelijk varken
vrouwspersoon
vrucht van els
vuil
vuurbakje (in stoof)

vurtéjjig
vôrtdoen
vôrt, allà
vôrtgôn
schùijfele
urzichtig
urzörreg
plakke, vòrtgank
maake
vurre (van)
vurrige
vörrek, verkèt
vörrem
vörreme
váuwe
vroog
vrooge
vremd, aarig
vremde proot
vréje
nôndejuukke
vroegèèchtig
stuuwekster, stökster
rètskônt
wèijf
wefke
moerrie, môjjer
gèlt, zôg
vrômmes
prop (vur proppebus)
smerrig, rèen
tèts

W

waag
waaghals
waaien
waaks
Waal
waar
waar (bw)
waaraan
waard
waarde
waarderen

waarheen
waarheid
waarin
waarmee
waarna
waarom
waarop
waarschijnlijk
waarschuwen

waartoe
waarvan
waarvoor
wacht
wachten
waden
wagenmaker
wagen (vervoermiddel)
wagen (w.w)

woog
wooghals
wèije
waks
Woal
woor
wôr
woorôn
werd
weerde
mènteneere, telle,
wardeere
wôrhèn, woorhèn
wôrrént, worhèijð
wôrrin
wôrmi, woormi
wôrnôo, woornôo
wurum, woorum
wôrrôp, woorôp
lichelek, ôppesaard
wôrschôúwe,
warschôúwe
wôrtoe, woortôw
wôrraf
wôrvur, woorvur
waacht
waachte
woaje
roajmaaker, karsmid
waage
wooge

waken
wakker maken
walm
walmen
wand
wankelen
wanmolen
wanneer
wanordelijk gebied
wapen
warm houden
warm
warmen
warmer
warmte
was (zn)
wasem
wasemen
washandje
wasknijper(tje)
wassen
wastafel
wat er
wat zegt u
wat
water
waterblaas
watergang
waterkant
waterketel
waterkuil
waterkont
waterloop

waake
ôproepe
blook
blooke
wàand
stroempele
wanmeule, kafmeule
wanniejer, hoeniejer
schóúwveld
waape
mojjeke
wèèrem
wèèreme
wèrremer, hetter
wèrmte, hèijt, hèt
wes
wôzzem
wôzzeme
washèndje
waspin, waspinneke
wàase
wastoffel
wàtter
wàblief
wà
wôtter
wôtterbloos
sloewet, wettering
wôtterkant
móér, wôtterkeetel
wiel, poel
wôtterkônt
wôtterloewep, sloewet

wazig
w.c.

weduwe
weduwnaar
weegschaal
weer eens
weer om
weer terug
weer
weerskanten

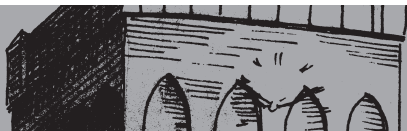
weerslag
weet je
weg voor vee
weg
weggaan
weggoaien

weglopen

wegmoffelen
wegpakken

wegnemen, weghalen
weiden
weigeren
weiland
weinig
weipaal
weken
wel (waterbron)
welterusten

ôngeslaage, woazig
höske, poepdoewes,
pleej, schèijthùijs
wöw, widdenvrouw
wöwer, widdeman
weegschool
werres
werrum
wertrug
wer
werskante,
bèij de kante
werslag
wette
dreef
stroot
weggoon, um smeere
mietere, flikkere,
weggojje, wegflatse
wegloewepe,
d'r ùijtnèlje, gôn heffe
fóézele
schoepe
(dè hittie geschoept)
weghoole, weghoale
wèlje
afsloon
dries, wèij
wènnig, wèijnig
hèèningpool
wèijke
wèl
truste

wenden	wèene, umkiejere, umdréjje
wereld	werreld
werk	wèerek
werken (voor dag en nacht)	diene
werken	werreke
werkschort	schròbschollek
werpen (baren)	wèerepe
werpen	gojje
wervel	wellever, welver
wervelwind	hóúwmóúw
wesp	wezzep
weten	wiejete
wetering	wettering
wethouder	wetháúwer
wezel	èljerweezel
wieden	bôcht trekke, wéjje
wieg	wíég
wiegen	súúze
wig	speej
wijdbeens lopen	vôjjeme, woaje
wijf	kanallie, karnallie
wijlen	zaaliger
wijn	wèijn
wijngaard	wèijgerd
wijnglas	wèijnglas
wijwater	wèijwôtter
wijwaterbakje	wèijwôtterbèkske
wikken	kwikke
wil je	wilde
wild stoeien	ruuweve
wilde je	wóúwde, wôdde
wilde kers	bôskriék, houtkers

wilde meid

wilg

wilgenhout

wilgenkatjes

wilgentak

wind

windei

windhoos

windkering

winterkleren

winterkoninkje

witbrood

witte kwikstaart

woelen

woest

woeste braakliggende grond

wolf

wollen doek

wollen

woning

woongedeelte van boerderij

worm

wormstekig

worp

worst

wortel

worteltjes

wrat

wrijven

wrikken

wringen

wildenhit,

wildemerrie

wulg

tiejenehout

willigepoeskes, kètjes

wulgesliét, bàant

wèijnd, scheet

wèijndèij

wèijndhoos

schèijwal

winterdinge

winterkunninkse

witte mik

akkermènneke,

ploegdrèijverke

wuulle

wuust

ônlàand

wôllef

kazzenee

wôlle

wônning, wunning

dun herd

wörrem, piejer

pierrig

wöörep

woorst

peej

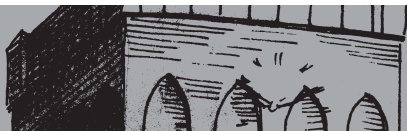
wörtelkes

frat

vrèijve, schôbbe

bruuweke

vringe, vrèele

wringer
wroeten
wrong
wringel
wurgen

vringer
vruute
vrông
vrôngel
wörrege

Z

zaad van papaver
zaad
zaaien
zacht
zachtaardig
zachtjes
zadel
zak
zakdoek

zakgeld
zaklamp

zakmes
zalf
zalven
zand

zand strooien
zandweg

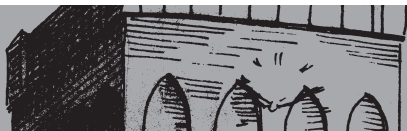
zangkoor
zaterdag
zee

moanzood
zood
zèije
zaacht, zooft, zoft
gemuujjig
zaachjes, zuutjes
zoal, zool
tès, bööl
tèsnuuzik, tèsnuzzik,
zouwdoek, zaddoek
traktement
kniplichje,
knèìjplichje
kniep
zallef
zalleve
zàànd, grônd,
herdkersel
zàànd strùije, zàànte
eerdweg, erdweg,
zààndweg, karweg
zangkoewer
zôtterdag
zeej, zíéje

zeem
zeep
zeepsop
zeer (bw)
zeer waarschijnlijk
zeer (pijn)

zei je
zeis
zeisscherper
zelatrice
zelf
zemen
zenden
zenuw
zenuwachtig
zeug
zeurderig praten
zeurderig prater

zeuren

zeurkous
zeven
zeveren
zich afvragen
zich ermee bemoeien
zich iets voorstellen
zich schurken
zich stiekem gedragen
zich uit de voeten maken
zichzelf omkleden
zichzelf

zöm, zuuwem
zíéjep
zepsop, zepnat
èrrig
hôst zeeker
zíéjer,
wíéje
zinde
zèijssie, zèssie
wetstreekel
zilletries
èijges, zèllef
zuuweme, zömme
stuure
zinnoew
zinnoewèèchtig
zôg
tíejeme
trekkerd
(trekkerd doe vôt)
grônnieje, máúwe,
zànnikke, zeevere
zànniktès, zànniktrien
zeeve, zifte
zèijvere
rikrooje
ermi bemoeje
inbilde
schôbbe
smierreke
dur ùijt nèije
umkleejje, umtrekke
zun èijge

zie je
ziek, misselijk
ziekte
zij (ev)
zij (mv)
zijdelings verplaatsen

zijdeur
zijgen
zijgevel
zijn (ww)
zijzak
zilversisje
zin

zo iets

zo

zo'n

zoals

zodat

zode

zoeken

zoet

zolder

zolderluik

zomen

zomer

zomerkleren

zometeen

zonde ('t is)

zonderling

zoom

zoon die priester is

ziede
kwèllek
kwool
zè
zellie, hullie, zullie
hôm (gôttis un bietje
hôm zitte)

zèldeur
zèjge
zèjgeeven
zèijn
zèijtès
schíétwörrem
schik

zôiets, zôveulès

zoewe

zônne, zoewe iejen

zoewès, lèjjes

zôdè

zooj

zuuke

zúút

zôlder

val

zuuweme

zômmer

zômmerdinge

daalek, zoewe

sunt

kwiedam,

unnen aparte

zuuwem

herzoon

zorg
zorgen
zou 't

zou je
zou nu
zout
zoutblok van koeien
zoveel
zowaar
zowat
zowel
zozeer
zuiden
zuinig
zuivelfabriek
zult

zure kers
zuur

zuurdeeg
zuurstok
zuurtje
zwaan
zwaar persoon
zwaar
zwaard
zwaarte
zwager
zwak ijs
zwak
zwakzinnig

zörrig
zörrege
zô't , zôw 't nouw,
zôgget
zôdde
zôw nouw
záúwt
lèkstiején
zôveul
zôwoor
zôwà
zôwel
zôziejer
zùije
zùijnig
rômfebriek
kopkaas, kopkees,
hoofkaas
merèl
zoewer, zuursig,
zoersig
zoersel, zuursel
plèksteel
zuurke
zwoan
meuleperd
zwoor
zwoard, zwoord
zworte
zwooger
hool èijs
wiéjek, nie stèèrek
doep, gèk

zwaluw
zwanger zijn
zwart maken
zwarte turf
zwavel
zwavelstokje
zwavelstokjesbakje

zweepje
zweet
zwellen
zwerfkei

zwerm (en)
zwetsen
zwijgen
zwoerd

zwôlluw
in peziesie zèijn
begrùijze
klot
zweevel
zweevelke
zweevel-
stökskesbèkske
zwiepké
zwiejet
zwille
zwèèrefstiejen,
zwèèrefkèij, kôlkèij
zwèèrem
spèk schèijte
stilháúwe
zwaard

aachje, biejertunneke - biertonnetje van hout
De inhoud van dit tonnetje bedroeg 17½ liter.

aachteraf - achteraf
Veraf gelegen. *Die woone wèijð aachteraf.*

aachterèn - meteen
Dè doe 'k aachterèn.

aachtermekaaare - aanstonds
Dè doe 'k aachtermekaaare.
Achter elkaar, iets met voorrang, direct doen.
Dè zal ik aachtermekaaare doen.

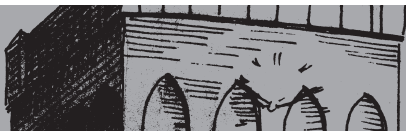
aachternoozitte - achternalopen, hinderlijk volgen
Ge moet me nie zô aachternoozitte.

aachterum - achterom
Kom mar aachterum. Door de achterdeur een huis binnengaan. In Brabant een teken van gastvrijheid.

aarig, doep, toop - raar iemand
Licht, geestelijk gehandicapt. *Dè is zônne aarige.*
Hij doet zo raar.

aarôp, hôrrôp - links
Richtingaanduiding bij het mennen van een paard.

achterbôks, bôks - paardentuig
De *achterbôks* is een stelsel van leren riemen, aangebracht op de achterhand van een paard.
De *achterbôks* was voorzien van haken die aan de *börries* van een kar of platte wagen werden bevestigd

door een korte ketting. Zij diende als hulpmiddel voor het achteruit bewegen of afremmen van een landbouwvoertuig.

afblottere - afschillen

De buuwem blottere in den hèrrist hellemôl af.
Ook blaasvorming van een verlaag.

afferensie maake - opschieten

Makt un bietje afferensie. Schiet een beetje op.

afheffe - afnemen

Iets van een stapel afnemen, of ergens geluk mee hebben. *Hèij higget er góéd afgeheft.*

afloote hoale, hoole - aflaten halen

Kerkelijke (RK) kwijtschelding van schulden en straffen. Een tijdelijke aflaat zorgde voor een korter verblijf in het vagevuur. Een volle aflaat gaf direct toegang tot de hemel. Allerzielen, 2 november elk jaar, was de dag bij uitstek om aflaten te halen of te verdienen. Voor elke aflaat was het bidden van een aantal Weesgegrootjes en enkele Onze Vaders voorgeschreven.

afmaake - afmaken

Gereed maken, beëindigen. Ook het doden van een levend wezen.

afpikke, himmele - stikken

Door verstikking of anderszins doodgaan.

Ut is hiejer zô benáuwd dè'k ut hôst afpik.

Door de benauwdheid hier ga ik bijna dood.

afschíéte - betalen

Ès 't óp afschíéte ónkömt, gift ie mestal nie thùìjs.

afsloon - vechten

Iemand een pak slaag geven. Iemand *afsloon*.

afvatte - afnemen

Iets van iemand *afvatte*.

Allerhèllige, Anderhèllige - Allerheiligen.

Kerkelijke feestdag (RK)

Dag ter nagedachtenis aan alle heiligen in de hemel.

Allerhogste - Allerhoogste

God in d'n Himmel.

askrùìjske, askröske - askruisje

Een askruisje is het symbool en herinnering voor de katholieke gelovigen dat de mens van stof en as is.

De as wordt verkregen door de gedroogde (buxus) palmtakken van het voorgaande jaar te verbranden.

Het askruisje wordt gegeven op de eerste dag van de veertig dagen durende vastentijd.

Ik waar van de mèrrege un askrùìjske – askröske wízze hoole.

avvekoot, advekoot - advocaat

Als likeur, ook als een rechtskundige.

beeze, kralle - bessen

Beeze is een verzamelterm voor eetbare bessen;

kralle zijn giftige bessen.

beevert - bedevaart

Katholiek gebruik. De gelovigen gaan naar een meestal heilige plaats om daar te bidden.

Ôns moeke ging jôrleks nor Hôndel ôp beevert.

begôs - begon

Dè kèijnd begôs te schrôwe.

Dat kind begon te huilen.

beháúwe - drachtig worden

De bevruchting heeft plaatsgehad.

Vroeger kregen vrouwen vaak een miskraam.

Bleef de vrucht behouden, dus geen miskraam, dan had de zwangere vrouw *beháúwe*. Deze uitdrukking werd ook vaak toegepast bij drachtige dieren.

bekant, hôst - bijna

Ik waar bekant in de sloewet gevalle.

Dè kan hôst nie woor zèijn.

beldje gojje - beeldje gooien

Beldje gojje was een kinderspel. De deelnemers werden door de leider enige malen rondgeslingerd en dan plotseling losgelaten. Bij het neerkomen op de grond vormde elke deelnemer een soort beeld.

Wie het mooiste beeld voorstelde, was de winnaar en die was vervolgens aan de beurt om de deelnemers rond te slingeren.

Bèlsenbonk, unnen Bèls - Belgisch trekpaard

Een stevig en zwaar gebouwd paard, meestal een schimmel, een indrukwekkende kolos.

bèmmel - losbandige vrouw

Een slecht bekend staande vrouw. Van licht allooi.

bèmmel - een reep stof

Ik hè unnen bèmmel van un áúw laake gescheurd.

Een vorm van provisorisch verband.

bèmmele mi de biejen - bengelen met de benen

Litter nie te bèmmele.

bèmmele - Slenteren

Bleft nie ónderweeges bèmmele.

bèrrige zôg - tochtige zeug

Heeft behoefte aan een varkensbeer.

bestùjje, stùjje - tevredenheid betuigen

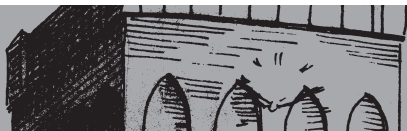
Een compliment geven.

beugelboan - beugelbaan

Een beugelbaan lag meestal op het erf van een dorpscafé, soms ook bij particulieren. Een beugelbaan is een rechthoekig speelveld, afmeting: 10 x 6 meter.

Rondom het speelveld zijn gleuven gegraven van ongeveer een halve meter diep. Aan een van de einden van het speelveld is een ijzeren ring, in de vorm van een beugel ingemetseld. De speelbal is van ijzer.

Het spel wordt gespeeld met een soort schop van hout. Beugelen wordt in teamverband gespeeld. Een team bestaat meestal uit twee of vier spelers.

blèijk - bleekveld voor de was

Een klein grasveld op het erf dat gebruikt werd om met name de witte was op te laten drogen en onder invloed van het zonlicht te laten bleken.

blèijndemèenneke - blindemannetje

Een bepaald kinderspelletje. Een kind werd geblinddoekt en kreeg als opdracht met samengevouwen handen andere kinderen die verspreid stonden aan te tikken. Hij of zij die werd aangetikt, kreeg vervolgens de blinddoek om.

blek - blik

Een lichte metalen plaat, een conservenblik werd zo ook genoemd.

blooze - blazen

Opblazen, niet het krijgen van een rood hoofd.

blôsters, krintebaard roove - uitslag (huid)

Blôsters in de vorm van blaasjes op de lippen.

Krintebaard is huiduitslag rondom de mond.

Roove is een verzamelnaam van korstvorming, onderdeel van het genezingsproces van de huid.

blôtsvoets, bèrrevoets - barrevoets

Hèij léép dun hellen dag bèrrevoets.

bôkkig - bronsligheid

Bij geiten en schapen.

bôntje glèije, slibbere - baantje glijden

Ik gô èzzik ùijt school kom slibbere.

börries - burries

Twee lange, ronde staven van hout of ijzer.

Deze waren verbonden aan een kar, platte wagen of ander landbouwwerktuig, waar een paard tussen liep om de kar etc. te sturen en voort te bewegen.

breekgreij, breekwoar - aardewerk

Serviesgoed.

bruuweke - wrikken

Met grote krachtspanning iets los proberen te maken.

Ik hè dun hellen dag ôp ut vèld stôn bruuweke.

Ik heb de hele dag keihard op het veld gewerkt.

cèijns - belasting

Accijns, belasting op dranken.

daalek - straks

Dè zal ik daalek wel doen.

Dat zal ik dadelijk wel doen.

dè ister iejen of enne van - dat is er een van

Dat is een dochter van, of zoon van.

Dè ister iejen van of enne van.

dekgèld - dekgeld

Was een vorm van betaling nadat een bronstig dier was gedekt.

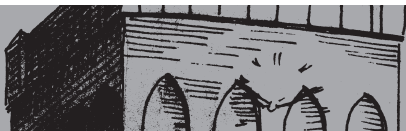
Hèij betólde unnen bókkestuiver ès dekgèld.

devoosie - eerbied hebben voor

Dit gold vooral voor het kerkbezoek.

Kerkgangers, bedevaartbezoekers werd vroeger veel

devoosie toegewenst.

Devoot en eerbiedig boog men het hoofd voor de gewijde sfeer in een kerk of klooster.

Devoosie ook in de betekenis: ontvangen van de zegenrijke steun van de aanbeden God of van Heiligen.

dóód - daad

Geen dood in de betekenis van levenloos zijn.

Unnen dóód stelle. Eindelijk eens iets ondernemen, tot actie overgaan.

döppe, poole - doppen

Peulvruchten ontdoen van de schaal.

drankmesjien - varkensvoermaler

Werd gebruikt om, onder andere, gekookte aardappelen en andere producten mee kort te malen. De aldus verkregen min of meer natte massa werd *verrekesdrank* genoemd. Soms werd roggemeel door deze massa gemengd.

eerd, grônd - aarde

Meestal in losse vorm. *Hèij hà un kar eerd geloaje.*

èèrefhùijs - openbare verkoop

Meestal na het overlijden van de laatste overlevende van een echtpaar zonder kinderen. Er zijn dus geen erfgenamen in de rechte lijn. *Ik gô te middig nor ut èèrefhùijs, ekkes kèijke ofter iets nor munne zin te koewep is.*

elk hōnsgezèijk - geregeld

Met korte tussenpozen

èrremoeje - ploeteren

Met veel inspanning en kracht, meestal met slecht materiaal, een klus proberen te klaren. *Litter toch nie te èrremoeje*. Hou toch op, het heeft geen zin.

èrreme grônd - kerkland (gronden van de kerk)

Land in het bezit van de kerk. Werd vaak verpacht tegen een geringe pachtvergoeding aan arme boeren. Soms werd dit land verpacht aan arbeiders die een stuk land bewerkten als voedselbron voor de vaak grote gezinnen. *Làànd vur dun èrreme*. Ook werd humusarme, schrale grond *èrreme grônd* genoemd.

èrrig in hebbe - in de gaten hebben

Het begripen van. Het doorzien van iets.

fitselstèk, vlèchtwèèrek - vlechtwerk

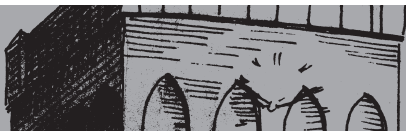
Van dunne takken, meestal teenhout, werd een vlechtwerk gemaakt. Tussen dit vlechtwerk werd leem, vermengd met koemest aangebracht. Na droging ontstond een lemen wand. De lemen wanden werden, zonder fundering, aangebracht tussen houten staanders.

flapper - halve stuiver

Een oud muntstuk met een waarde van twee en een halve cent. Meestal in koper uitgevoerd.

foekepot, rômmelpot - rommelpot

Bestaat uit een leeg, rond groenteblik, een bodempje

water erin en een varkensblaas over de opening van het blik gespannen. In het midden van de overspanning met de varkensblaas is een riet bevestigd. Door met een vochtige hand langs het riet op en neer te schuiven ontstaat een ronkend, rommelend geluid.

Soms is het 'foeke' geluid te horen. *Mi vâàstenoovend ginge de kèijnder mi de rômmelpot, de foekepot, rônd.* Dit was een traditie. Kinderen zongen een toepasselijk lied, vergaarden appels, snoepgoed en geld en bewaarden de etenswaar in een vastentrommeltje.

gààst - ranzig

Ik kreeg bè hullie gààst spèk te eete.

Gààst spek is slecht geprepareerd of slecht gerookt spek.

geeve, schudde - schenken

Geeve, is iets weggeven. Als geschenk, als gift.

Schudde, iets inschenken. *Ge moet um mor unne áúwe kloore inschudde.*

geboert - boerderij

Dit was alles wat bij een boerderij hoorde.

De gebouwen, het vee, gereedschappen.

gebooj - ondertrouw

Ônder gebooj zèijn. Kerkelijke afkondiging, het afroepen van een voorgenomen huwelijk, werd drie zondagen na elkaar gedaan tijdens de H. Mis. De gemeente publiceerdde een voorgenomen huwelijk op het gemeentelijk publicatiebord. Zowel de kerkelijke als de gemeentelijke afkondiging was bedoeld om eventuele kerkelijke en wereldlijke

huwelijksbelemmeringen bij de kerk en of de gemeente te melden.

geliejerd - geleerd

Ergens je lessen uit trekken. *Ik heb wel geliejerd dor mun èijge nie mi te bemoeje.* Iemand die gestudeerd heeft. *Die hitter hiejel leeve geliejerd.*

genèmming - aangenaam

Gezellig, 't waar dor binne genèmmig.

gerakt, ôngeschoote - getroffen

Het door een jager raken of aanschieten van wild.

gewoar worre in de gaten krijgen

Het ervaren van iets. Er iets van merken.

Ik ben ur niks van gewoar geworre.

Ik heb er niets van gemerkt.

gewörmt - insecten

Gewörmt als verzamelnaam van insecten en wormen.

Verzamelnaam van klein ongedierte in een tuin, zowel in de bodem als op struiken en planten.

giejef, gef, zaacht - glad

Rimpelloos, zonder obstakels, onbeschadigd.

Dè vrouwke hi nog un gef of giejef gezicht.

goejen tuk - goed milieu

Komend uit een goed, welgesteld gezin.

gróéskant - berm

Berm met gras begroeid, gebruikt als voer voor grazende dieren.

haare, hoare - de zeis scherpen

Voor het *haare* of *hoare* van zicht en zeis werd het *hórgetouw* gebruikt. Het *hórgetouw* bestond uit *hammer* en *hórkrùijn*. De *hórkrùijn* was een miniatuur aambeeldje, dat door middel van een scherpe punt in de grond werd geslagen. Zijdelingse weerhaken voorkwamen het verder wegzakken van het aambeeldje. De zicht of zeis werd met de snijkant (*boan*) op het aambeeldje gelegd en met de hamer wat uitgedreven.

hacht - ketting (paardentuig)

Hachte zijn kettingen die aan de haamhaken worden bevestigd. Een haamknuppel is een stevige balk, aan de uiteinden voorzien van haken waaraan de *hachte* kunnen worden gehaakt.

halleve mërrege - halve morgen (40 are)

Bepaalde oppervlakte, ongeveer 40 are. *Hèij hitter al unnen halleve mërrege rog af ligge*. Hij heeft al 40 are rogge gemaaid. Halve morgen als aanduiding van tijd dat men een bepaalde hoeveelheid kon bewerken.

háúwkèijnd - kind bij anderen grootgebracht

Soms als pleegkind, soms geadopteerd.

hèèningpool - weipaal

Hèèningpool, een paal als onderdeel van een omheining.

heeterdefleeter sloon - splinteren

Versplinteren, aan flarden slaan.

hèijte, híete, hoe schrefde gè - heten

Hoe zal hij heten, welke naam heb jij?

Hoe schrefde gè?

hèkselbak - hakselbak

Een bak met aan het uiteinde twee korte palen.

In deze bak werd meestal haverstro kort gesneden,
gehèkseld, tot voer voor de dieren.

hennegat, kiepegat - kippenuitgang

Een *hennegat of kiepegat* is een vierkante opening met een spitse punt, in dakvorm, in de zij- of achtergevel van een huis. Bedoeld om de kippen gelegenheid te geven van binnen naar buiten te gaan en omgekeerd.

herbruuwer, herrom - heerbroer

Priester, Geestelijke. Uit respect voor het priesterschap werd een broer of oom die priester was, aangesproken met heerbroer of heeroom.

hes - hees

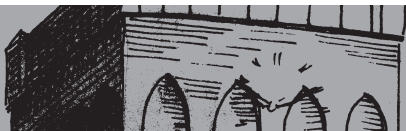
Dof en onduidelijk stemgeluid bij verkoudheid.

Hèij waar harstikke hes.

heur, hurre, durre - haar

Als bezittelijk voornaamwoord.

Hurre, of durre mins kömt aalt loat thùjjs.

heuve, huuweve - tuinieren

Ik gô daalek nog ekkes huuweve. Ik ga aanstonds in de tuin werken. *Huuweve* is afgeleid van hovenieren.

himmelzood - bladluizen

Een verzamelnaam van verschillende soorten bladluis.
Die labbônne zaate hellemôl vól himmelzood.

hoal - haal

Een schram of snee over een deel van het lichaam.
Hèij hà unne flinke hoal oover zonnen èrrem.

hôm - zijdelings verplaatsen

Gôttis un bietje hôm zitte. Schuif eens een eindje op.

hookgat - opening naar de balken

Door het *hookgat* werden korenschoven en hooi naar binnen geladen.

hooke - garven stro of hooi aangeven

Het *hookgat* is een opening in de dakrand, zij- of achtergevel van een boerderij of boerenschuur. Het hooi werd met een gaffel omhoog door het *hookgat* gehesen.

hoos, hooze - kous, kousen, sok, sokken.

Niet te verwarren met de Duitse 'Leder Hose'.
Broek van zeemleer.

hor-enkele - enkels tegen elkaar

Doordat vroeger bijna iedereen altijd klompen droeg, raakte vooral bij nieuwe klompen, de binnenkant van de klompen de enkelgewrichten. Het vel werd er

afgeschopt, hierdoor ontstonden soms flinke wonden. Bij nieuwe klompen kwam dit veel vaker voor. Was men gewend aan de dikte van de klompen dan nam het probleem enigszins af.

höske, pleej - eenvoudig klein huis

Vaak ook als aanduiding voor een w.c. Het *höske* was vaak een aan- of ingebouwde ruimte omgeven door planken, soms met een deur ervoor. Het *höske* had een houten plank met een gat in het midden. Zittend boven dit gat deed men zijn behoefte.

Onder de plank bevond zich een kleine put of gat om de fecaliën in op te vangen.

höttôp, höttum - naar rechts

Richtingaanduiding bij het menen van een paard.

höttie, stang - bit

De dialectnamen staan voor hetzelfde voorwerp. Hiermee wordt bedoeld een ijzeren stang die tussen de paardentanden wordt geplaatst. De uiteinden van deze stang worden vastgemaakt aan de paardenhalster.

houdoe - tot ziens

Een afscheidsgroet. Hou je goed.

Het ga je goed. *Houdoe wor.*

houwpoóst, houwblok - blok hout

Een dik stuk van een boomstam. Werd gebruikt om hout te korten of te hakken. Werd soms ook gebruikt voor het onthoofden van pluimvee.

inkomme, inkomste - inkomen

Loon, salaris, opbrengst uit een bedrijf.

erbiejig - eerbiedig

Respect hebben voor.

jôd - sjacheraar

Verzamelnaam voor uitgekookte lui die iets te koop aanboden, aan wilden smeren, of wat wilden kopen tegen de laagst mogelijke prijs. Aanduiding voor iemand die niet helemaal te vertrouwen was.

Verwijzing naar slimme joden, bekend om hun handelsgeest. *Mi dieje jôd moete ôplette.*

Voor die jood moet je opletten.

kafmeule, wanmeule - wanmolen

Een wanmolen werd gebruikt om koren van het kaf te scheiden. De *wanmeule* bestaat uit een houten kast, waarin een mechanisme is aangebracht dat een schuddende beweging maakt. Om het kaf van het koren te scheiden was een inwendig schoepenrad actief. Het schoepenrad zorgde voor het wegblazen van het kaf. De korrels werden via schuddende zeven afgevoerd en opgevangen in een houten kuip. Het kaf van rogge bleef meestal liggen op de zeven. De zeven moesten dan regelmatig worden gereinigd.

kakschool, bewaarschool kleuterschool

Kakschool wijst op het in die tijd nog niet zindelijk zijn van sommige kinderen.

Bewaarschool. Een kleuterschool had vroeger meer het karakter van het 'opvangen'. Het accent lag meer op het 'bewaren' en minder op het 'leren'.

kiepeveekes - bankjes

Lage bankjes voor in de kerk. Meestal door de kinderen bevolkt. Leken veel op de stokken, *veekes*, in een kippenhok. *Ôp de kiepeveekes waar gen plôts.*

kierrieje - slingerspelletje

Dit spel wordt geopend door één speler. Met in elkaar gestrengelde vingers moet een andere deelnemer worden aangetikt. Hoe meer aangetikte deelnemers, samen een keten vormend, hoe langer de slinger. Dit spel gaat door totdat de laatste deelnemer is gevangen.

kietelkèijke - steentje

Ovaalrond afgesleten steentje. Meestal door kinderen gebruikt om over het lichaam, de rug, te wrijven. Dit gaf een aangenaam, jeukachtig massagegevoel. Soms ook gebruikt als ‘geluksteentje’.

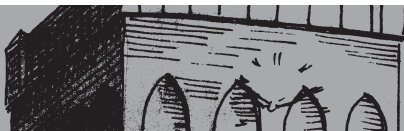
kieuwe, kweeke - roepen

Bedoeld is luidkeels roepen. Kieuwen werd gedaan om aandacht te vragen. Door middel van het letterlijk en luid en binnen gehoorafstand roepen van het woordje ‘*kieuw*’ werd de aandacht gewekt. Vaak was het kieuwen uitnodigend bedoeld om een pauze in te lassen in het werk, om te komen eten of een kop koffie te komen drinken.

klappèije, klabbèije - rondvertellen

Klappèije, negatief bedoeld.

Roddelen of kletsen over iemand.

klepbôks, vurloajer - klepbroek

De *klepbôks* is een jongensbroek met een klep aan de voor- en de achterkant.

klërroazie, kliejer, dinge - kleren

Het geheel van het kledingbezit. *In un groewet hùijsháúwe hedde veul klërroazie nôddig.* In een groot gezin heb je veel kleding nodig.

kloek - gezond

Is fris, zit goed in zijn vel. *Dè is un kloek mènneke.*
Dat is een ondernemend jongetje.
Tweede betekenis: *Un kloek mi kùijkes.*
Een kip met kuikentjes.

kloor- helder

We hà'n vandaag een kloor lôcht.
We hadden vandaag helder weer.

klôster, gâàsthùijs - bejaardenhuis

Jaren geleden gingen bejaarde mensen naar het nonnenklooster, ook wel *'t gâàsthùijs* genoemd.
Vaak in een klein kamertje, sober ingericht, sober levenspatroon, opgevangen en verzorgd in een strak regiem.

koegat - nis tussen de kamer en de stal

Door de opening tussen *dun herd*, de ruimte waarin men woonde, en de stal, kon men zicht houden op de beesten in de stal.

koffiedrinke - broodmaaltijd gebruiken
Ontbijten en lunchen. *Um iejen uurre gôn we koffiedrinke.*

Kölse pot - aardewerk inmaakpot
Ze hân unne Kölse pot mi inmaakbônne.

koost, koast - kost
Eten en ook de prijs van iets. *Hèij hà bè diejen boer koost (koast) èn inwônning.* Bij de boer bij wie hij werkte, had hij kost èn inwoning.
Dè néij perd hi un kappetaal gekoost (gekoast).
Dat nieuwe paard kostte een kapitaal.

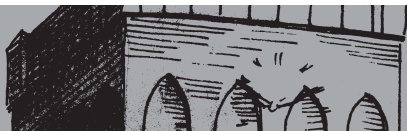
korts - binnenkort
Ik verwacht hem binnenkort.
Hèij zal korts wel bè ôns komme.

kriensele - druk bewegen
Je ergens vriendelijk tussen wringen.

kroome - bevallen
De buurvrouw li te kroome.

kwattawôtter, kwattarômme - chocoladrnk
Kwatta is een chocoladereep van Verkade. Kwatta was in de volksmond een verzamelbegrip geworden van chocoladerepen, ongeacht het merk. De kwatta werd met *wôtter* (water) of *rômme* (melk) aangelengd.

kweekerd - branieschopper
Iemand met een grote mond.
Moete dieje kweekerd is hörre.

kwèllek, bekant nie - nauwelijks

Ik waar nog mor kwèllek kloor. Ik was nog maar nauwelijks klaar. *Di kan bekant nie woor zèijn.* Dit kan nauwelijks waar zijn.

kwellek geworre - misselijk worden, ziek

Dur de wèrmte is dè vrouwke kwellek geworre. Door de warmte is dat vrouwtje misselijk, ziek geworden.

kwèps - slap

Niet fit voelen, wegvloeien van krachten, onbehaaglijk, misselijk, gevoel.

kunstziejep - soda

Is een vorm van kunstzeep.

kuntje - onder- of de bovenkant van een brood, of kapje van het brood. Afhankelijk van wat men de onder- of de bovenkant van een brood noemt. Heeft men de onder- of de bovenkant bepaald, dan wordt de onderkant het *kuntje* genoemd.

lààndschrèijver, sik - secretaris

Zo noemde men vroeger de gemeentesecretaris.

lààst - ruimte in een schuur

Een deel van de bodem van een schuur. In dit deel van de schuur, de *lààst*, werden voornamelijk hooi en los stro opgeslagen.

lantèr - stallamp

Draagbare lamp, meestal gebruikt als mobiele verlichting, in diverse donkere omstandigheden bruikbaar.

lesse - blussen van kalk

Op veel boerenerven lagen kalkputten. Deze werden onder andere gebruikt voor het witkalken van de muren in de stal, nadat in de lente de koeien naar de weilanden waren gebracht. De kalk had een scherp chemische werking en kon zonder *het lesse* (het aanlengen van de kalk met water) niet worden gebruikt.

loewep, gank - gang

Een manier van lopen. *Dieje loewep van dè jungske stö me nie ôn. Dè perd hi genne mojje gank.*

löps - bronstigheid bij honden

losse - leegmaken

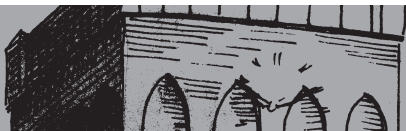
Lossen van een schip, lossen van een vracht, of tankwagen.

luns - pin in een as

Een *luns* is een stalen pen die in de as van een kar werd geschoven om hiermee te voorkomen dat het karwiel van de as afliep.

meej, daalek - aanstonds

Dè duuttie meej. Dat doet hij aanstonds, dadelijk.

mèllekstuuulleke - melkstoeltje

Bestaat uit een stuk rondhout, in lengte variërend, met daarop een rechthoekig plankje gespijkerd. Het aldus verkregen stoeltje werd gebruikt om op te zitten tijdens het handmatig melken van de koeien.

Hèij hà un hèndig mèllekstuuulleke.

Hij had een makkelijk melkstoeltje.

mesjèster, mensjèster - manchester

Een bepaalde soort textiel, ribfluweel, waarvan jassen en broeken worden gemaakt. *Dè mènneke hà un schôn néij mesjèsterse bôks ôn.* Dat mannetje had een mooie, nieuwe manchester broek aan.

mieter, fôllie - op je donder krijgen

Er van langs krijgen. *Wà zulde gè ôp oew mieter, ôp oew fôllie, krèijge.*

missieweek - bezinningstijd (RK)

Periodiek terugkerend ritueel van een parochie.

Een *missieweek* werd gehouden om de gelovigen weer in toom te brengen en te houden. Gedurende een week waren er elke avond boeteoefeningen. Donderpreken werden gehouden. De *missieweek* werd afgesloten met een plechtige Heilige Mis.

mist breeke - mest verspreiden

Vaste stalmest werd in eerste instantie in hoopjes, op onwillekeurige afstanden, op het land gebracht. Hierna werd de vaste mest handmatig met een mestvork over het land verspreid.

Mèrrege moet ik dun ôllingen dag mist breeke.

miste - bemesten

Verzamelwoord voor het bemesten van het land in vloeibare of vaste vorm.

móéd - gemoed, welbevinden

Emotie. Het werd hem even teveel. *Zunne móéd schoot vól*. Dat kon hij niet van zich verkrijgen. *Dè kôs hèj nie oover zun gemóéd verkrèijge*.

môf, môffe - handwarmers voor fietsers

Bescherming tegen koude handen. Een soort schacht, in leer uitgevoerd, met een lamswollen voering, aan beide kanten van een fietsenstuur aangebracht.

moj, gef, giejef, schôn - knap

In de betekenis van de uiterlijke schoonheid. *Giejef en gef*, ook in de betekenis van onbeschadigd.

mojjeke - warm houden

Vaak werd vroeger, bijvoorbeeld stampot of snert warm gehouden in een bedstee. Men beschikte niet over voldoende kookgelegenheid om min of meer gelijktijdig de gerechten te koken. De uitdrukking *mojjeke* werd ook toegepast op het na garen van gerechten. Met de uitdrukking '*litter nie te mojjeke*' bedoelde men: onregelmatig, ongeordend, bezig zijn.

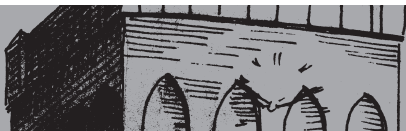
moot - maat

Ik hè un goej moot. Ik heb een goede vriend, een goede maat.

môtje - kameraadje

Min of meer een troetelnaam voor een goede vriend.

náúw - eng, smal

Un náúw gèngske. Een smal gangetje.

náúw - kieskeurig

Niet snel tevreden, hoge eisen stellen, puntje precies.
Zij stelt hoge eisen aan haar voeding en de kleren die ze aandoet.

Zè is hiejel náúw óp wà ze et èn wà ze ônduu.

nèijsschierrig zèijn - belangstelling hebben

Benieuwd zijn naar.

noewej - tegenzin

Node. *Dè duuttie noewej.* Dat doet hij met tegenzin.

nor- naar

Ergens naar toe gaan. *Ik gô mèrrege nor de mèrt.*

Ik ga morgen naar de markt.

oegotte, ochgotte - och toch

Uitspreken van verbazing, verwondering.

oewege - ogen

Dat meisje heeft mooie ogen. *Dè derke hi moj oewege.*

Ook in de betekenis van: er goed uitzien.

Dè derke oewegt góéd. Dat meisje ziet er goed uit.

oewege - eruitzien

Het oogt mooi. *Hèij duuttè um ut moj te loote oewege.*

Hij doet dat om het mooi te laten lijken.

okstmônd - oogstmaand

De maand augustus.

ônbreeke - aanbreken

Het wordt tijd, begin maken. *De tèjd zal ônbreeke.*

ôngoos - tekeergaan

Hard huilend. Uiting van verdriet of een andere heftige emotie.

ônjônge, ônúijere - meer worden

Dè bleft in dè hùjsháúwe mor ônjônge. In dat gezin komen steeds meer kinderen. *Ônúijere*, letterlijk: toenemende omvang en inhoud van een koeienueier.

ônkleeje, ôntrekke - aankleden

Ge moet oewèijge góéd ôntrekke.
Je moet je goed aankleden.

ônkomme - aankomen

Zwaarder worden, dikker worden.
Hèij is hel wà ôngekomme.

ônkomme loewepe - aan komen lopen

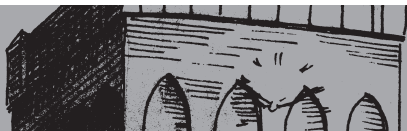
Bijvoorbeeld, een straathond.

ônlegge - aanleggen

Bij iemand op bezoek gaan, tijdens een fietstochtje een terrasje pikken. *Dan zulle we ok nog efkes bè ....ônlegge.*

ônloewepe - beginnen te lopen

Starten met lopen. Niet de eerste stappen van een kind. *Ge moet vast ônloewepe, anders komde te loat.*

ônmoane, moane - aansporen

Herinneren aan: *ge moet hum duk ônmoane.*

ônwèlle, wèlle - aanrollen

Walsen van gazon of akker.

Ge moet dieje plak nog ônwèlle.

ônwèèrik, ônstalte - aanstalten maken

Een begin maken.

ônzegge - uitnodigen voor begrafenis

Als er een overledene was in de buurt, dan werden de buurtgenoten uitgenodigd om bij het afscheid en of de begrafenis aanwezig te zijn.

ool - aal

Vissoort. *Zô glad ès unnen ool.*

ôplette - concentreren

Attent zijn.

oppààse - gedragen (netjes)

Pààst góéd ôp ès ge toovend gôt danse.

Gedraag je netjes.

ôp un schökske - op een drafje

Ôp un schökske. Zo genoemd in verband met de schokkende beweging van het lichaam tijdens het lopen.

ôpwèijne, buuwes worre - opwinden, kwaad worden.

ôs - aas

Speelkaart. *Hèij hà de ôs in zun hàànd.*

pààse, vuuge - passen

Dat past niet, dat is niet betamelijk.

Wat hij nu heeft gedaan, dat hoort niet.

Wàttie nou gedôn hi, dè pààst nie, dè vuugt nie.

pakke draager - bagagedrager

IJzeren frame voor of achter op een fiets om bagage mee te vervoeren.

Pallempôsse - Palmpasen

Week voor Pasen, aanvang van de lijdensweek van Jezus Christus.

patternaat - parochiehuis

Een parochiehuis, gebouwd door het kerkbestuur.

Deed dienst als accommodatie voor activiteiten van de jeugd en van volwassenen uit een parochiegemeenschap.

peejkoffie, sekréij - koffiesurrogaat

Voor sterkere koffie. Werd ook gebruikt als toevoeging aan waterige koffie. *Peejkoffie* is een extract van *suikerpeejen*. *Sekréij* is een extract van de cichoreiplant. *Buisman* is een naam van een product.

peerdig, perdig - bronstigheid bij paarden (hengstig)

peezerik - geslachtsorgaan van een varken.

De *peezerik* werd vaak gebruikt om houtzagen mee in te vetten. Door het aangebrachte vet 'gleed' de zaag beter door het hout.

pèijn, wíéje - pijn, pijnlijk

Dat doet of deed pijn. Dat is pijnlijk.

Dè duu of din wíéje.

pesjonkele - zie *afloote hoale, hoole*.

pierrig - bleek, een ziekelijke uitstraling

Dè kiendje kekt mor pierrig.

plakke, vòrtgank maake - vorderen

Ge moet un bietje plakke. Je moet opschieten.

poetjes - beenstukken voor een militair

Een soort rollen verband, groen van kleur, die om de benen van de militair werden gewonden, van de enkel tot net onder de knie. Werd gebruikt in de dertiger jaren van de vorige eeuw.

poewet (e) - poot, poten

Bijvoorbeeld een tafel- of een stoelpoot.

pooters, zettters poot errepel - pootgoed

Het begrip pootgoed omvat meer dan alleen de pootaardappel. Met *zettters* wordt een bepaalde, meestal goede, kwaliteit van de pootaardappel aangegeven.

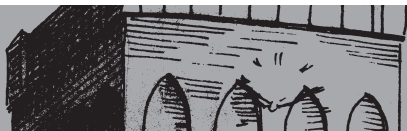

proppeschiéter, proppebus - uitgeholde vliertak
De *probbebus of proppeschiéter* bestond uit een uitgehold deel van een vliertak. Vlierhout heeft een zachte kern en is dus makkelijk hol te maken. Het aldus verkregen stuk vliertak werd gebruikt als een loop waardoor de proppen naar buiten werden geschoten. Een proppebus bestaat verder uit een lange spijker die met de punt is vastgemaakt aan een blokje hout, meestal dennenhout. De 'kogels' van de *proppebus of proppeschiéter* zijn de vruchten van een elzenstruik.

putmik, putstok - stok om water te putten
Een *putmik of putstok* is samengesteld uit een dikke tak van een boom die een V-vormige uitloop heeft. In de hals van de V-vorm is een dwarsbalk aangebracht. Deze dwarsbalk loopt van een dik naar een dun gedeelte uit. Aan de dwarsbalk wordt aan één kant een contragewicht aangebracht en aan de andere kant is een dunne paal in verticale stand bevestigd. Aan de verticale, dunne paal hangt de emmer waarmee water geput wordt.

rèèn, ônrèèn - smerig
Rèèn wijst op rein. Bedoeld is onrein. *Ônrèèn* wordt ook in de betekenis van smerig of onrein gebruikt.

rèmmelder - ram
Mannelijk konijn. Zijn naam is ontleend aan het snel roffelend geluid dat een ram maakt met zijn achterpoten tijdens de paring.

retrèèt - retraite

Op bepaalde tijden in het leven van katholieke gelovigen, mannen, vrouwen, jong en oud, ging men 'op retraite'. Een retraite vond plaats met een groep gelovigen, in afzondering, verstoken van impulsen van de (boze) buitenwereld. Het dagritme bestond uit veel bidden, bezinning, lezen van bijbelse lectuur, gezamenlijke maaltijden, gezamenlijke gebedsdiensten en het aanhoren van confronterende, indringende preken. Het nietige en zondige van de mens werd sterk belicht.

Een van de bedoelingen van een retraite was een diepgaande (her) bezinning op het christen zijn. Een diepgaande bezinning op de opdracht welke een christen in zijn of haar leven op aarde heeft.

riksdôlder - rijksdaalder

Munteenheid van twee en een halve gulden. Wettig betaalmiddel tot aan de invoering van de nieuwe Europese munteenheid. In de volksmond 'een knaak'.

ripzakke - irriteren

Vervelend gedrag. Hou op met vervelen.
Litter nie te ripzakke.

rits - bronstigheid bij geiten

roewes - hoofdroos

Schilfers op de hoofdhuid. (Zie ook koorts.)

rôm (me) schepper - melkmonsternemer

De rômmeschepper kômt toovend bè ôns. Een melkmonsternemer kwam, in opdracht van de

zuivelfabriek, van elke koe die gemolken werd een schepje melk halen. De monsters gingen naar de zuivelfabriek. Op het laboratorium van de fabriek werd het vetgehalte van de melk, per koe bepaald. Het vetgehalte van de melk bepaalde in belangrijke mate de prijs per liter, van de door de boer geleverde melk.

rooze - razen

Flink tekeer gaan, veel herrie maken.

roozend, roazend, rozzend - razend

Zeer boos zijn, furieus.

schars - schaars, scheermes

In de vorm van een opvouwbaar mes.

Zeer scherp en gebruikt als hulpmiddel om de mannenbaard te scheren.

schavierrighèjd, schevierrighèjd - baldadigheid

Die jông zitte vól schevierrighèjd –schavierrighèjd.

Die kinderen zijn baldadig.

schibbele - beven

Hèj stö te schibbele, zô bang issie.

schôft - schaft

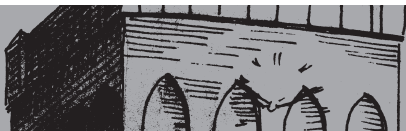
Middagpauze.

schojje - bedelen

Om een aalmoes vragen, soms ook zaniken

Litter nie te schôjje.

schoopenbôk - ram

Mannelijk schaap.

schöpkes, schoope krullekes - regenwolkjes

Een wolkendek in de vorm van de krullen van een schaapje. Een voorteken van te verwachten verandering in het weer. Aankondiging van regen.

D'r stôn schöpkes ôn de lôcht, dor kömt reegen van.

schôllep, schöllep - schulp

Het bovengedeelte, de schulp, van een houten klomp.

Het meest kwetsbare deel van een klomp. *Hèij hà al hiejel gáuw de schöllep van zunne klômp ligge.*

De schulp is snel van zijn klomp gebroken.

schötteling - big van ongeveer een maand oud.

schóúwe - inspectie waterschap

Jaarlijkse schouwing door rijkswaterstaat van alle waterlopen, sloten, beekjes, kanaaltjes in verband met vlotte afvoer van het hemelwater.

Jorleks kömt ut wôtterschap de sloewete schóúwe.

schrôbgat, gutgat - afvoer

Gat in de buitenmuur van een keuken of van een wasplaats.

schutskoj, schuts - schutkooi

Plaats voor opvang van loslopend vee. In vroeger tijden liep het vee in soms niet goed afgerasterde weilanden. Loslopend vee werd gevangen en in de *schutskoj* geplaatst totdat de rechtmatige eigenaar het beest kwam ophalen.

sèp - drop

sèpkètjes - drop

Meestal zoet en in de vorm van een katje.

sèpwôtter - dropwater

Dropjes in water opgelost.

sleeg krèijge, beure - slaag krijgen

Sleeg krèijge. Een pak slaag krijgen.

Dun dieje zal ze nog flink beure.

Als hij niet ophoudt, krijgt hij nog een flink pak slaag.

sleegerkes - plankjes

Kleine dunne planken die makkelijk te verwerken waren. *Ik hè van wà klèèn nèggelkes èn wà sleegerkes un moj kojke vur dun hònd gemaakt.*

Met wat kleine spijkertjes en dunne plankjes heb ik een mooi hondenkooitje gemaakt.

slès - slechts

Niet echt, niet serieus. *Vur slès dinnie meej.*

Hij deed voor de grap mee.

slibbere, glèije - glijden over ijs

De kèijnder waare òn ut slibbere.

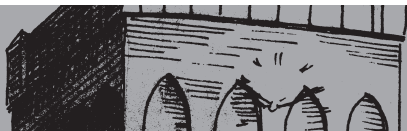
De kinderen gleden over de ijsvlakte.

slíéte - dun hout

Jonge dennen, rechte dunne takken.

smoal, spits - mager

Dè is un smoal wefke. Dat is een mager vrouwtje.

snéije van bagge - castreren

Snijden, het wegnemen van testikels bij mannelijke biggen. *De veejarts kömt daalek um de bagge te snéije.*

soppot, sopkeetel - varkensketel

Werd gebruikt om aardappelen, bieten, enz. in te koken. Een *soppot, sopkeetel*, werd ook gebruikt voor het koken van de gezinswas.

spiegele - pronken

Het tonen van een bezit waar men zeer blij mee is. *Dè derke léép dun hellen dag te spiegele mittur néij pôp.* Dat meisje liep de hele dag te pronken met haar nieuwe pop.

spóúwbèkske - kwispedoortje

Spuugbakje, werd gebruikt in de tijd dat sommige mannen tabak pruimden. Het speeksel werd vermengd met tabak. Bij een te volle mond werd de overvloedige inhoud in een spuugbakje gespuugd. Soms werd hiervoor de kolenkit gebruikt.

stalkars - dwaallichtje

Een kaars in een kandelaar. Vaak toegepast in donkere stallen en andere donkere ruimten in een huis.

stèkke, kwoas - kreupelhout

Stèkke en kwoas is dun hout en brandt snel en fel. Werd gebruikt als aanmaakhout. Als er snel hitte nodig was, werd de kachel of het fornuis met *stèkke* en of *kwoas* gestookt.

stèkkerhoek, tórrefhoek - bewaarplaats voor stooksel
Een door een houten wand afgescheiden deel van de woonkamer waarin hout of turf werd opgeslagen, in de buurt van het open haardvuur.

Ur ligge nog wà stèkke in de stèkkerhoek.

stoale ôp - gelijken

Die kèijnder stoale ôp dur moeder.

Die kinderen lijken op hun moeder.

stoewet - poos

Aanduiding van een bepaalde tijdseenheid, niet lang en niet kort.

stôksel, stook - brandstof

Bedoeld als de houtvoorraad, in dunne en dikke takken en boomstammen.

stötje, wèijleke lutske - poosje

Aanduiding van een kort durende tijdseenheid.

stréije - strijden

Woordenstrijd, altijd gelijk willen hebben.

Hèij litter aalt te stréije.

Hij is steeds aan het bekvechten.

stroewem - elektriciteit, stroom

Ôns hùijs hi stroewem.

Ons huis heeft 'n elektriciteits-aansluiting.

strônte - verspreiden van vast mest

Komt niet veel meer voor.

sùjkelaadje - chocoladedrank

Dit woord werd in enkele gezinnen gebruikt.

te vèld goon - erop uitgaan

Een poging wagen, ergens achteraan gaan, iets proberen te bereiken.

tietje, tietjes - kuiken, kuikentjes

Deze naamgeving is waarschijnlijk afgeleid van het 'iet' geluid dat de kuikentjes snel achter elkaar maken.

toelegge, tôwlegge - aandacht hebben voor

Zorgen dat je van iets genoeg in je bezit krijgt.

Op iets voorbereiden. Goed voor jezelf opkomen.

Ge moet mor góéd tôwlegge.

torre - tornen

Losmaken van naden in een kledingstuk.

tôw, wies door - tot, tot daar

Van hiejer wies door. Van hier tot daarginds.

trontje, troewen - beeldenconsole

Meestal een versierd plankje aan een muur bevestigd, in een hoek van de kamer of aan een rechte muur.

Bè ôns thùìjs stö slieievrouwke ôp un trontje.

tukke - aarzelen

Soms ook niet aarzelen. *Hèij tukt nerges vur.*

ùijtstukke, ôlling maake - verstellen

Un bôks ùijtstukke. Lappen in een broek zetten.

umschômmele - overhoop halen

Hèij is de loaj van de kààst ôn ut umschômmele.

un derke - een jong meisje

Dè derke gö nog nor school.

unne goeje kômaf - afkomst

Dieje jônge waar van unne goeje komaf, van unne goejen tuk. Een zekere mate van welstand en van een goed niveau.

unne krômmen èrrem - cadeau voor kraamvrouw

Ôns moeke ging mi unne krômmen èrrem nor de kroomvrouw. Zij bracht de kraamvrouw een cadeau. 'Met een kromme arm' verwijst naar het feit dat vroeger vaak gebruik werd gemaakt van een rieten mand die met een gebogen arm werd gedragen.

un por, eppor - een paar

Meer dan een. Niet in de betekenis van een bruidspaar.

un or ônnèije - belazeren

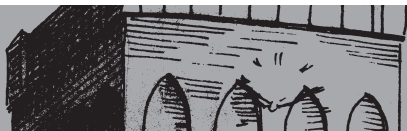
Ge moet me gen or ônnèije.

ur ôp telle, d'r ôp telle - erop rekenen

Verlangend uitzien naar, rekening houden met.

Ik teller ôp dattie duu wàttie zi

Ik reken erop dat hij doet wat hij zegt.

ut lof - eredienst op zondagmiddag

Tot voor het Tweede Vaticaans Concilie gingen de katholieke gelovigen op zondag meerdere malen naar de kerk. 's Morgens naar de mis en na de middag naar een eredienst *ut lof* genoemd. Dit was een zang- en gebedsdienst ter ere van God en de Heilige Familie.

ut zôw ok diene - niet anders kunnen

Het kan niet anders, zo behoort het.

Hèij hi gedôn wattie beloofd hi, 't zôw ok diene. Hij heeft gedaan wat hij beloofd heeft, hij kon niet anders.

uuppere - opperen

Bevoorraden van een bouwsteiger.

Hèij kan góéd uuppere. Hij is een goede opperman.

ùijtschiéte - schoonmaken

Uitmesten van een stal. De potstallen van vroeger moesten elk jaar in de lente, als de koeien naar de wei gingen, leeggemaakt worden. Ook het leeghalen van de modernere stal had dezelfde betekenis.

Gè moet daalek de stal nog ùijtschiéte.

vààst knuuwepe - bevestigen

Ergens aan vast knopen.

vààstmaake - bevestigen

Ergens aan vast maken.

varrig - bronstigheid bij koeien

veeke - hort voor kippen

De kippen zitten op stok. *De kiepe zitte ôp ut veeke.*

verbèllemônte achterstelle - verwaarlozen
Verbèllemônte, vernielen, achterstallig onderhoud.
Achterstelle, te weinig aandacht geven, als vorm van verwaarlozing.

verrig, kloor - klaar
Vorbewerkt, afgehandeld. *Ze stôn kloor um te goon.*
Ze zijn voorbereid om te gaan. *Hèij is ur vur verrig.*
Hij is er klaar voor.

verslèijte - mager worden
Afvallen. *Hèij verslèijt mi dun dag.*
Hij wordt met de dag magerder.

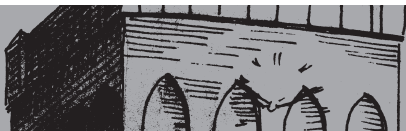
verwônde kwal - aansteller
Een verwaand iemand.

vim - honderd garven
De opbrengst van koren werd soms uitgedrukt in een aantal garven dat kon worden geoogst van een bepaalde oppervlakte.

vojjem - vadem
Is een vroegere lengtemaat.
Een *vojjem* is een meetlint met een lengte van 6 voet, ongeveer 198 centimeter.

voor - groef, geul
Dun boer bouwde un diépe voor in ut lànd.
De boer ploegde een diepe geul in het land.

voore - tegenvallen

Ut zal hum voore èssie dè néjke hört. Het zal hem tegenvallen als hij het nieuwtje hoort.

vöörek - korte zijde van stuk bouwland

De korte zijde van bijv. een rechthoekig stuk bouwland, dat als laatste haaks op de voorrichting van de lange zijde wordt geploegd. Dit gedeelte wordt nl. steeds gebruikt om de ploeg te kunnen aanzetten.
Mi de vöörek kloormaake, is dun helle akker wer moj zwart.

vôrring - het hele span

Het geheel van paard en wagen. *Diejen boer hi un hiejel goej vôrring.*

vôrweg, karweg - pad, onverharde pad, weg

Dieje vôrweg zit vól kùjle. Die karweg zit vol met kuilen.

vunder, vunderke, vônder - vlonder

Uitgevoerd als een brug ter overspanning van een sloot. *Ès gè be ôns komt buurte, let dan ôp ut vunderke* Als je bij ons op visite komt, let dan op het bruggetje.

vrkomme - voorkomen

Dè derke hi un moj vrkomme. Dat meisje ziet er mooi uit. Bedoeld als totaalindruk van een vrouw, soms ook alleen de vormgeving van haar boezem.
Ook in de betekenis van: *Hèij moet daalek vrkomme.* Hij moet binnenkort naar de rechtbank.

vurvóéte - blootsvoets

Op zijn tenen lopend over een koude vloer. *Hèij líép ôp zun vurvóéte oover de káúw vloewer dur den herd.*

vuujjing geeve ôn - veroorzaken

Voeding geven aan.

vuurslag, vuurkètser - vonken van een vuursteen

Vuurslag als tondeldoos, *vuurkètser* als aansteker.

waks hundje - waaks

Dè is un waks hundje. Dat is een waaks hondje.

wèèrepe, gojje - werpen

Wèèrepe, het werpen van jongen. *Gojje*, van je afwerpen, weggooien.

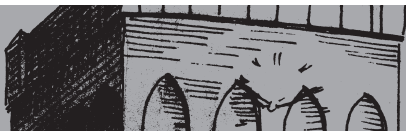
wèl - rolblok

Een *wèl* is een rol die in verschillende afmetingen, verschillend gewicht en van verschillende materialen is gemaakt. De *wèl* werd gebruikt voor het platwalsen van pas ingezaaide akkers en later gazons, om wegwaaien van het zaaigoed te voorkomen

wes - was

Wasgoed. *Ik hè de wes in ut mesjien gedôn.*

Ik heb het wasgoed in de wasmachine gedaan. *Hedde gè de wes al gedôn?* Heb je het wasgoed al gewassen?

wetplank - scherpplank

Is een plank van hard hout, met een uitgesneden handvat, een gat in het handvat om de plank aan een spijker te hangen. De vlakke plank werd bestrooid met fijn zand of fijngemalen schelpen. Het mes werd over de plank heen en weer bewogen en daarmee scherp gemaakt.

wetstreekel - scherper

Een *wetstreekel* is meestal uitgevoerd als een dunne lat van ongeveer 30 centimeter, aan beide kanten voorzien van een laagje opgelijmd slijpsel. Eén kant was zeer fijn en de andere kant iets grover. Hij werd gebruikt om maaigereedschap mee te scherpen. Door de wetstreekel heen en weer over het snijgedeelte van het mesblad te bewegen kon men het mes scherpen.

wil - hulp

Voordeel, steun ondervinden. *Dor hà 'k veul wil van.*

wôrraf - waarvan

Wôr is dè af gemaakt? Waarvan is dat gemaakt?

wôtterkônt - waterkont

Met de term *wôtterkônt* werd een bepaalde kippenziekte aangeduid.

wôtteropper - hoop hooi

Het gedroogde hooi werd op hoopjes gestapeld om het inregenen enigszins te voorkomen.

zàànd, grônd, herdkersel - zand

Als los zand. *Grônd*, in de betekenis van los zand.

Herdkersel, fijn zand, dat in het woongedeelte *in den herd* van een boerderij over de vloer werd gestrooid.

Op zondag werden mooie figuren gestrooid van fijn droog zand. In de loop van de dag werd het fijne zand *herdkersel* opgeveegd.

zèèldeur - zijdeur

kleine deur in de zijgevel van een boerderij.

zoeje, strônte, miste - bemesten

Als verzamelwoord voor het spreiden van gier en vaste mest over het land.

zoel weer - benauwd weer

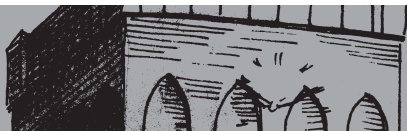
Zwoel. *'t Is dun hellen dag al zô zoel.*

zônne, zoewe iejen - zo'n, zo een

Zônne is mannelijk. *Zônne buurman zôw ik nie wille.*

Zo'n buurman zou ik niet willen. *Zoewe iejen* is vrouwelijk. *Mi zoewe iejen bende moj gepiejerd.*

Met zo'n vrouw kun je je geluk wel op.

Tegenwoordige tijd:

	IK	HIJ	WIJ
A			
Aankleden	trek ôn	trekt ôn	trekke ôn
Aanraken	raak ôn	rakt ôn	raake ôn
Afspreken	proot af	prôt af	proote af
B			
Bezoeken	bezuuk	bezuukt	bezuuke
Bidden	bid	bidt	bidde
Bieden	biej	biejt	bieje
Binden	bèijn	bèijnt	bèijne
Blazen	bloos	bloost	blooze
Blijven	blèijf	blèijft	blèijve
Brengen	brenge	brengt	brenge
D			
Denken	denk	denkt	denke
Doen	doe	duu	doen
Dopen	doewep	dôpt	doewepe
E			
Eten	eet	et	eete
G			
Gaan	goj	gö	gôn
Gillen	schreek	schrikt	schreeke
Glijden	glèij	glèijt	glèije

Verleden tijd:

IK-HIJ

WIJ

VOLT. DEELW.

trôk ôn
rakte ôn
prôtte af

trôkke ôn
rakte ôn
prôtte af

ôngetrôkke
ôngerakt
afgeprôt

bezoogt
baad
bôj
bônd
blies
blif
brôcht

bezoogte
baade
bôjje
bônde
blieze
bleeve
brôchte

bezoogt
gebid
gebôjje
gebônde
geblooze
geblivve
gebrôcht

daacht
din
dôpte

daachte
dinne
dôpte

gedaacht
gedôn
gedôpt

aat

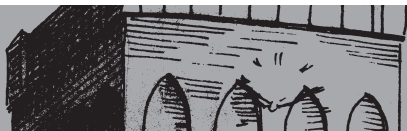
aate

ge-eete

gonk
schrikte
gleej

gonge
schrikte
gleeje

gegôn
geschrikt
gegleeje

Tegenwoordige tijd:

	IK	HIJ	WIJ
H			
Halen	hoal	hôlt	hoale
Hangen	hang	hangt	hange
Hebben	hè	hi	hebbe
Hoepelen	riejep	riejept	riejepe
Houden	háúw	hauwt	háúwe
J			
Jagen	jaag	jaagt	jaage
K			
Kijken	kèijk	kekt	kèijke
Klimmen	klim	klimt	klimme
Knijpen	nèijp	nept	nèijpe
Komen	kom	kömt	komme
Kopen	koewep	köpt	koewepe
Krijgen	krèijg	kregt	krèijge
Kunnen	kan	kan	kunne
L			
Laten	loot	lō	loote
Leggen	leg	legt	legge
Liegen	liég	liegt	liége
Liggen	lig	li	ligge
Lopen	loewep	löpt	loewepe
M			
Maken	maak	makt	maake
Moeten	moet	moet	moete
Mogen	mag	mag	meuge

Verleden tijd:

IK-HIJ

hólde
hông
hà
riejepte
hiel

joeg

keek
klôm
neep
kwaam
koocht
kreeg
kôs

liét
lin
loog
lag
liép

makte
moes
môg

WIJ

hólde
hônge
hàn
riejepte
hiele

joege

keeke
klômme
neepe
kwaame
koochte
kreege
kôsse

liéte
linne
looge
laage
liépe

makte
moese
môgte

VOLT. DEELW.

gehólde
gehang
gehad
geriejept
geháuwe

gejaage

gekeeke
geklômme
geneepe
gekomme
gekoocht
gekrigge
gekunne

geloote
geleed
gelooge
geleege
geloewepe

gemakt
gemoete
gemeuge

Tegenwoordige tijd:

	IK	HIJ	WIJ
O			
Oogsten	ôkst	ôkst	ôkste
P			
Pakken	vat	vat	vatte
Pesten	vrèèl	vrèlt	vrèèle
Plukken	pluk	plukt	plukke
Poten	poot	pôt	poote
Praten	proot	prôt	proote
R			
Raken	raak	rakt	raake
Rapen	raap	rapt	raape
Rijden	réij	réijt	réije
Roken	roewek	rôkt	roeweke
Roken (vlees)	ruuwek	rôkt	ruuweke
S			
Schieten	schíét	schiet	schíète
Slapen	sloop	slöpt	sloope
Snijden	snéij	snéijt	snéije
Spelen	speul	spult	speule
Springen	spring	springt	springe
Staan	stô	stô	stôn
Stoten	stoewet	stôt	stoewete
Struikelen	stöllep	stöllept	stöllepe
T			
Tonen	tuuwen	tönt	tuuwene

Verleden tijd:

IK-HIJ

WIJ

VOLT. DEELW.

ôkste

ôkste

ge-ôkst

viét
vrèlde
plôk
pôtte
prôtte

viéte
vrèlde
plôkke
pôtte
prôtte

gevat
gevrèld
geplôkke
gepôt
geprôt

rakte
rapte
reej
rôkte
rökte

rakte
rapte
reejje
rôkte
rökte

gerakt
gerapt
gereejje
gerôkt
gerökt

schoot
slíép
sneej
spulde
sprông
stôn
stiét
stöllepte

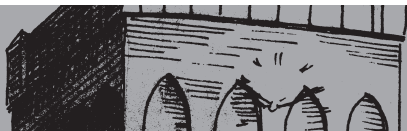
schoote
slíépe
sneejje
spulde
sprônge
stônne
stiéte
stöllepte

geschoote
gesloope
gesneejje
gespuld
gesprônge
gestôn
gestoewete
gestöllept

tônde

tônde

getônd

Tegenwoordige tijd:

	IK	HIJ	WIJ
U			
Uitkleden	trek ùijt	trekt ùijt	trekke ùijt
Uitnodigen	verzuuk	verzuukt	verzuuke
V			
Vallen	val	velt	valle
Vangen	vang	vengt	vange
Varen	voar	voart	voare
Verbleken	verschiét	verschiet	verschiéte
Verslapen	versloop	verslôpt	versloope
Vinden	vèijn	vèijnt	vèijne
Vragen	vroog	vroogt	vrooge
Vrijen	vréij	vréijt	vréije
W			
wanen	woan	wônt	woane
Weten	wiejet	wet	wiejete
Willen	wil	wil	wille
Worden	wor	wôrt	worre
Z			
Zeggen	zeg	zi	zegge
Zemen, zomen	zuuwem	zômt	zuuweme
Zeven	zeef	zift	zeeve
Zien	zie	ziet	zien
Zijn	zè, ben	is	zèijn
Zitten	zit	zit	zitte
Zullen	zal	zal	zulle
Zweten	zwiejet	zwet	zwiejete

Verleden tijd:

IK-HIJ

WIJ

VOLT. DEELW.

trôk ûijt
verzoocht

trôkke ûijt
verzoochte

ûijtgetrôkke
verzoocht

viel
vông
voewer
verschoot
versliép
vôn
vroeg
vreej

viele
vônge
voewere
verschoote
versliépe
vônne
vroege
vreejje

gevalle
gevang
gevoare
verschoote
versloope
gevônne
gevroogd
gevreejje

wônde
wis
wô
wiejer

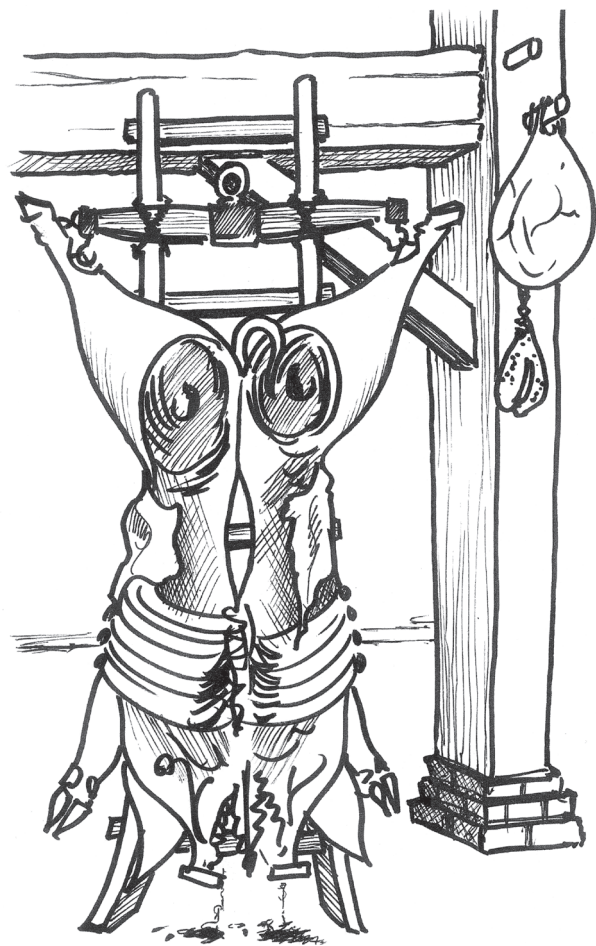
wônde
wisse
wouwe
wierre

gewônd
gewiejete
gewild
geworre

zin
zômde
zifte
zaag
waar
zaat
zô
zwette

zinne
zômde
zifte
zaage
waare
zaate
zôwwe, zô'n
zwette

gezeed
gezômd
gezift
gezien
gewist
gezeete
gezwet

Opmerking: In nagenoeg alle gevallen werd er aan de dialectnamen *je, ke, ske* of *eke* toegevoegd om de verkleiningsnaam te verkrijgen. Bij een paar namen kunt u dit zien. Bij Toon naar Tòntje verandert er iets meer.

Doopnaam

Dialectnaam

Mannen

Adrianus

Aai(ke), Ajaan(tje),
Janus(ke), Jas(ke)

Albertus, Lambertus

Bèrt, Bèrtus, Bais, Eggert
Fòns

Alfonsus

Andreas

Dreej, Andries, Dries

Antonius

Toon, Tòntje

Arnoldus

Nòl, Nòlleke, Nòl

Bernardus

Nard, Nardus, Naardus

Constantinus

Stant

Cornelis

Kees, Kis, Knillis, Kil,
Cil

Christianus

Krist, Krisje, Kriest,
Kriesje, Janus

Donatus

Nat, Natus

Egbertus

Bèrt, Bèrtus, Eggert

Emilius

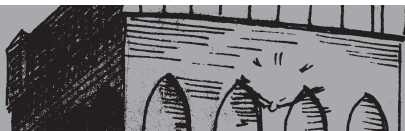
Miel

Engelbertus

Engel

Everardus

Everaar

Franciscus	Cis, Frènske
Gerardus	Gràd, Gradus, Graarus, Grarus
Gijsbertus Godefriedus	Gijsbert, Bais, Bèrtus Fried, Friedus, Frie
Hendricus	Driek(ske), Driekus, Hènderik, Hènt
Hermanus	Hèlle, Hèm, Moanus, Mont, Hèrreman
Hubertus	Huub
Isidoor	Ies, Dôrrus
Jacobus	Kôbbus, Koos, Kubbus, Cöp, Kup
Jodocus	Dookus
Johannes	Jèntje, Han, Hannus, Hàs, Janus, Jas
Jozef	Jôzzef, Jôzzep, Joep, Jöp
Karolus	Karel
Leonardus	Linnard, Linnerd, Naardus, Nard, Lennard
Ludovicus	Lewie, Lowie(ke)

Marcelus
Marinus
Martinus

Cillus, Ceel
Merinus, Rienus
Mertien, Tien, Tienus,
Tinus, Ties
Thais

Mattheus

Nicolaas, Nicodemus

Niek, Klaas, Klôs

Petrus

Peer, Piejeter

Theodorus

Dôrrus, Dôt, Theej,
Thidoor, Tit

Waltherus
Wouterus

Tirrus, Theerus
Wout

Wilhelmus

Willum, Hèlmus

Doopnaam

Dialectnaam

Vrouwen

Agatha

Aagt

Adriana, Juliana

Jaan, Jana

Alberta

Berta

Aleida

Leid

Alfonza

Fônza

Allegonda

Gônda, Gôn, Gôns

Antoinette

Nèt

Antonia

Tôn, Tôнна, Tônnia

Anna

Anna, An

Arnoldina

Dien, Dina, Nolda

Catharina

Kaat, Trien, Cato, Ketoo

Christina

Stien, Stiena

Clazina, Francina

Sien, Klazien

Cornelia

Kea, Keej, Neel

Dorothea, Theodora

Dôt, Door, Dora, Dôrke

Elisabeth

Bèt, Bèts

Francisca

Cisca, Cis

Gertruda

Trui, Truda

Gijsberdina

Dina, Dien

Gerarda

Grada

Helena

Leen, Lena, Lenna

Hendrica

Drieka, Riek, Rieka

Henriëtta

Jèt

Ida

Iet

**Jacoba
Johanna**

Côba, Kôba
Han, Hanna, Hanne,
Anna, An, Jaan, Jans,
Jônt, Sjaan

Lamberta, Huberta

Bèrta, Huba

Maria

Merie, Miet, Miep, Mia

Petronella

Nèl, Nella

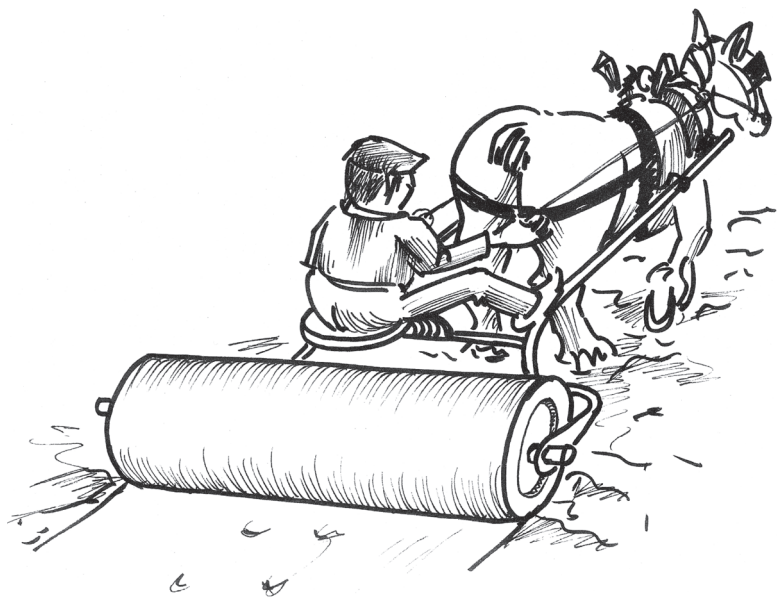
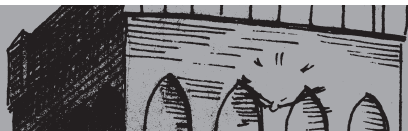
Walthera

Thera, Teer

Wilhelmina

Mina, Mien

Opmerking: Het kwam ook wel voor dat er voor mannen de naam Broer werd gebruikt, terwijl bij de vrouwen Zus met regelmaat werd gebruikt. In deze gevallen werd er dus geen afgeleide van de doopnaam genomen.

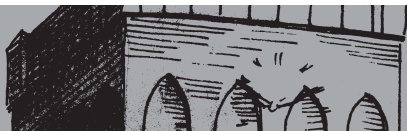

een
eerste
twee
tweede
drie
derde
vier
vierde
vijf
vijfde
zes
zesde
zeven
zevende
acht
achtste
negen
negende
tien
tiende

elf
elfde
twaalf
twaalfde
dertien
dertiende
veertien
veertiende
vijftien
vijftiende
zestien
zestiende

iejen
urste / uurste
twieje
twedde
drie - dreej
dorde
viejer
vierde
vèljf
vèljfde
zes
zesde
zeuve
zuvvende
àacht
achste
neege
niggende
tien
tiende

ellef
ellefde
twèèlef
twèèlefde
dartien
dartiende
vertien
vertiende
vèijftien
vèijftiende
zestien
zestiende

zeventien
zeventiende
achttien
achttiende
negentien
negentiende
twintig
twintigste

eenentwintig
eenentwintigste
tweentwintig
tweentwintigste
drieentwintig
drieentwintigste
vierentwintig
vierentwintigste
vijfentwintig
vijfentwintigste
zesentwintig
zesentwintigste
zevenentwintig
zevenentwintigste
achtentwintig
achtentwintigste
negenentwintig
negenentwintigste

dertig
dertigste

veertig
veertigste

zuvventien
zuvventiende
achttien
achttiende
niggentien
niggentiende
twentig
twentigste

ennentwintig
ennentwintigste
twejjentwintig
twejjentwintigste
driejentwintig
driejentwintigste
vierentwintig
vierentwintigste
vèjjfentwintig
vèjjfentwintigste
zezzentwintig
zezzentwintigste
zuvvenentwintig
zuvvenentwintigste
achtentwintig
achtentwintigste
niggenentwintig
niggenentwintigste

dartig
dartigste

fertig
fertigste

eenenveertig
eenenveertigste
tweeenveertig

vijftig
vijftigste
eenenvijftig
eenenvijftigste

zestig
zestigste
eenenzestig
eenenzestigste

zeventig
zeventigste
eenenzeventig
eenenzeventigste

tachtig
tachtigste
eenentachtig
eenentachtigste

negentig
negentigste
eenennegentig
eenennegentigste

honderd
honderdste
honderd en een
honderd en eerste

ennenvertig
ennenvertigste
tweijenvertig

fèijftig
fèijftigste
ennenvèijftig
ennenvèijftigste

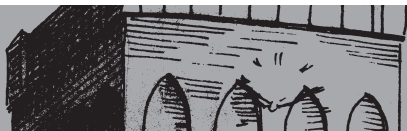
sestig
sestigste
ennensestig
ennensestigste

suvventig
suvventigste
ennensuvventig
ennensuvventigste

taggentig
taggentigste
ennentaggentig
ennentaggentigste

niggentig
niggentigste
ennenniggentig
ennenniggentigste

hônderd
hônderdste
hônderd en iejen
hônderd en urste / uurste

tweehonderd

twehôn timerd /
twéíjhôn timerd

vierhonderd

vierhôn timerd

vijfhonderd

vèíjfhôn timerd

zevenhonderd

zuvvenhôn timerd

achthonderd

aachthôn timerd

negenhonderd

niggenhôn timerd

duizend

duuzend

Dörpsnaame

Berghem	Bèrrege
Erp	Èrrep
Escharen	Estere
Gassel	Gààsel
Geffen	Geffe
Grave	De Graaf
Heesch	Hes
Herpen	Hèrrepe
Huisseling	Huusseling
Keent	Kent
Koolwijk	Kòllek
Langenboom	Langebom
Ledeacker	Liejeker
Loosbroek	Lòsbroek
Macharen	Machere
Mariaheide	Mariahèij
Neerlangel	Nerlangel
Neerloen	Nerloewen, Lôn
Nistelrode	Nisseroej
Odiliapeel	De Piejel
Ooijen	Ojje
't Oventje	Tuiventje
Overlangel	Langel
Ravenstein	Ravvestèijn
Reek	De Reek
Schaijk	Schojk
Sint Antonis	Sint Tunnis
Teefelen	Teffele
Uden	Uuje
Veghel	Vèggel
Zeeland	Zelland

Geraadpleegde literatuur

Het dialect van het Land van Ravenstein
in het bijzonder van Uden en Zeeland
Arnold Zegers
De Winter Uden

Hoe schrijf ik mijn dialect?
Een referentiespelling voor alle Brabantse dialecten
Uitgeverij Nederland: Centraal Boekhuis bv.
Culemborg
Academisch Coöperatief c.v. Leuven België

Schaijk in dialect - W.Brands †

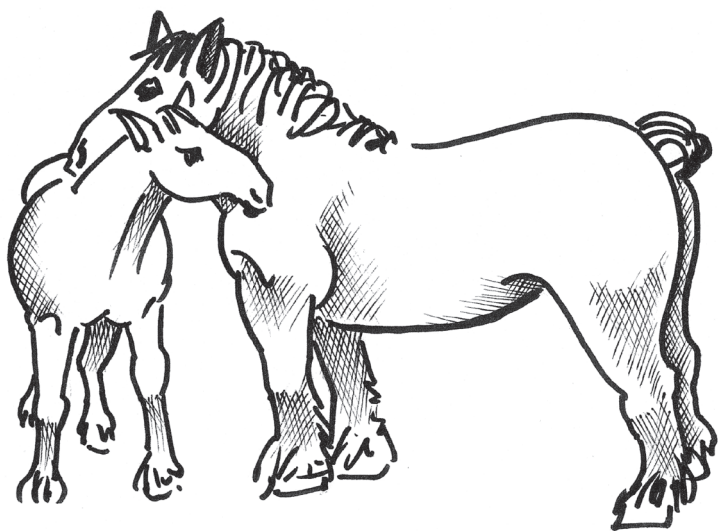
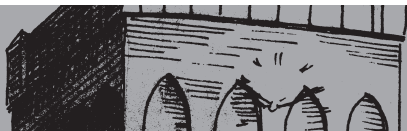
De Vijf Gebooj - W.Brands †

Oud Brabants dorpsleven
Wonen en werken op het Brabantse platteland
Bernard van Dam †
Uitgever: Stichting Brabants Heem

Wie wè bewoart..... Cor Swanenberg
'n oostbrabants woorde buukse durspèkt me'
anekdotes ùit onzen hoek
Uitgeverij: Eburon Delft

Diej he' wè..... Cor Swanenberg
Uitgeverij: Eburon Delft

Brabants mooiste woord - Wim Daniëls
Houdoe en andere uitverkoren woorden
Brabants Dagblad Eindhovens Dagblad BN De Stem
Gianotten Van Pierre Adr. Heinen

Colofon

Tekst

Nico van den Bergh

Aanvullingen en correctie

Dialectgroep van de Heemkundekring Schaijk-Reek:

Anny van den Bergh - Geurts van Kessel

Nico van den Bergh

Harrie Boot

Constant van Casteren

Hans Kuijpers

Piet Vos voorzitter

Verwerking correcties

Anny van den Bergh - Geurts van Kessel

Meelezer en adviseur

dr. Jos Swanenberg

Pentekeningen

Toon Derks

Omslag

tekening Toon van der Horst

Topografische kaart Hugo Suringar, 1865

*Aan dit boek werkten verder mee,
als lees- en controlegroep*
Gerrit van den Bergh
Truus van Bergen - Danen
Martina Hendriks - Geurts van Kessel
Coby Lange - Brands
Richard Lange
Doortje van der Meijden - van der Linden
Henk van Ras

Drukkerij
Drukkerij WiHaBo, Geffen

Sponsor
Rabobank Oss en omgeving

Uitgever
Stichting Boekenfonds van de Heemkundekring
Schaijk Reek

ISBN nummer 978-90-74335-09-6

26 april 2007

